

Evaluatie pilot landelijk instrumentarium jeugdstrafrechterketen

Situatie tot 30 april 2010

Oberon Nauta
Lotte Loef

Evaluatie pilot landelijk instrumentarium jeugdstrafrechtketen

Situatie tot 30 april 2010

Amsterdam, 17 september 2010

Oberon Nauta
Lotte Loef

Met medewerking van:
Paul Hulshof
Nelleke Hilhorst

Colofon

Besteladres:
DSP-groep, Van Diemenstraat 374, 1013 CR Amsterdam
T 020 – 625 75 37 www.dsp-groep.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het WODC van het ministerie van Justitie.

© 2010 WODC, ministerie van Justitie. Auteursrecht voorbehouden.

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen	4
Samenvatting	5
Inleiding	5
Beperkingen van het onderzoek	6
Onderzoeksbevindingen	6
1 Inleiding	11
2 Onderzoeksverantwoording	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen	14
2.3 Afbakening doelgroep en pilotregio's	15
2.4 Gehanteerde methoden van onderzoek	15
3 Formele beschrijving LIJ	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Procesgang LIJ	20
3.3 Werkprocessen	24
3.4 Overlap modules LIJ	27
4 Initiële opzet	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Uitgangspunten Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen	29
4.3 Preselectiefase	30
4.4 Selectiefase	31
4.5 Interventiefase	32
4.6 Doorontwikkeling LIJ in overleg met ontwikkelgroep	33
5 Het LIJ in de praktijk	34
5.1 Inleiding	34
5.2 Informatie uitwisseling LIJ	34
5.3 Programma integriteit procesgang LIJ	35
5.4 Programma-integriteit werkprocessen	41
5.5 Tijdsinvestering	45
5.6 Doorontwikkeling LIJ	48
5.7 Samenvatting	49
6 Gebruikersoordeel	52
6.1 Inleiding	52
6.2 Gebruikersoordeel politie	52
6.3 Gebruikersoordeel Halt	53
6.4 Gebruikersoordeel Jeugdreclassering	54
6.5 Gebruikersoordeel Raad voor de Kinderbescherming	56
6.6 Gebruikersoordeel NIFP	57
6.7 Gebruikersoordeel Openbaar Ministerie	58
6.8 Gebruikersoordeel Rechters	59
6.9 Samenvatting	60

7	Omissies en knelpunten	61
7.1	Inleiding	61
7.2	Generieke omissies	62
7.3	Omissies en knelpunten werkproces Politie	66
7.4	Omissies in het werkproces Raad	70
7.5	Omissies en knelpunten in het werkproces van de jeugdreclassering	73
7.6	Omissies en knelpunten in het werkproces van de JJI	74
7.7	Omissies en knelpunten in het werkproces van Halt	74
7.8	Omissies en knelpunten in het werkproces van overige ketenpartners	74
8	Conclusies	76
8.1	Inleiding	76
8.2	Kanttekening bij de onderzoeksbevindingen	76
8.3	Algemene conclusie	77
8.4	Conclusies per onderzoeksvraag	77
	Bijlagen	
Bijlage 1	Reactie projectleiding pilot LIJ op omissies en knelpunten	86
Bijlage 2	Verslag observatie invoeren kerndeel preselectie	91
Bijlage 3	Voortgangsrapportage doorontwikkeling LIJ	95

Lijst met afkortingen

AuraH	registratiesysteem van Halt Nederland
BARO	Basis Raadsonderzoek
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BVH	Basisvoorziening Handhaving
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
HID	Hoe Ik Denk (vragenlijst)
HKS	Herkenningsdienstsysteem
IBS	In bewaring stelling
IVS	In verzekering stelling
JCO	Justitieel Casus Overleg
JJI	Justitiële Jeugdinstelling
JR	Jeugdreclassering
LIJ	Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen
LOF	Landelijk Overdracht Formulier
MAYSI	The Massachusetts Youth Screening Instrument
MDO	Multidisciplinair overleg
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische psychiatrie en psychologie
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	officier van justitie
PVM	Proces-verbaal Minderjarigen
RC	Rechter-commissaris
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SAVRY	Structured Assessment of Violence Risk in Youth
SDQ	Strengths and Difficulties Questionnaire
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum
WSG	Willem Schrikkergroep

Samenvatting

Inleiding

In de periode oktober 2009 tot en met maart 2010 heeft in district 10 van de politieregio Rotterdam-Rijnmond en district Heuvelrug van de politieregio Utrecht de pilot voor het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) plaatsgevonden. Hoofddoelen van het LIJ zijn recidive onder delinquente jongeren terugdringen en voor hen gezonde opgroei- en opvoedomstandigheden bevorderen. Deze doelen worden binnen het LIJ bereikt door de 'Wat Werkt' beginselen systematisch in de werkwijze van de hele keten te verankeren, en selectie-, screenings- en diagnostische instrumenten in te zetten die het mogelijk maken voor de ketenpartners verder te bouwen op de informatie die al eerder in de keten verzameld werd.

Kort samengevat komt het LIJ erop neer dat de betrokken ketenpartners in de verschillende fasen van het strafproces de jongere selecteren, screenen en diagnosticeren, en de rechterlijke macht informeren over de uitkomsten, ten behoeve van haar besluitvorming.

Aan het begin van het strafproces vult de politie voor iedere jongere die wordt aangehouden het kerndeel preselectie in. Dit instrument wordt gebaseerd op statische informatie uit onder andere het (strafrechtelijke) verleden van de jongere en berekent de kans op recidive. Voldoet de jongere aan de Halt-criteria dan wordt hij doorverwezen naar Bureau Halt waar vervolgens het Halt-signaleringsinstrument wordt afgenomen. Wordt de jongere vervolgd dan neemt de Raad, afhankelijk van het type strafproces (ambulant, intramuraal) en het door de politie berekende recidiverisico, een selectie-instrument af. Dit kan het selectie-instrument 2A zijn wanneer sprake is van vroeghulp of wanneer de politie een midden risico vaststelt, of 2B wanneer sprake is van een hoog risico of wanneer een Raadkamerzitting gepland wordt voor de vordering gevangenhouding. Het instrument heeft tot doel om van de groep jongeren met een midden recidiverisico op basis van het kerndeel preselectie het recidiverisico nader te onderzoeken op basis van een beperkte aantal sterk voorspellende dynamische criminogene factoren. Het selectie-instrument 2B heeft tot doel alle criminogene factoren te beschrijven en het niveau van de criminogene behoefte vast te stellen. Beide selectie-instrumenten zijn bedoeld om ook de zorgsignalen van de jongere te identificeren. Ook Bureau Jeugdzorg (jeugdreclassering) en de Justitiële Jeugdinstelling kunnen de instrumenten 2B afnemen of updaten. Hun definitieve rol was ten tijde van de pilot nog niet vastgesteld.

In opdracht van Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC) heeft DSP-groep een procesevaluatie verricht die tot doel had vast te stellen op welke wijze de formele opzet van het LIJ in de praktijk navolging krijgt en welke wijzigingen (*organisatorisch en inhoudelijk*) aangewezen lijken alvorens de pilot te verbreden.

Voor de evaluatie zijn verschillende methoden van onderzoek gebruikt. Zo vonden 42 interviews plaats met vertegenwoordigers van de bij het LIJ betrokken ketenpartners en werd tijdschrijfonderzoek verricht bij de politie, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en Bureau Halt. Ook werd analyse verricht op

een registratiesysteem (LIJ-monitor) van het projectteam van de pilot waarin verschillende gegevens van alle pilotzaken geregistreerd worden. Daarnaast werden diverse documenten bestudeerd.

Beperkingen van het onderzoek

Doel van de pilots was niet alleen de werking en het gebruik van het LIJ in de praktijk vast te stellen maar ook om het instrumentarium door te ontwikkelen. Dat laatste is van invloed geweest op de procesevaluatie. Doorgaans wordt de programma-integriteit van een project namelijk getoetst door de praktijk te vergelijken met de formele beschrijving van de opzet van het programma. Bij de LIJ-pilots deed zich echter het probleem voor dat de formele opzet bij aanvang van de pilot nog niet volledig vaststond. Om toch systematisch de programma-integriteit vast te stellen is binnen de procesevaluatie gekozen om de beschrijving van de formele opzet van LIJ te ontleen aan de handleidingen van september 2009. Deze keuze had echter wel tot gevolg dat binnen de evaluatie afwijkingen in de praktijk van de formele opzet niet zonder meer konden worden toegeschreven aan een tekort aan programma-integriteit. Er kon immers ook sprake zijn van een doorontwikkelde manier van werken sinds september 2009.

Dit probleem is ten dele opgelost door een beoordelingskader te hanteren. Met het beoordelingskader is per afwijking vastgesteld in hoeverre deze verandering geen afbreuk deed aan de tijdigheid, de doelmatigheid en/of de rechtsgelijkheid. In zoverre de afwijking afbreuk deed aan één van deze drie beginselen werd de afwijking beschouwd als een omissie van het LIJ. Echter niet voor alle afwijkingen kon worden vastgesteld of deze afbreuk deden aan de formele opzet, omdat voor de beantwoording van deze vraag een effectevaluatie nodig is. Een effectevaluatie van het LIJ zal pas later plaatsvinden.

Onderzoeksbevindingen

Programma-integriteit

De procesevaluatie laat zien dat de richtlijnen van het LIJ niet overal consequent worden opgevolgd. Een deel van de afwijkingen is in overeenstemming met het beoordelingskader in de zin dat zij geen afbreuk doen aan de doelmatigheid, rechtsgelijkheid en/of de tijdigheid. Zo is het bijvoorbeeld goed verdedigbaar dat in zaken waarin het Openbaar Ministerie (OM) besluit tot vervolging van een jongere die volgens de taxatie door de politie een laag risico vormt, er toch, in weerwil van de oorspronkelijke richtlijnen, een raadsonderzoek (2A) wordt afgenomen. Ook het besluit geen vervolgonderzoek te verrichten in sepotzaken, terwijl de taxatie door de politie een hoog risico uitwees, is vanuit doelmatigheidsperspectief gerechtvaardigd.

De procesevaluatie legde echter ook verschillende situaties bloot waarbij geen goede redenen voor handen waren de richtlijnen niet op te volgen. Vooral de tijdigheid waarmee de politie Rotterdam-Rijnmond het kerndeel preselectie invult baart zorgen en draagt er aan bij dat de validiteit en betrouwbaarheid van de risicotaxatie van de Raad in deze pilotregio onder druk staat.

Uit de evaluatie blijkt dat degenen die de verschillende modules afnemen degenen zijn die in de formele opzet van het LIJ ook beoogd worden. Alleen bij de politie wordt het invullen van het kerndeel preselectie niet belegd bij de kwaliteitscontroleur maar bij andere functionarissen. Deze functiewisseling lijkt echter niet in strijd met de uitgangspunten van het LIJ, omdat andere functionarissen ook goed in staat zijn het LIJ toe te passen.

Tot slot moet worden opgemerkt dat een aantal werkprocessen ook ten tijde van de pilot nog in ontwikkeling was. Medio mei 2010 bleken de rol van de jeugdreclassering en die van de JJI nog onderwerp van bespreking. De toetsing van de programma-integriteit van deze ketenpartners heeft zodoende niet plaatsgevonden.

Bereik van de doelgroep

Binnen de pilots werd het overgrote deel van de beoogde doelgroep bereikt. Dat wil zeggen dat bijna alle jongeren, die woonden en werden aangehouden in de districten die deelnamen aan de pilot, de verschillende van toepassing zijnde instrumenten werden afgenomen. Op deze regels werd een beperkt aantal uitzonderingen geconstateerd. In de pilot Rotterdam werd bij aangehouden jongeren, van wie de politie in overleg met het parket besloot tot het seponeren van hun zaak (niemand weg zonder overleg), geen kerndeel preselectie opgemaakt. Voorts nam de Raad Rotterdam geen LIJ af bij pupillen van de jeugdreclassering locatie Westblaak, omdat medewerkers van deze BJZ-locatie niet waren getraind in het werken met het landelijk instrumentarium. Ook pupillen van de William Schrikkergroep werden in deze pilotregio door de Raad niet onderzocht met het LIJ (maar met de BARO), omdat hun verstandelijke beperking de afname van de LIJ-vragenlijst bemoeilijkte. In Utrecht waar men in beginsel deze doelgroep wel bevroeg met de LIJ vragenlijst, oordeelde men overigens ook dat het instrumentarium voor zwakbegaafde jongeren minder geschikt is.

Voorts bleek uit de evaluatie dat de Raad niet in staat was ook in de weekenden consequent het LIJ af te nemen bij jongeren aan wie zij in het kader van een IVS vroeghulp verleenden. Reden hiervoor is dat niet alle leden van de weekendpiketdienst getraind waren in het gebruik van het nieuwe diagnostische instrumentarium. Evenmin werden jongeren, die binnen de pilot in bewaring zijn gesteld tijdens de looptijd van het onderzoek, in de daartoe geëigende situaties door de JJI's bevroegd. De oorzaak hiervoor is gelegen in een zeer geringe instroom van pilotzaken en onvolledige overdracht van informatie door de Raad aan de jeugdinrichting.

De overige categorieën jongeren in de pilot (en dat is in aantal de overgrote meerderheid van de zaken) wordt wel bereikt met het LIJ.

Bij de jongeren die worden bereikt met het LIJ wordt in ongeveer een derde van de zaken een andere module afgenomen dan de uitkomsten van de risicotaxatie van de politie voorschrijft. De afwijkingen zijn doorgaans goed gemotiveerd en dragen bij aan een doelmatige hantering van het LIJ.

Samenwerking

Het LIJ heeft ondermeer tot doel de informatieverzameling tussen de ketenpartners doelgerichter en efficiënter te maken. Uit de procesevaluatie blijkt echter dat de samenwerking tussen de ketenpartners in de voorgaande jaren al naar tevredenheid was en dat het LIJ deze goede samenwerking nauwelijks beïnvloed heeft. Qua informatieoverdracht heeft het LIJ wel duidelijk tot een verbetering geleid. Zo zorgen de eenduidigheid in het instru-

mentarium en de technische infrastructuur van het LIJ ervoor dat binnen de pilot diagnostische informatie efficiënt binnen de keten doorgegeven wordt. Hierdoor kunnen ketenpartners eenvoudiger dan vroeger gebruik maken van gegevens die eerder in de keten verzameld werden. Uitzondering op deze situatie vormt Bureau Halt die geen toegang heeft tot de digitale infrastructuur van het LIJ.

Tijdsinvestering

De tijdsinvestering verschilt per ketenpartner en per module. Voor de politie werd op basis van tijdschrijfonderzoek ca. 26 minuten berekend voor het invullen van het kerndeel preselectie. Vooral het bevragen van de verschillende informatiesystemen kostte veel tijd.

Omdat beoogd wordt deze bevraging (deels) te automatiseren neemt de tijdsinvestering vermoedelijk (fors) af. De tijdsinvestering blijft echter netto omdat het kerndeel preselectie geen andere politieactiviteit vervangt en zodoende volledig als meerwerk moet worden beschouwd.

Uit het tijdschrijfonderzoek dat verricht werd bij de Raad blijkt dat de tijdsinvestering wisselt per module. Voor de module 2A werd rond de zes en een half uur berekend, terwijl de module 2B bijna elf uur vereist. Afgaand op de uitkomsten van het tijdschrijfonderzoek levert 2A geen tijdswinst op ten opzichte van de BARO, eerder lijkt sprake van een lichte toename van de tijdsinvestering. Afgaand op de ervaring van de geïnterviewde raadsonderzoekers is echter met de afname van 2A niet meer tijd gemoeid dan met de BARO of levert het LIJ juist tijdswinst op. Het verschil voor 2A tussen het tijdschrijfonderzoek en de persoonlijke ervaring wordt mogelijk verklaard door het relatief beperkte aantal observaties waarop het tijdschrijfonderzoek gebaseerd is. Dit relatief kleine aantal zorgt voor een zekere mate van onnauwkeurigheid.

Voor 2B kon niet op basis van tijdschrijven worden vastgesteld of sprake is van een veranderde tijdsinvestering omdat geen tijdschrijfregistraties voor USO's hebben plaatsgevonden. De geïnterviewde raadsonderzoekers oordelen echter overwegend dat de voor 2B benodigde tijd vergelijkbaar is met de voor de USO benodigde tijd.

Uit de procesevaluatie blijkt echter ook dat 2B wordt toegepast ter voorbereiding op Raadkamerzittingen, terwijl voor die situatie in het verleden vaak volstaan werd met de afname van een reguliere BARO. In die situatie is duidelijk sprake van een flinke toename van de tijdsinvestering.

De tijdsinvestering van Bureau Halt in de afname van het Halt-signaleringsinstrument bedraagt ongeveer een half uur. Door de Haltmedewerkers wordt deze investering niet als een zware belasting beschouwd.

De tijdsinvestering van de jeugdreclassering is binnen deze evaluatie vanwege het geringe aantal zaken niet vastgesteld met behulp van tijdschrijfregistratie. In de interviews hebben de jeugdreclasserders echter naar voren gebracht dat zij verwachten dat de module 2B een forse tijdsinvestering vergt, zeker wanneer deze wordt vergeleken met de oude situatie waarin zij werkten met de afname van 'Washington Prescreen'.

De JJI-en deden binnen de looptijd van de evaluatie nog geen ervaring op met het LIJ.

Overlap tussen de modules van het instrumentarium

Het LIJ kent voor de verschillende fasen van het strafproces verschillende modules (kerndeel preselectie, 2A en 2B). De informatie die in de preselectiefase door de politie wordt verzameld is grotendeels afkomstig uit de politie-registratiesystemen (BVH en HKS) en het GBA. Het gaat hier om niet-multi-interpretabele feiten. In de selectiefase wordt in aanvulling op de informatie uit het strafrechtelijke verleden van de jongere nieuwe informatie verzameld over diens leefomstandigheden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van verschillende informanten (kind, ouders, school) vragenlijsten en informatie uit bestaande dossiers waarin de jongere opgenomen is.

Tussen de modules bestaat in formele zin overlap. In zowel het kerndeel preselectie en in de selectiemodules (2A en 2B) zijn de persoonsgegevens van de jongere en de uitkomsten van de risicotaxatie van het kerndeel preselectie opgenomen. Deze overlap van informatie is echter zeer gering. Bovendien hoeft deze informatie bij de modules in de selectiefase niet opnieuw verzameld te worden, maar wordt deze in de selectiemodules overgenomen uit de preselectie.

Ook tussen module 2A en 2B bestaat formeel overlap. Module 2B is namelijk een uitgebreide 2A module en bevat zodoende naast aanvullende gegevens dezelfde informatie als 2A. De facto bestaat deze overlap echter niet omdat de informatie uit 2A bij vervolgafname van 2B niet opnieuw verzameld en of uitgevraagd hoeft te worden. Als voorafgaand aan de afname van module 2B nog geen 2A is afgenomen wordt wel een volledige informatieverzameling uitgevoerd.

Naast overlap tussen de LIJ modules kan ook overlap bestaan met andere risicotaxatieinstrumenten die binnen de strafrechtketen wordt gehanteerd. Van een dergelijke overlap lijkt sprake bij 2B en de SAVRY. De SAVRY wordt in het kader van YOUTURN afgenomen en is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren. Afname van het risicotaxatieinstrument vindt in beginsel plaats wanneer een jongere langer dan 6 weken in een JJI verblijft. Volgens de formele opzet van het LIJ wordt echter bij ontslag uit de JJI, na een verblijf van langer dan 6 weken, ook het instrument 2B door de JJI geactualiseerd. Omdat beide instrumenten ten dele dezelfde onderwerpen kennen, ten dele eenzelfde doel beogen en niet noodzakelijkerwijs volgtijdelijk worden afgenomen lijkt hier sprake van feitelijke overlap.

Gebruikersoordeel

Binnen de procesevaluatie is de betrokken ketenpartners gevraagd naar hun ervaringen met het LIJ en hun oordeel over de meerwaarde van het instrumentarium ten opzichte van de oude situatie. Uit het onderzoek blijkt dat de ervaring per ketenpartner verschilt en soms ook per ketenpartner per pilot-regio. In algemene zin bleek echter dat de politie het LIJ niet ervoer als een ondersteuning van haar primaire proces maar wel de meerwaarde voor de ketensamenwerking onderkende. De Raad oordeelde overwegend positief over het LIJ terwijl de jeugdreclassering sterk wisselend oordeelde. Bureau Halt oordeelde gemiddeld genomen positief over het Halt-singaleringsinstrument. De JJI's hadden zich nog geen oordeel gevormd over het LIJ, omdat zij gedurende de looptijd van de pilot geen zaken afhandelden. Ook het NIFP deed slechts heel beperkt ervaring op met het LIJ.

Het oordeel van het OM verschilde per pilotregio waarbij het oordeel in Rotterdam beduidend minder positief was dan in Utrecht. Met name de overkoepelende doelstelling van het LIJ (terugdringen recidive) werd door één van de respondenten van het OM in eerstgenoemde pilotregio te ambitieus bevonden.

Van de zijde van jeugdrechters werd alleen in de pilotregio Rotterdam over het LIJ geoordeeld (in Utrecht zijn er wel pilotzaken voor de rechter gekomen, maar de Rechtbank Utrecht heeft deze pilotzaken niet geïdentificeerd en kan er daarom geen uitspraken over doen). Daar was men van mening dat de rapportages die het LIJ opleveren goed geschikt zijn om de afdoening op te baseren. Of het LIJ ook daadwerkelijk een verbetering was ten opzichte van de oude situatie zou volgens de geïnterviewde rechters moeten blijken uit een effectevaluatie.

Bijstellingen opzet LIJ

Binnen de procesevaluatie is onderzocht of en zo ja welke bijstellingen van het LIJ op dit moment aangewezen lijken alvorens de pilot te verbreden. Deze inventarisatie leverde een lijst met technische en procesmatige onvolkomenheden op die aan het projectteam van het LIJ zijn overhandigd. In bijlage 1 geeft de projectleider van de pilot per geconstateerd knelpunt weer of en zo ja op welke wijze op het punt actie wordt ondernomen.

1 Inleiding

DSP-groep doet in deze rapportage verslag van de procesevaluatie van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ). De evaluatie is in de periode april – juni 2010 uitgevoerd in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC).

Hoofddoelen van het LIJ zijn recidive onder delinquente jongeren terugdringen en voor hen gezonde opgroei- en opvoedomstandigheden bevorderen. Deze doelen worden bereikt door de 'Wat Werkt' beginselen systematisch in de werkwijze van de hele keten te verankeren, en gevalideerde¹ diagnostische instrumenten in te zetten die het mogelijk maken voor de ketenpartners verder te bouwen op de informatie die al eerder in de keten verzameld werd. Bovendien beoogt het LIJ delinquente jongeren naar erkende gedragsinterventies door te leiden.

Het ontstaan van het LIJ is terug te voeren op het programma 'Jeugd terecht' dat in 2006 constateerde dat de effectiviteit en efficiëntie van de gegevensverzameling in de Jeugdstrafrechtketen voor verbetering vatbaar was. Dit om te komen tot een passende reactie op delinquent gedrag voor minderjarigen. In opvolging van deze constatering is in 2007, in opdracht van het 'Topberaad Jeugdcriminaliteit - Jeugd terecht'², het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen geschreven. Het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen zet uiteen aan welke eisen de te verzamelen informatie in de jeugdstrafrechtketen zou moeten voldoen en op welke wijze deze informatie in de keten opgebouwd zou moeten worden.

Eind 2007 heeft het Topberaad Jeugd besloten om op basis van een aantal bestaande instrumenten van de ketenpartners een in de keten samenhangend instrumentarium te ontwikkelen. Hiervoor is begin 2008 het project Ontwikkeling Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen ingesteld. Vervolgens is in 2008 een groep wetenschappers belast met het ontwikkelen van het Landelijk Instrumentarium. Dit heeft in maart 2009 geresulteerd in een rapport waarin de opzet van de diagnostische instrumenten beschreven wordt, tezamen met de door de ketenpartners te volgen procedures.

Aansluitend zijn in april en mei 2009 voor de beoogde hanteerders van de signalerings- en selectie-instrumenten handleidingen en trainingen ontwikkeld. Om het LIJ door te ontwikkelen is vervolgens eind mei 2009 gestart met een prepilot in Rotterdam district 10. Deze prepilot is in oktober 2009

Noot 1 Op dit moment is het LIJ nog niet gevalideerd. Aan de huidige versie ligt echter uitgebreide wetenschappelijke onderbouwing ten grondslag. Validatie van het instrumentarium zal in een later stadium van het LIJ plaatsvinden.

Noot 2 Het Topberaad Jeugdcriminaliteit – Jeugd Terecht is een landelijk strategisch overleg voor de aanpak van jeugdcriminaliteit. Het Topberaad maakte deel uit van de ketenbrede organisatiestructuur van Jeugd Terecht dat inmiddels is afgerond, maar het Topberaad blijft als strategisch overleg behouden. Dit Beraad staat onder leiding van de Directeur-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties van het ministerie van Justitie. De volgende relevante uitvoerende organisaties zijn op het hoogste niveau vertegenwoordigd: de Raad voor de Kinderbescherming, Halt Nederland, Bureau Jeugdzorg, de politie, het OM, de Raad voor de Rechtspraak, het ministerie van Justitie (DJJ en DJI), het ministerie van BZK (directie Politie), en sinds kort NIFP en het ministerie voor Jeugd en Gezin

uitgebreid tot een volwaardige pilot waarin ook Utrecht district Heuvelrug participeert.

Kanttekening bij de evaluatie

Doel van de procesevaluatie was vast te stellen op welke wijze de formele opzet van het LIJ in de praktijk navolging krijgt en welke wijzigingen (*organisatorisch en inhoudelijk*) aangewezen lijken alvorens de pilot te verbreden. Het probleem is echter dat bij de start van de pilots geen sprake was van een uitontwikkeld product omdat zowel de diagnostische instrumenten als de beschreven procedures van het LIJ tijdens de loop van de pilot doorontwikkeld werden. Met het doorontwikkelen van het LIJ veranderde feitelijk ook het kader waarmee de programma-integriteit getoetst moest worden. Om toch systematisch de programma-integriteit van het LIJ te kunnen beoordelen is bij deze evaluatie de keuze gemaakt om de formele opzet van het LIJ te fixeren op een vast moment, te weten september 2009. Er is gekozen voor september 2009 omdat toen de pilots van start gingen en ter voorbereiding daarop de handleidingen en procedures waren bijgesteld.

Omdat de pilot expliciet ook tot doel had het LIJ door te ontwikkelen was op voorhand al bekend dat binnen de evaluatie zou worden vastgesteld dat formele opzet van het LIJ in de praktijk geen volledige navolging krijgt. Aan deze onvolledige navolging kon echter niet vanzelfsprekend de conclusie verbonden worden dat de pilot niet naar behoren functioneerde. Het was tenslotte goed denkbaar dat afwijkingen in de praktijk juist een verbetering van het LIJ impliceerde, die later zouden leiden tot een bijstelling van de formele opzet. Tegelijkertijd mocht een onvolledige navolging van de formele opzet van het LIJ ook weer niet vanzelfsprekend worden gezien als een positieve ontwikkeling omdat het ook denkbaar was dat bepaalde procedures zonder gedegen motivering niet werden nagevolgd. In deze rapportage is met dit probleem rekening gehouden door, voor zo ver mogelijk, per afwijking de reden daarachter te noemen.

Huidige stand van zaken LIJ

In het initiële projectplan was voorzien in een landelijke invoering van het LIJ na gebleken effectiviteit van de pilots. Op dit voornemen is de projectleider teruggekomen. Reden hiervoor is dat voor het doorontwikkelen van het LIJ meer tijd nodig was dan voorzien en ook thans nog geen sprake is van een definitief product dat op zijn effectiviteit getoetst kan worden. Om die reden is in het Topberaad van 10 juni 2010 besloten de lopende pilots te verbreden en door te laten lopen tot eind februari 2011, zodat meer ervaring opgedaan kan worden met een op basis van de ervaringen en bevindingen van de eerste pilotfase aangepast instrumentarium. Binnen deze verbrede pilot wordt door de projectleiding voorzien in een aantal aanpassingen van het LIJ. Het gaat daarbij onder meer om de volgende punten:

- Verlichting tijdsinvestering in kerndeel preselectie.
- Beslisregels in kerndeel preselectie (rol zwaarte delict, berekening schadelukens).
- Herziening gebruik en werking 2A.
- Inkorting vragenlijst 2B.
- Opstelling handleiding kerndeel interventie.
- Herziening taakstelling van de Justitiële Jeugdinstelling binnen het LIJ.
- Herziening samenwerking en Jeugdreclassering Raad voor de Kinderbescherming binnen het LIJ

Opbouw van de rapportage

In het volgende hoofdstuk worden de doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen beschreven en wordt de aanpak van het onderzoek verantwoord. In het derde hoofdstuk wordt de formele opzet van het LIJ beschreven. In hoofdstuk vier wordt vastgesteld in welke opzichten de formele opzet van het LIJ afwijkt van hetgeen de ontwikkelgroep in maart 2009 voor ogen stond. In het vijfde hoofdstuk wordt de programma-integriteit van het LIJ getoetst en vastgesteld op welke punten de praktijk de richtlijnen van het Landelijk Instrumentarium navolgt. In het zesde hoofdstuk staat het gebruikersoordeel centraal, terwijl in het zevende hoofdstuk de omissies worden belicht. In het achtste hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van de procesevaluatie gegeven.

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de probleemstelling en onderzoeksvragen weergegeven en wordt uiteengezet welke methoden van onderzoek zijn gehanteerd voor de beantwoording daarvan.

2.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Aan de procesevaluatie van het LIJ heeft startnotitie van het WODC ten grondslag gelegen. In deze startnotitie is meervoudige probleemstelling geformuleerd:

- Bevorderen de instrumenten het bijeen brengen van de benodigde informatie ter beoordeling van de jeugdige delinquent?
- Bevorderen de instrumenten het op maat aanbieden van de sanctie aan de jeugdige delinquent?
- Bevorderen de instrumenten de samenwerking tussen de ketenpartners?
- Welke partner neemt op welk moment welke beslissingen?
- Welke knelpunten doen zich in de praktijk van het LIJ voor?

Deze meervoudige probleemstelling is door het WODC uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1 Vragen betreffende het instrumentarium

- 1.1 Zijn de onderscheiden modules voldoende toegesneden op de beslissingen waar de modules voor bedoeld zijn?
- 1.2 In hoeverre wordt in de praktijk gewerkt volgens de instructies en procedures van het landelijk instrumentarium?
- 1.3 In hoeverre stellen de verschillende modules van het landelijk instrumentarium eisen aan (de professionaliteit van) degenen die ze hantieren?
- 1.4 Zijn degenen die de verschillende modules afnemen de beoogde personen?
- 1.5 In hoeverre sluit het deskundigheidsniveau van de toepassers aan bij de eisen die het landelijk instrumentarium stelt?
- 1.6 Is er sprake van overlap tussen de verschillende modules? In welk opzicht?
- 1.7 Is er sprake van omissies in het landelijk instrumentarium? Zo ja, wat ontbreekt?

2 Vragen betreffende de samenwerking

- 2.1 Vindt informatieoverdracht tussen de ketenpartners plaats op de wijze zoals door het landelijk instrumentarium wordt beoogd?
- 2.2 In hoeverre draagt de informatieoverdracht bij aan de samenwerking tussen de ketenpartners?
- 2.3 Zijn voor de informatie-uitwisseling bijzondere informatiesystemen ontwikkeld?
- 2.4 Dragen deze systemen bij tot de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners?

3 Vragen betreffende de doelgroep

- 3.1 Wordt de volledige doelgroep met het landelijk instrumentarium bereikt?
- 3.2 Worden bij de bereikte jongeren alle modules toegepast die het landelijk instrumentarium voorschrijft?
- 3.3 Treedt uitval op? Zo ja, bij wie, in welk stadium? Wat is daarvan de reden?

4 Vragen betreffende de tijdsinvestering

- 4.1 Hoeveel tijd kost het werken volgens de nieuwe landelijke aanpak in vergelijking met voorheen?

5 Vragen betreffende de ervaringen

- 5.1 In hoeverre ervaren de diverse ketenpartners het werken met landelijk instrumentarium als een ondersteuning bij het primair proces?
- 5.2 Welke wijzigingen (*organisatorisch en inhoudelijk*³) lijken nodig alvorens het project landelijk in te voeren?

2.3 Afbakening doelgroep en pilotregio's

Het LIJ is in twee regio's gepilot: district 10 van de politieregio Rotterdam-Rijnmond en district Heuvelrug van de politieregio Utrecht. Alle jongeren, woonachtig in één van beide districten, die gedurende de looptijd van de pilot werden aangehouden voor een strafbaar feit gepleegd in hun woondistrict, behoorden tot de doelgroep van de pilot. Dit inclusiecriteria heeft echter voor participerende JJI-en (de Hartelborgt en de Heuvelrug) een lage instroom tot gevolg gehad. Reden hiervoor is dat de inbewaringstelling niet noodzakelijk geschiedt in de inrichting van het district/de regio waar de jongere woonachtig is. Een deel van de jongeren werd zodoende geplaatst in andere inrichtingen, waardoor het toch al geringe percentage van de jongeren dat in bewaring wordt gesteld verder afnam.

2.4 Gehanteerde methoden van onderzoek

Voor het beantwoorden van bovenstaande onderzoeksvragen zijn verschillende methoden van onderzoek gebruikt. In deze paragraaf lichten we deze methoden kort toe.

Documentenanalyse

Voor de procesevaluatie zijn verschillende documenten geanalyseerd. Het betreft:

- Alle handleidingen voor de verschillende ketenpartners van 7 september 2007.
- Alle procesbeschrijvingen van het projectteam voor de ketenpartners.
- De nieuwsflitsen van het projectteam.
- Landelijk Kader Instrumentarium Jeugdstrafrecht (2007) Adviesbureau Van Montfoort in opdracht van het Ministerie van Justitie / Directoraat-generaal Preventie Jeugd en Sancties / Jeugd terecht.

Noot 3   Cursief weergegeven vragen zijn vragen die toegevoegd zijn door DSP-groep.

Interviews

Voor het onderzoek zijn bij 42 personen semi-gestructureerde interviews afgenomen, verdeeld over de volgende organisaties:

Tabel 2.1 Respondent naar organisatie

Organisatie	Aantal interviews
Adviesbureau Van Montfoort	1
Bureau Jeugdzorg Rotterdam	4
Bureau Jeugdzorg Utrecht	4
Halt Rotterdam	2
Halt Utrecht	2
JJI de Hartelborgt	1
JJI de Heuvelrug	1
NIFP Rotterdam	1
NIFP Utrecht	1
Openbaar Ministerie Rotterdam	3
Openbaar Ministerie Utrecht	2
PI research	1
Politie Rotterdam-Rijnmond	3
Politie Utrecht	3
Projectteam LIJ	2
Raad voor de Kinderbescherming Landelijk Bureau	1
Raad voor de Kinderbescherming Rotterdam	4
Raad voor de Kinderbescherming Utrecht	3
Rechtbank Rotterdam	1
Rechtbank Utrecht	1
UMC/de Bascule	1
Totaal	42

Voor de interviews zijn per respondentgroep aparte vragenlijsten opgesteld die door de begeleidingscommissie zijn aangevuld en geaccordeerd. De interviews vonden zo veel mogelijk op locatie plaats en duurden gemiddeld anderhalf uur.

Tijdschrijven

Voor het vaststellen van de tijdsinvestering is bij drie ketenpartners tijdgeschreven. De politie heeft op eigen initiatief gedurende de maand februari per kerndeel preselectie vastgesteld wat de totale benodigde tijd was om het instrument volledig te voltooien. In totaal registreerde zij voor 54 zaken gedurende de maand februari 2010 de tijdsinvestering (35 in Rotterdam, 19 in Utrecht).

Voor de Raad voor de Kinderbescherming is een apart tijdschrijfregistratieformulier opgesteld. Dit formulier is afgestemd met de aan de pilot deelnemende teamleiders van Raad en omvatte de volgende registratie onderwerpen:

- geboortedatum kind
- datum rapportage
- dossiernummer
- bestuderen bronnen (LOF, JCO-pre, eerdere rapportages etc.)
- reistijd
- afname instrument bij jongere
- afname instrument bij diens ouders
- informatie inwinnen bij derden
- Multi Disciplinair Onderzoek
- invoeren resultaten instrument in het LIJ systeem / Schrijven rapportage
- overig, nader specificeren
- totale productietijd

Voor 71 zaken werd in de periode april–juni 2010 een tijdschrijfregistratie ingevuld (44 in Rotterdam en 27 in Utrecht). Deze 71 zaken waren als volgt samengesteld:

Tabel 2.2 Tijdschrijfregistraties uitgesplitst naar type onderzoek

Type onderzoek	Totaal
2a	25
2a tijdens vroeghulp (IVS)	6
2b	18
baro	17
baro tijdens vroeghulp (IVS)	5
Eindtotaal	71

Zoals blijkt uit tabel 2.2 is niet alleen voor LIJ-zaken (2A en 2B) tijdgeschreven maar ook voor reguliere BARO-zaken. Deze reguliere zaken zijn gebruikt om de tijdsinvestering van het LIJ mee te vergelijken, zodat duidelijk werd in hoeverre het LIJ minder tijd vergt dan de oude situatie.

Voor bureau Halt is een apart tijdschriftregistratieformulier opgesteld. Dit formulier is afgestemd met de aan de pilot deelnemende teamleiders van Bureau Halt en omvatte de volgende registratieonderwerpen:

- kinddossiënummer
- datum rapportage
- zijn kind en ouder(s) aanwezig of alleen kind?
- hoe is het signaleringsinstrument afgenomen (alleen of gezamenlijk)?
- hoeveel tijd kostte de instructie van de jongere voor de afname van de schriftelijke vragenlijst?
- bestuderen bronnen (LOF/PVM, uitkomsten kerndeel preselectie, eerdere Halt-registraties etc)
- afname Halt-signaleringsinstrument
- weging van de signalen
- overig, nader specificeren
- totale productietijd

Voor de periode april–juni 2010 werd voor totaal 21 zaken een tijdschrijfregistratie ingevuld (12 in Rotterdam en 9 in Utrecht). In tegenstelling tot de Raad voor de Kinderbescherming kon voor het Halt-signaleringsinstrument geen controlemeting worden verricht, omdat Bureau Halt landelijk is overgegaan op het signaleringsinstrument.

Voor de overige toepassers van het LIJ (JJI en jeugdreclassering) is geen tijdschrijfonderzoek verricht. De caseload bij deze ketenpartners was dusdanig laag dat geen zinvolle berekeningen konden worden gemaakt. Bovendien was de exacte invulling van het werkproces van beide organisaties tijdens de looptijd van pilot nog aan verandering onderhevig, waardoor de validiteit van de uitkomsten ter discussie kwamen te staan.

Participatief onderzoek kerndeel preselectie

Omdat het tijdschrijfonderzoek van de politie op eigen initiatief was uitgevoerd en alleen inzicht gaf in de totale tijdsinvestering, is op verzoek van de begeleidingscommissie participatief onderzoek verricht door DSP-groep. (zie bijlage 3 voor een gedetailleerde beschrijving van de uitkomsten van het onderzoek) Dit onderzoek bestond daaruit dat een onderzoeker op locatie meekeek tijdens het invullen van verschillende kerndelen preselectie, vast-

stelde welke handelingen werden verricht en vaststelde met een klok hoeveel tijd deze handelingen kostte. Dit participatief onderzoek kon uiteindelijk alleen in Rotterdam worden verricht, omdat daar gewacht wordt tot een kleine voorraad zaken voorhanden is, voordat wordt overgegaan tot het invullen van het kerndeel preselectie. In Utrecht wordt daarentegen bij het aanhouden van een jongere die voldoet aan de pilotcriteria direct het instrumentarium ingevuld. Omdat het moment van aanhouden niet op voorhand bekend was kon binnen het bestek van het onderzoek geen afspraak gemaakt worden.

Analyse LIJ-monitor

Door het projectteam van het LIJ wordt voor iedere pilotzaak een groot aantal gegevens geregistreerd in de LIJ-monitor. Het gaat hierbij ondermeer om het afgenomen instrumentarium, de uitkomsten daarvan, de genomen beslissingen en allerlei bijzonderheden van de betreffende zaak. Deze monitor is voor de procesevaluatie ingelezen in SPSS en gebruikt om vast te stellen hoe vaak welk type instrumentarium werd afgenomen en of de afname conform de richtlijnen was. Ook is vastgesteld in hoeverre of de mate waarin bij het hanteren van het LIJ werd afgeweken van de richtlijnen die samenhangen met de achtergrondkenmerken van de jongere (geslacht, leeftijd, etniciteit).

Verdiepend onderzoek 30 contraire zaken

Op basis van de LIJ-monitor kon worden vastgesteld in hoeverre het instrumentarium conform de richtlijnen gebruikt werd. Wanneer sprake was van een afwijkend gebruik, werd een korte toelichting opgenomen in de monitor. Deze toelichting was voor het doel van de procesevaluatie echter onvoldoende. Om die reden is voor een at random steekproef van 30 dergelijke contraire zaken contact gezocht met de verantwoordelijke casusregisseur bij de Raad (15 in Rotterdam 15 in Utrecht). Per zaak is vervolgens vastgesteld wat de overwegingen zijn geweest anders dan de richtlijnen voorschrijven het LIJ te hanteren.

3 Formele beschrijving LIJ

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de formele opzet van het LIJ. Dat wil zeggen dat een beschrijving wordt gegeven van de procedures en werkafspraken zoals die in de handleiding en aanvullende procesbeschrijvingen van september 2009 zijn vastgelegd. Daarbij wordt eerst gekeken naar de stappen die binnen het LIJ doorlopen moeten worden. Vervolgens wordt per ketenpartner het werkproces beschreven.

Voorafgaand aan deze beschrijving wordt, ten behoeve van de leesbaarheid van de rest van dit hoofdstuk, eerst in tabel 3.1 schematisch weergegeven welke partij in welke fase van het strafproces welke rol speelt en welk instrument uit het LIJ daarbij aan de orde is.

Tabel 3.1 Belangrijkste actoren in het LIJ

Organisatie	Route strafproces jongere	Rol	Instrument
Politie	Ambulant, Intramuraal & Halt	Invullen	Preselectie
Halt	Halt	Ontvangen	Preselectie
		Invuller	Halt Signaleringsinstrument
Raad	Ambulant & Intramuraal Halt alleen bij mislukt traject	Ontvangen	Preselectie
		Invuller	2A en/of 2B
Jeugdreclassering	Ambulant & Intramuraal (na ontslag uit JJI)	Ontvangen	2A en/of 2B
		Actualiseren	2B
JJI	Intramuraal	Ontvangen	2A en 2B
		Actualiseren ⁴	2B
		Informereren	2B
Openbaar Ministerie (mede als deelnemer aan het JCO ⁵)	Ambulant & Intramuraal Halt alleen bij mislukt traject	Ontvangen/opdrachtgeven	Preselectie 2A en/of 2B
Rechter	Ambulant & Intramuraal	Ontvangen/opdrachtgeven	2A en/of 2B (meestal 2B)
NIFP	Ambulant & Intramuraal	Ontvangen	2A en/of 2B

Noot 4 De rol van de JJI is waar het actualiseren van instrument 2B betreft op dit moment nog niet definitief vastgesteld.

Noot 5 Justitieel Casus Overleg. Dit is een overleg dat in beginsel wordt gevoerd tussen vertegenwoordigers van de (primaire) ketenpartners: Politie, OM en Raad voor de Kinderbescherming. Het casusoverleg is erop gericht, de kwaliteit van de afdoeningsbeslissing te verbeteren. In het overleg wordt door de ketenpartners relevante informatie bijeengebracht, op grond waarvan door de officier van justitie zo mogelijk *in het overleg* een afdoeningsbeslissing wordt genomen. Het gaat daarbij om lokale achtergrondinformatie van de politie, rapportage van de Raad voor de Kinderbescherming (beschermingsmaatregelen, eerdere bemoeienis met het gezin waartoe de verdachte behoort, informatie uit de casusregie), justitiële gegevens via het OM: documentatie, cliëntvolgsysteem Bron: *Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken ,jeugdigen*, Staatscourant 2009, 80.

3.2 Procesgang LIJ

In deze paragraaf wordt een beschrijving gegeven van de routes die gevolgd moeten worden bij gebruik van het landelijk instrumentarium. Op basis van de handleidingen van september 2009 zijn drie hoofd-'routes' te onderscheiden. Iedere route start met invullen van het kerndeel preselectie door de politie.⁶ Vervolgens kunnen de volgende keuzes worden gemaakt⁷:

- De jongere wordt in verzekering gesteld ('Route in verzekering stelling (IVS/intramuraal')
- De jongere wordt doorgestuurd naar Halt ('Route Halt')
- Ambulant traject Raad voor de Kinderbescherming/OM ('Route ambulantly/extramuraal')⁸

Naast deze drie hoofdroutes bestaan er verschillende andere routes. Een beschrijving van alle mogelijke routes in dit document voert echter te ver. Bovendien zijn niet alle mogelijke routes beschreven in de huidige handleidingen. In het vervolg van deze paragraaf wordt eerst de 'Route Ambulant', beschreven omdat dit de meest voorkomende route is. Vervolgens wordt 'Route IVS' besproken en tot slot wordt de 'Route Halt' uiteengezet.

3.2.1 Route ambulantly/ extramuraal

Jongeren die niet worden heengezonden, niet in verzekering worden gesteld of naar Halt worden doorverwezen, belanden in de ambulantly/extramurale route.

Eerst wordt door de Raad voor de Kinderbescherming bepaald of nader onderzoek naar de jongere noodzakelijk is. Deze beslissing wordt gebaseerd op de uitkomsten van het kerndeel preselectie.

Jongeren worden, ongeacht de uitkomst van het kerndeel preselectie, door de politie doorgestuurd naar het Justitieel Casusoverleg, waarin onder andere de Raad voor de Kinderbescherming en het OM zitten. Zij bespreken welk vervolg wordt gegeven aan de zaak.

Bij jongeren waarvoor in het kerndeel preselectie een laag recidiverisico was vastgesteld, blijft het bij bespreking in het Justitieel Casusoverleg en afdoening door het OM. Ten aanzien van hen wordt verder geen actie ondernomen door de Raad voor de Kinderbescherming.

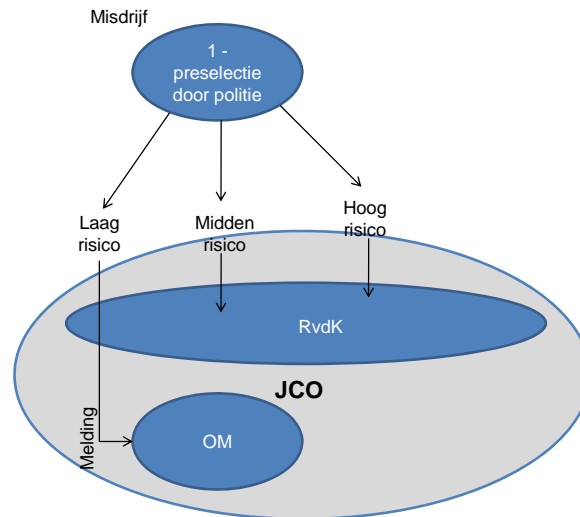
Bij jongeren met een midden of hoog recidive risico voert de Raad nader onderzoek uit. De Raad neemt hiervoor bij de jongeren met een midden risico instrument 2A af. Wanneer hier een hoog risico uit naar voren komt, wordt aanvullend instrument 2B afgenomen. Bij jongeren die vanuit de preselectie reeds een hoog risico hadden, wordt direct instrument 2B afgenomen door de Raad.

Noot 6 Nadat een Proces Verbaal Minderjarigen (PVM) is opgemaakt.

Noot 7 Deze keuzes worden door de hulpofficier van Justitie gemaakt.

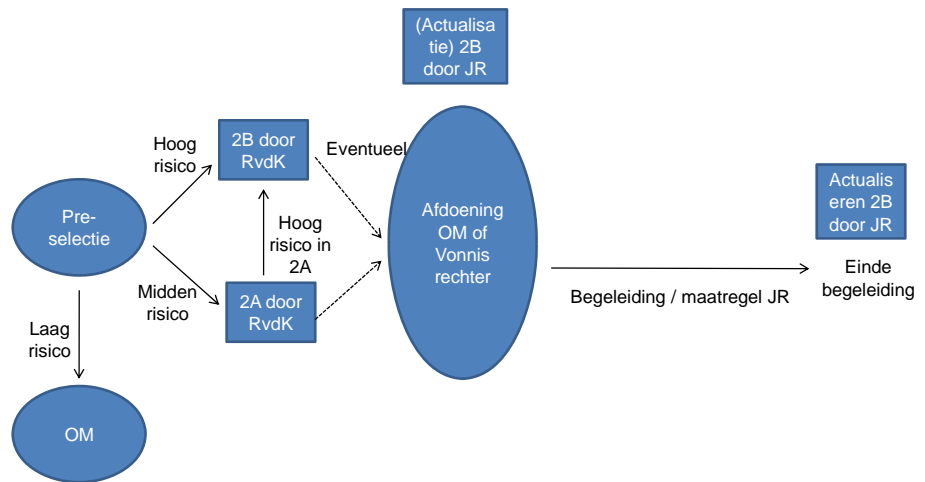
Noot 8 Binnen deze route is het ook mogelijk dat de Raad er voor kiest geen nader onderzoek te doen.

Figuur 3.1 Eerste deel van 'route ambulante': preselectie.

Wanneer een jongere een Maatregel Hulp en Steun⁹ opgelegd krijgt, moet door de jeugdreclassering instrument 2B worden ingevuld of geactualiseerd¹⁰. Tussentijds en bij het einde van de maatregel/begeleiding, actualiseert de jeugdreclassering instrument 2B.

Figuur 3.2 Tweede deel van 'route ambulante': selectie

Noot 9 Merk op dat formeel een MHS niet bestaat. Het gaat om een voorwaarde bij een transactie (wat later een aanwijzing bij een strafbeschikking wordt) of bij een geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke staf of maatregel, inhoudende dat de betrokken jongere zich zal richten naar de aanwijzingen van de jeugdreclassering. In het spraakgebruik is dat de Maatregel Hulp en Steun gaan heten, maar heeft geen juridische betekenis.

Noot 10 Wanneer in een eerder stadium instrument 2B is ingevuld door de Raad, hoeft de JR het instrument alleen te actualiseren.

3.2.2 'Route' in verzekering stelling (IVS)/ intramuraal

Wanneer een jongere in verzekering is gesteld wordt door de politie eveneens het preselectie-instrument afgenomen. Echter ongeacht de uitkomst hiervan, wordt vervolgonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming gedaan.

Tijdens de inverzekeringstelling wordt het instrument 2A afgenomen door de Raad, alvorens een jongere wordt voorgeleid aan de rechter commissaris.

Tijdens de voorgeleiding beslist de rechter-commissaris of een jongere in bewaring wordt gesteld of dat de IVS wordt geschorst. In beide gevallen wordt het instrument 2B afgenomen.

Bij schorsing door rechter commissaris

Wanneer de jongere in bewaring wordt gesteld, maar vervolgens wordt geschorst, wordt het instrument 2B afgenomen door de Raad voor de Kinderbescherming of de jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg¹¹. Dit gebeurt in afstemming met elkaar. Als de strafzaak tegen de 'geschorste' jongere in een veroordeling eindigt en deze jongere in het kader daarvan onder reclaseringstoezicht wordt gesteld, wordt door de jeugdreclassering het instrument 2B geactualiseerd. Hierbij worden alleen de veranderingen die zich hebben voorgedaan ten opzichte van eerdere invulling aangegeven.

Bij het afsluiten van de begeleiding wordt het instrument door de JR nogmaals geactualiseerd.

Bij bevel in bewaring stelling

Binnen 10 dagen na het bevel inbewaringstelling, is de Raad voor de Kinderbescherming verplicht het instrument 2B af te nemen. Hierbij moet gebruik worden gemaakt van informatie die de justitiële jeugdinrichting (JJI) heeft, waarbij de JJI als informant fungeert en de uitslag van de instrumenten die de JJI afneemt (Quick)STEP, MAYSI-2, SDQ, en HID¹²) wordt gebruikt als input. Bij een verblijf van de jongere in de justitiële jeugdinrichting (JJI) langer dan 6 weken, vult de JJI de SAVRY¹³ in. Bij ontslag uit de JJI, na een verblijf van langer dan 6 weken, wordt instrument 2B geactualiseerd. Invullen gebeurt door de JJI die de informatie overdraagt aan de jeugdreclassering.

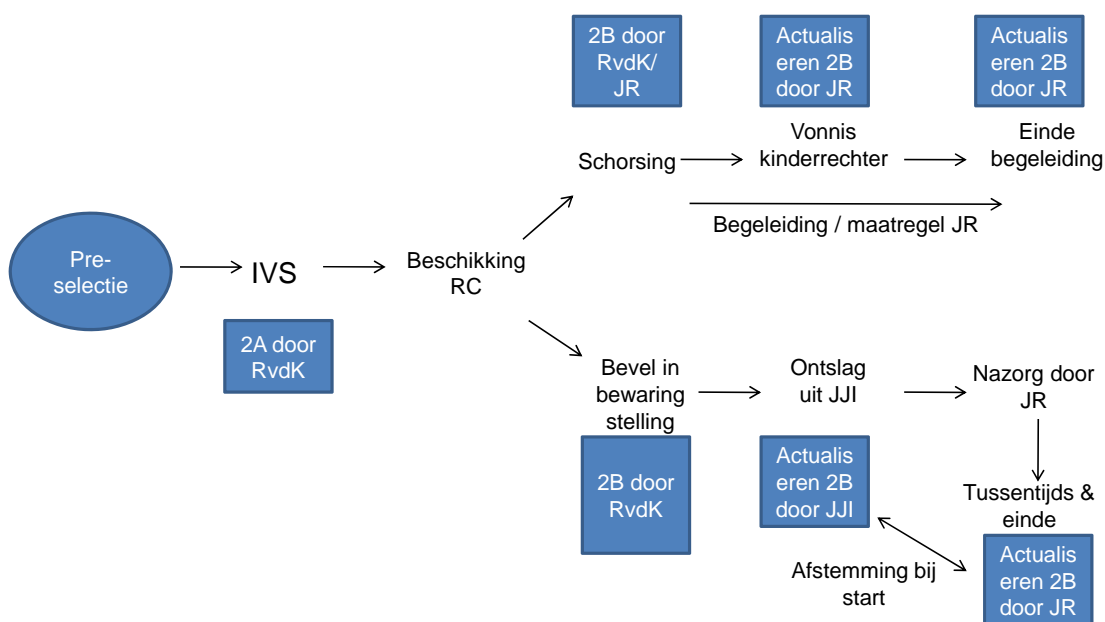
De jeugdreclassering actualiseert het instrument 2B bij het afsluiten van de nazorg fase waarin de jongere begeleidt wordt.

Noot 11 Bij schorsing door de RC krijgt de jongere bij wijze van schorsingsvoorwaarde meestal toezicht door de JR opgelegd.

Noot 12 (Quick)STEP: Snelle Taxatie Ernst Problematiek. Instrument waarmee de hulpverlener, de (gezins)voogd of de reclasseringswerker de ernst van de problematiek van de cliënt kan taxeren.
MAYSI-2: Massachusetts Youth Screening Instrument. Screeningsinstrument psychische stoornissen voor jongeren tussen de 12 en 17 jaar in het forensische circuit.
SDQ: Strengths and Difficulties Questionnaire. Brengt psychische problematiek bij kinderen en jongeren (4 t/m 16 jaar) in kaart. Ook sterke kanten die wijzen op psychologisch aanpassing worden in kaart gebracht.

Noot 13 HID: Hoe ik denk - vragenlijst. Instrument dat cognitieve vertekening en denkfouten meet.
Structured Assessment Violence Risk in Youth. Risicotaxatie-instrument om geweldsrisico bij jongeren in te schatten.

Figuur 3.3 Route IVS

3.2.3 Route Halt

Wanneer jongeren door de politie naar bureau Halt worden doorgestuurd¹⁴ wordt wel altijd het preselectie-instrument afgenomen. De uitkomst hiervan wordt doorgestuurd naar bureau Halt.

Halt-medewerkers nemen vervolgens het Halt-signaleringsinstrument af, om vast te stellen of er contra-indicaties zijn voor het inzetten van een Halt-afdoening of dat doorverwijzing naar andere hulpverlening nodig is. Het Halt-signaleringsinstrument leidt tot een antwoord op de volgende vragen:

- Zijn er signalen die duiden op een zorgelijke ontwikkeling?
- Zo ja, is verwijzing naar een Centrum voor Jeugd en Gezin, een Bureau Jeugdzorg of justitieel casuoverleg (JCO) geboden?
- Is voor de jongere uitvoering van een 'bijzonder traject' gewenst?

Jongeren bij wie de Halt-afdoening mislukt, worden rechtstreeks aan het JCO gemeld. De Raad voor de Kinderbescherming neemt in deze gevallen instrument 2A of 2B af, afhankelijk van de uitkomsten van het kerndeel preselectie.

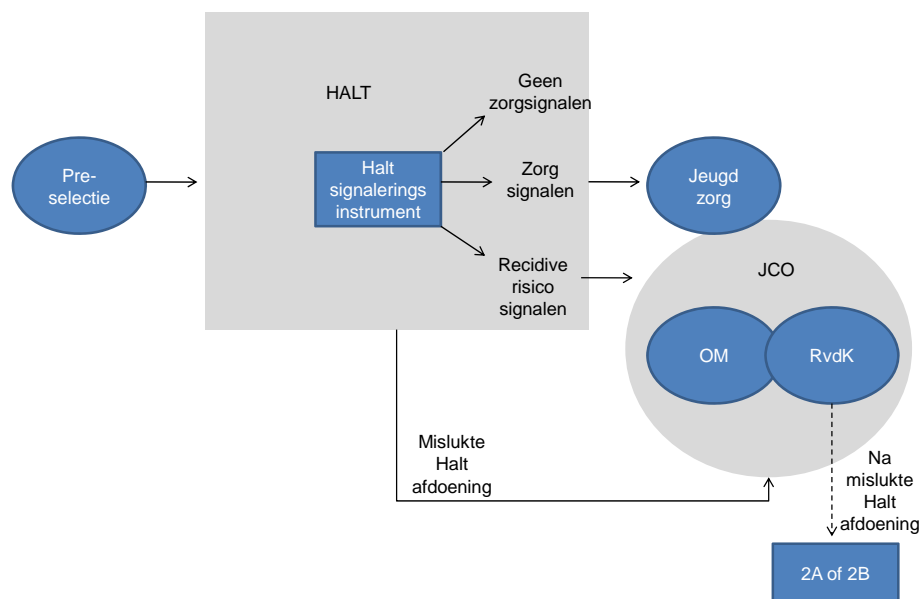
Noot 14 De voornaamste Halt-criteria zijn:

1. De jongere is tussen de 12 en 18 jaar.
2. De jongere heeft een zogenaamd Halt waardig delict gepleegd.
3. De jongere bekent het gepleegde feit.
4. De jongere stemt in met verwijzing naar Halt.
5. De jongere heeft niet eerder door het OM voor een misdrijf een transactie aangeboden gekregen.
6. De jongere is niet al eens door de kinderrechter voor een misdrijf veroordeeld.
7. De van een misdrijf verdachte jongere, heeft niet al eens voor een misdrijf een Halt-afdoening verricht.

Te allen tijde geldt dat maximaal drie keer naar Halt kan worden verwezen. Zie verder het *Besluit aanwijzing Halt-feiten* van 25 januari 1995, Staatsblad 1995, 62, hierna diverse keren gewijzigd en de *Aanwijzing Halt-afdoening*, Staatscourant 2009, 19365.

Figuur 3.4 Route Halt

3.3 Werkprocessen

Uit de vorige paragraaf is duidelijk geworden welke ketenpartners een rol spelen bij het hanteren van het LIJ. In deze paragraaf worden deze rollen nader toegelicht.

3.3.1 Politie

Na het verhoor van de jongere worden de uitkomsten daarvan door de politiefunctaris in het Proces Verbaal Minderjarigen (PVM) ingevuld. Vervolgens kan de kwaliteitscontroleur van de politie het PVM inzien in het JCO-supportsysteem¹⁵. Deze functionaris vult dan het 'kerndeel preselectie' in. Op basis van de informatie uit JCO-Supportsysteem is het kerndeel preselectie al voor een groot deel automatisch ingevuld. De berekening van het algemene recidiverisico en het geweldsrisico vindt geautomatiseerd plaats.

Bij het invullen van het preselectie-instrument baseert de politie zich op waarneembare, niet-interpretabele feiten. Hiervoor dient de kwaliteitsfunctionaris gebruik te maken van verschillende systemen. Per vraag is aangegeven welk systeem¹⁶ geraadpleegd dient te worden om de vraag te kunnen beantwoorden. Dat kan zijn het lokale bedrijfsprocessensysteem van de

Noot 15 Ondersteunend registratiesysteem van de justitieel casusoverleggen.

Noot 16 In september 2009 is het instrument in grote mate gebaseerd op informatie beschikbaar uit de Centrale Justitiële Documentatie (JD online), omdat de voorspellende waarde van de politie-systemen nog niet onderzocht is. Dat onderzoek loopt op dit moment. Zodra het is afgerond en blijkt dat een aantal karakteristieken uit de lokale bedrijfsprocessensystemen even goed of beter voorspellen, zal daarop worden overgeschakeld omdat die informatie gemakkelijker te achterhalen is door een politiemedewerker.

politie (BHV)¹⁷, het herkenningssysteem (HKS), of de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

De Raad voor de Kinderbescherming wordt door de politie op de hoogte gesteld van de nieuwe zaak door middel van het doorsturen van het PVM.

Als de jongere opnieuw door de politie wordt aangehouden als verdacht van een misdrijf, zal het preselectie-instrument opnieuw worden afgenomen.

3.3.2 Halt

De politie verwijst jongeren die Halt-waardig zijn op basis van het verhoor direct door naar Halt, ongeacht de uitkomst van het kerndeel preselectie. De informatie uit de preselectie levert de politie later aan Halt.¹⁸

In een startgesprek wordt het Halt-signaleringsinstrument afgenomen bij de jongere en zijn of haar ouders. Voorafgaande aan het gesprek kan de jongere gevraagd worden een vragenlijst in te vullen (bij voorkeur op kantoor) om afname van het instrument te versnellen.

Halt kan een gesprek voeren met de jongere en ouders samen, waarbij gebruik gemaakt kan worden van voorbeeldvragen bij de items van het instrument. Het gesprek kan ook apart gevoerd worden. Informatie bij derden (zoals school) wordt niet ingewonnen.

Op basis van de uitkomsten van het signaleringsinstrument, wordt een Halt-traject uitgevoerd en/of wordt een jongere doorverwezen naar Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdzorg of Justitieel Casusoverleg (JCO).

Jongeren bij wie de Halt-afdoening mislukt, worden ingebracht in het JCO.

3.3.3 Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming krijgt via het PVM van de politie de zaken doorgestuurd waarbij het preselectie-instrument is afgenomen. Bij de midden en hoog risicozaken neemt de Raad instrument 2A of 2B af. Ook jongeren waarbij de HALT afdoening is mislukt of die in verzekering zijn gesteld, worden door de Raad onderzocht door middel van het selectie-instrument.

Wanneer sprake is van vroeghulp bij jongeren die in verzekering zijn gesteld, wordt instrument 2A in een zeer beperkte tijd afgenomen. De raads-onderzoeker heeft in die gevallen slechts een uur om het gehele onderzoek inclusief de rapportage af te ronden.¹⁹ In deze onderzoeken moet in ieder geval aan bod komen hoe het met de jongere gaat, of deze geschikt is voor detentie, eventuele schorsingsvoorwaarden en of eventueel aanvullend psychiatrisch of psychologisch onderzoek door het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) noodzakelijk is.

Noot 17 Het betreft hier benamingen van de bedrijfsprocessensystemen van de politie.

Noot 18 Dit gebeurt binnen enkele dagen.

Noot 19 Maximaal een half uur om met jongere en ouders te praten en een half uur voor de rapportage.

De Raad voor de Kinderbescherming kan in het JCO-Support systeem opzoeken welke uitslag de preselectie heeft opgeleverd. De gegevens in de preselectie worden overgenomen in het instrument 2A of 2B.

De Raad houdt ten behoeve van de verzameling van informatie een interview met de jongere en diens ouders. In het interview wordt informatie ingewonnen die uiteindelijk nodig is om het instrument in te vullen. Bij ieder item van het instrument zijn voorbeeldvragen geformuleerd die raadsonderzoekers kunnen gebruiken bij hun interview. Daarnaast wordt dossierinformatie gebruikt bij het invullen van het instrument. Voor instrument 2B wordt daarnaast informatie ingewonnen bij school of werkgever.

Als alle informatie is verzameld, wordt het instrument door de raadsonderzoekers ingevuld op de computer. De ingewonnen informatie van de verschillende respondenten wordt hierbij gebruikt, waarbij de minst positieve informatie wordt gebruikt om het instrument in te vullen. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer de jongere zegt dat hij niet of nauwelijks spijbelt en de ouders zeggen dat hij vaak spijbelt, het antwoord van de ouders gebruikt wordt bij invullen van het instrument. De uitslag van het instrument wordt automatisch berekend door het programma. De raadsonderzoeker kan vervolgens de uitslag van het instrument gebruiken om het strafadvies te formuleren. Dit advies wordt toegevoegd in de applicatie van het instrument. Vervolgens wordt automatisch een rapportage voor de ouders en voor het OM en de rechtbank gegenereerd.

Bij afname van 2B als vervolg op 2A worden alleen de aanvullende items afgenomen. Indien bij afname van 2B nog geen instrument 2A is gedaan, worden ook de items van 2A afgenomen. Dit betekent dat alleen de 'dynamische' (veranderbare) items opnieuw worden onderzocht, de statische (onveranderbare) items zijn immers niet veranderd.

3.3.4 Jeugdreclassering

De jeugdreclassering vult instrument 2B meestal verder in nadat dit al eerder is ingevuld door de Raad voor de Kinderbescherming of Justitiële Jeugd-inrichting (JJI). Het uitgangspunt is dat instrument 2B kort geleden is afgenomen waardoor de informatie actueel is. De JR neemt het instrument 2B af in de volgende gevallen:

- Na een afdoening door het OM (tussentijds en bij einde begeleiding).
- Bij schorsing van de inbewaringstelling (in overleg met de Raad).
- Na het opleggen van een vonnis (bij start uitvoering toezicht²⁰, tussentijds en bij einde toezicht).
- Bij vertrek uit een JJI (in overleg met JJI) (tussentijds en bij einde maatregel).

Bij gebruik van het instrument door de jeugdreclassering, kan informatie vanuit de eerder ingevulde 2A of 2B worden opgezocht in de computerapplicatie van het selectie instrument. De scores worden aangepast wanneer in de tussentijd veranderingen zijn opgetreden en opgeslagen als nieuwe versie. Het instrument wordt echter niet in zijn geheel opnieuw ingevuld.

Noot 20 Indien de tijd tussen afname van 2B door de Raad en het moment dat de uitvoering van de maatregel start dermate lang is dat informatie niet meer actueel is.

De jeugdreclassering kan digitaal in het eerder ingevulde selectie instrument werken.

De jeugdreclassering kan gebruik maken van het interview dat hoort bij het selectie-instrument, dat ook gebruikt wordt door de Raad voor de Kinderbescherming.

3.3.5 Justitiële jeugdinstelling

Wanneer een jongere op grond van een bevel tot voorlopige hechtenis in een justitiële jeugdinstelling (JJI) moet blijven, neemt de Raad voor de Kinderbescherming binnen 10 dagen instrument 2B af. Daarbij maakt de Raad gebruik van informatie van de JJI (als informant) en van de uitkomsten (indien beschikbaar) van door de JJI afgenomen instrumenten (Quick)STEP, MAYSI, SDQ en HID).

De JJI krijgt de uitkomsten van 2B aangeleverd door het justitieel casus-overleg/OM. Na een verblijf van 6 weken in de JJI moet instrument 2B worden geactualiseerd door de JJI. De JJI draagt deze informatie over aan de jeugdreclassering, die op basis hiervan de begeleiding in het kader van nazorg - indien bevolen - vormgeeft.

3.4 Overlap modules LIJ

Zoals uit het voorgaande blijkt kent het LIJ voor de verschillende fasen van het strafproces verschillende modules (kerndeel preselectie, 2A en 2B). De informatie die in de preselectiefase door de politie wordt verzameld is grotendeels afkomstig uit de politionele registratiesystemen (BVH en HKS) en het GBA. Het gaat hier om niet-multi-interpretabele feiten. In de selectiefase wordt in aanvulling op de informatie uit het strafrechtelijke verleden van de jongere nieuwe informatie verzameld over diens leefomstandigheden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van verschillende informanten (kind, ouders, school) vragenlijsten en informatie uit bestaande dossiers waarin de jongere opgenomen is.

Tussen de modules bestaat in formele zin overlap. In zowel het kerndeel preselectie en in de selectiemodules (2A en 2B) zijn de persoonsgegevens van de jongere en de uitkomsten van de risicotaxatie van het kerndeel preselectie opgenomen. Deze overlap van informatie is echter zeer gering. Bovendien hoeft deze informatie bij de modules in de selectiefase niet opnieuw verzameld te worden, maar wordt deze in de selectiemodules overgenomen uit de preselectie.

Ook tussen module 2A en 2B bestaat formeel overlap. Module 2B is namelijk een uitgebreide 2A module en bevat zodoende naast aanvullende gegevens dezelfde informatie als 2A. De facto bestaat deze overlap echter niet omdat de informatie uit 2A bij vervolgfafname van 2B niet opnieuw verzameld en of uitgevraagd hoeft te worden. Als voorafgaand aan de afname van module 2B nog geen 2A is afgenomen wordt wel een volledige informatieverzameling uitgevoerd.

Naast overlap tussen de LIJ modules kan ook overlap bestaan met andere risicotaxatieinstrumenten die binnen de strafrechtketen wordt gehanteerd.

Van een dergelijke overlap lijkt sprake bij 2B en de SAVRY. De SAVRY is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren en wordt afgenomen in JJI-en wanneer een jongere daar langer dan 6 weken verblijft. Volgens de formele opzet van het LIJ wordt bij ontslag uit de JJI, na een verblijf van langer dan 6 weken, ook het instrument 2B door de JJI geactualiseerd. In een dergelijke situatie zou eveneens de SAVRY zijn afgenomen. Omdat beide instrumenten ten dele dezelfde onderwerpen kennen, ten dele eenzelfde doel beogen en niet noodzakelijkerwijs volgtijdelijk worden afgenomen lijkt hier sprake van feitelijke overlap. Gedurende de pilot werd echter nog geen 2B in een JJI afgenomen.

4 Initiële opzet

4.1 Inleiding

Binnen de procesevaluatie wordt de programma-integriteit getoetst door de praktijk af te zetten tegen de formele opzet van het LIJ zoals deze beschreven is in het voorgaande hoofdstuk. De formele opzet van het LIJ wijkt op een aantal punten echter af van de initiële opzet van het LIJ zoals verwoord door de ontwikkelgroep in haar Eindrapport van maart 2009. In dit hoofdstuk worden de verschillen tussen de initiële en formele opzet beschreven en voor zo ver mogelijk aangegeven wat de oorzaken zijn van deze afwijking.

Voor een goed begrip van de verschillen tussen de formele opzet en de initiële opzet is het van belang kennis te nemen van een aantal uitgangspunten van het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen dat ten grondslag heeft gelegen aan de inrichting van het LIJ. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt daarom kort stil gestaan bij de uitgangspunten van dit kader.

4.2 Uitgangspunten Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen

Binnen het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen is voorgesteld dat instrumentarium ondersteuning zou moeten bieden aan de ketenpartners bij het nemen van de volgende vijf 'spoorbeslissingen'²¹:

- Politie: besluit om al dan niet een proces verbaal op te maken en, als directe consequentie, de keuze voor Halt of het overlaten van de verdere besluitvorming aan de Officier van Justitie. Ook niets ondernemen behoort tot de opties.
- Officier van Justitie (Openbaar Ministerie): Besluit om de jongere te bespreken in het Justitieel Casuïstiek Overleg (JCO) of om de jongere in verzekering te stellen (toetsing door de rechter commissaris).
- Officier van Justitie (OM): Besluit bij de voorgeleiding aan einde inverzekeringstelling (3a) en afdoening (3b).
- Rechter commissaris: Besluit tot in verzekering stelling of schorsing bij voorgeleiding van de jongere door de Officier van Justitie (4a) en het besluit om de in verzekering stelling te schorsen of verlengen (4b).
- Kinderrechter: Vonnis.

Het Landelijk Kader vereist dat de te ontwikkelen diagnostische instrumenten gebaseerd zijn op evidence-based bronnen: 'What Works' benadering en de levensloop- of ontwikkelingsbenadering van criminaliteit.

Het Landelijk Kader maakt onderscheid tussen verschillende vormen van diagnostiek. Vooraan in de keten moet over grote aantallen jeugdigen snel een beslissing genomen kunnen worden over de afdoening. Meer achter in de keten worden ingrijpende beslissingen genomen over een kleiner aantal

Noot 21 Spoorbeslissing is volgens het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen een strafrechtelijk besluit over de verdere route (kader, straf, voorwaarden) die een jongere in de jeugdstrafrechtketen gaat doorlopen. Deze beslissingen worden genomen door respectievelijk de politie, OvJ, rechter-commissaris en kinderrechter.

jongeren. Het Landelijk Kader onderscheidt zodoende drie soorten diagnostiek, met een oplopende intensiteit per fase:

- Pre-selectiediagnostiek bij alle jeugdigen die worden verhoord door de politie op verdenking van het plegen van een misdrijf.
- Selectiediagnostiek bij jeugdigen van wie het Halt-traject is mislukt, die in het Justitieel Casuïstiek Overleg (JCO) worden besproken of die worden voorgeleid aan de rechter-commissaris.
- Interventiediagnostiek bij alle jeugdigen die worden gedagvaard; daarnaast is interventiediagnostiek mogelijk op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming of Officier van Justitie (naar aanleiding van bespreking in het JCO).

Het Landelijk Kader schrijft voor dat de instrumenten in de verschillende fasen in de keten op elkaar moeten voortbouwen (selectie op informatie uit pre-selectie, interventie op informatie uit selectie). Het kerndeel van elke fase van het instrumentarium dient volgens het landelijk kader te bestaan uit een viertal inschattingen, te weten:

- recidiverisico en de schaderisico's van de jongere;
- dynamische criminogene factoren en beschermende factoren;
- signalen van zorgwekkende opgroei- en opvoedingssituatie;
- responsiviteit.

4.3 Preselectiefase

Zoals beschreven in de voorgaande paragraaf beoogt het Landelijk Kader dat het LIJ door de politie gebruikt wordt voor het besluit of de jongere het strafrechtelijk traject ingaat (en of al dan niet een proces verbaal opgemaakt moet worden) of naar Halt wordt verwezen (spoorbeslissing 1). In de initiële opzet van het instrument komt de selectie voor al dan niet Halt-afdoening naar voren.²² De ontwikkelgroep was van mening dat, conform het Landelijk Kader, alleen jongeren met een laag recidiverisico direct doorgestuurd zouden moeten worden naar Halt. Jongeren met een hoger risico zouden eerst nader gescreend moeten worden²³. De projectgroep heeft echter besloten dat alle jongeren die voldoen aan de criteria voor een Halt-afdoening een Halt-afdoening krijgen, ongeacht het recidiverisico. De reden hiervoor is dat het als een te grote vorm van rechtsongelijkheid beschouwd wordt wanneer sommige jongeren op basis van hun risicoprofiel (gebaseerd op achtergrondkenmerken zoals etniciteit), een Halt-afdoening zou worden onthouden. Kenmerk van een Halt-afdoening is dat deze geen strafblad oplevert.

Wat betreft de werkwijze van de politie heeft de ontwikkelgroep voorgesteld dat de open vragen ter inschatting van de schadekans en zorgbehoefte worden ingevoerd door dezelfde medewerker die het PVM opmaakt. Hierbij zette de ontwikkelgroep als kanttekening: 'Voor zover dit vooralsnog technisch niet mogelijk is, zal de kwaliteitsfunctionaris gespecialiseerd in jeugd de informatie zoals ingevuld door de politiemedewerker invoeren in het kerndeel preselect.'

Noot 22 Het doel om op basis van de uitkomsten van het preselectie instrument voor de OvJ om te bepalen of de jongere besproken wordt in het JCO, wordt ook in de initiële opzet van de ontwikkelgroep niet nagestreefd. Alle jongeren voor wie een PVM is opgemaakt worden geagendeerd voor het JCO.

Noot 23 Omdat is gebleken dat jongeren met een hoog risicoprofiel, niet profiteerden van een Halt-afdoening en zelfs een averechts resultaat ervoeren.

In de formele beschrijving is afgeweken van het initiële plan van de ontwikkelgroep en wordt de kwaliteitscontroleur aangewezen als invuller van het kerndeel preselectie.

4.4 Selectiefase

Zoals hiervoor beschreven heeft de diagnostiek in de selectiefase volgens het landelijk kader tot doel de volgende (spoor)beslissingen te ondersteunen:

- Ondersteuning bij nader onderzoek Halt/ evaluatie mislukte Halt.
- Officier van Justitie (OM): Besluit tot voorgeleiding in aansluiting op de in verzekeringstelling (3a) en afdoening (3b).
- Rechter-commissaris: het besluit om de bewaring al of niet te schorsen (4b).
- Kinderrechter: Vonnis.

Voor de ondersteuning van nader onderzoek bij Halt, is een apart instrument ontwikkeld. Het Halt signaleringsinstrument is gebaseerd op instrument 2A, maar is korter. Dit instrument staat los van de andere modules van het LIJ in die zin dat het niet voortbouwt op de score van de preselectie. Ook wordt de score van het Halt signaleringsinstrument verder in de keten (bij Raad en BJZ) niet meer gebruikt²⁴. Hiermee wordt afgeweken van de oorspronkelijke doelstelling dat alle modules van het LIJ op elkaar 'voortborduren'.

Voor de overige spoorbeslissingen is binnen het LIJ een selectie-instrument ontwikkeld. Dit instrument bouwt voort op de preselectie en geeft een nadere screening van risicofactoren, waarbij naast de statische risicofactoren ook de dynamische risicofactoren ingeschat dienden te worden. De ontwikkelgroep maakte een tweedeling in de kerndeelselectie, om tegemoet te komen aan de behoeften van raadsonderzoekers om niet voor alle zaken eenzelfde (uitgebreide dus tijdrovende) risicotaxatie te moeten doen, maar keuze mogelijkheid te hebben²⁵.

- Instrument 2A als een zeer efficiënte risicotaxatie op basis van een klein aantal dynamische risicofactoren die sterk samenhangen met het recidiverisico. Deze worden uitgevraagd bij de jongere, aangevuld met dossierinformatie en slechts een beperkt aantal vragen aan de ouders. De informatie van ouders zou eventueel telefonisch te verzamelen zijn. Vanuit een interview met de ontwikkelgroep bleek dat het idee bestond bij de ontwikkelgroep om 2A af te nemen op het politiebureau, alvorens de jongere (en ouders) heengezonden zouden worden. 2A levert geen criminogeen profiel op, en is niet geschikt als op zichzelf staand onderzoek. 2A is niet bedoeld als basis voor een advies en heeft als enige doel om het 'midden-recidiverisico' nader te verfijnen in hoog of laag en de zorgbehoefte in te schatten.

Noot 24 Het werkproces schrijft voor dat bij mislukte Halt zaken, de politie op de hoogte wordt gesteld van de uitkomsten van het Halt signaleringsinstrument. Dit is echter in de praktijk in de pilot nog niet voorkomen. Bovendien is onduidelijk wat de politie vervolgens met deze informatie doet.

Noot 25 De ontwikkelgroep heeft deze maatregel genomen vanuit ervaring met invoering van de BARO bij de Raad voor de Kinderbescherming. Hierbij was men begonnen met één universeel instrument voor alle te onderzoeken zaken. Het instrument werd voor sommige relatief eenvoudige zaken te uitgebreid bevonden en daardoor onnodig lang en voor andere meer complexe zaken te beperkt.

- Instrument 2B dat uitgebreider alle risicofactoren en zorgsignalen inventariseert, op basis van de informatie van jongeren, ouders en leerkracht. 2B levert naast een risicotaxatie ook een criminogeen profiel op.

De uiteindelijke vorm en toepassing van vooral instrument 2A wijkt af van de opzet zoals beoogd door de ontwikkelgroep. Eén van de veranderingen was dat ouders altijd face-to-face geïnterviewd zouden gaan worden. Daarnaast zijn verschillende uitkomsten die aanvankelijk alleen vanuit 2B zouden komen, zoals het schaderisico aan de jongere zelf en de responsiviteit, toegevoegd aan 2A, zo blijkt uit een vergelijking van het rapport van de ontwikkelgroep met de handleidingen. Inmiddels wordt instrument 2A nog verder doorontwikkeld na signalen vanuit de praktijk dat men ook na afname van 2A behoefte heeft aan een criminogeen profiel. Men kan zich afvragen in hoeverre het instrument 2A in de huidige vorm is gaan afwijken van het oorspronkelijke idee van een beperkte en efficiënte risicotaxatie. Het idee van de ontwikkelgroep om 2A op het politiebureau af te nemen is moeilijk uitvoerbaar gebleken, omdat er vaak een aantal dagen overheen gaat voordat een PVM definitief gemaakt wordt en een preselectie kan worden ingevuld.

De werkwijze zoals beschreven door de ontwikkelgroep, wijkt ook op een (klein) aantal punten af van de uiteindelijke formele werkwijze:

- Screeningsformulieren voor dossieranalyse zoals deze beschreven worden door de ontwikkelgroep, worden in de handleiding niet genoemd.
- Over het omgaan met tegenstrijdige informatie geeft de ontwikkelgroep aan dat er volgens een hiërarchie van betrouwbaarheid moet worden gewerkt, waarbij de bron die het hoogst in de hiërarchie van betrouwbaarheid staat moet worden aangehouden bij tegenstrijdige informatie (2A: dossier, ouder, jongeren. 2B: dossier, leerkracht, ouder, jongere). In de handleiding is hiervan, afgeweken en wordt de meest ongunstige informatie aangehouden om het LIJ in te vullen. Inmiddels heeft men in nieuwere versies van de handleiding (april 2010) de regels hierover genuanceerd en een zorgvuldigere afweging gemaakt van de geloofwaardigheid van de informatie die wordt gegeven. Deze aanpassing is gedaan naar aanleiding van ervaringen met zaken waarin ouders en leerkrachten de situatie zorgwekkender voorstelden dan nodig was.

4.5 Interventiefase

Interventiediagnostiek kan volgens het landelijk kader worden ingezet:

- nadat de Officier van justitie besluit tot dagvaarden, en de jongere zal worden berecht;
- nadat de rechter-commissaris besluit tot schorsing van de inbewaringstelling (onder bijzondere voorwaarden), en de jongere zal worden berecht;
- op eigen initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming (of op verzoek van JCO of Officier van justitie) om de Officier van justitie beter in staat te stellen een besluit tot afdoening te nemen. In principe is Selectiediagnostiek voldoende voor dit afdoeningbesluit. De Raad kan echter een 'uitstap' naar meer intensieve Interventiediagnostiek maken indien de Selectiediagnostiek toch nog vragen, onduidelijkheden of tegenstrijdigheden laat zien.

De ontwikkelgroep heeft ervoor gekozen de interventiefase te beperken tot jongeren die in een JJI verblijven en een nadere uitwerking te geven aan de interventiediagnostiek zoals deze al werd aangetroffen in een justitiële jeugdinstelling of een jeugdforensische dag- en nachtbehandeling, en niet om een compleet nieuw instrument te ontwikkelen in het kader van het LIJ. Dit instrumentarium zou alleen afgenomen moeten worden indien een jongere langer dan 10 dagen in een JJI verbleef (en wel om opnieuw de responsiviteit te beoordelen). Bij jongeren die werden ontslagen uit de JJI na een verblijf van meer dan 6 weken, zou 2B opnieuw geactualiseerd moeten worden.

In de formele werkwijze van het LIJ werd afgeweken van deze opzet en het invullen van instrument 2B gereduceerd tot afname bij ontslag na een verblijf van meer dan 6 weken. Het opnieuw inventariseren van de responsiviteit na 10 dagen is weggefallen. Wel wordt bij kortverblijvers door de Raad instrument 2B afgenomen, ten behoeve van advies voor de rechtbank. Inmiddels zijn zelfs afspraken gemaakt dat de JJI's het LIJ niet zullen gaan invullen.

4.6 Doorontwikkeling LIJ in overleg met ontwikkelgroep

Op basis van de voorgaande beschrijving van de verschillen tussen initiële opzet en formele opzet van het LIJ kan het beeld ontstaan dat bij de doorontwikkeling van het LIJ de ontwikkelgroep geen rol meer heeft gespeeld. Dat beeld is echter niet correct. Bij het opleveren van het Eindrapport van de ontwikkelgroep waren de procedures voor de ketenpartners ten dele alleen op hoofdlijnen beschreven en ontbraken nog zaken als delictindeling voor het preselectie-instrument.

De ontwikkelgroep zou aanvankelijk de handleidingen leveren. Uiteindelijk werd besloten door tijdgebrek van de leden van de ontwikkelgroep het opstellen van de handleidingen uit te besteden aan een externe partij. Bij het opstellen van de handleidingen is de ontwikkelgroep door de opsteller van de handleidingen geconsulteerd en zijn verschillende aanpassingen op de initiële opzet zodoende in gezamenlijk tot stand gebracht.

5 Het LIJ in de praktijk

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de formele opzet van het LIJ (zoals beschreven in hoofdstuk 3) vergeleken met de wijze waarop het instrumentarium in de praktijk wordt toegepast. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

Vragen betreffende de informatie overdracht zullen worden beantwoord in paragraaf 5.2:

- Vindt informatieoverdracht tussen de ketenpartners plaats op de wijze zoals door het landelijk instrumentarium wordt beoogd? (vraag 2.1)
- Zijn voor de informatie-uitwisseling informatiesystemen ontwikkeld? (vraag 2.3)
- Dragen deze systemen bij tot de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners? (vraag 2.4)
- *Vragen betreffende het instrumentarium zullen worden beantwoord in paragraaf 5.3 en 5.4:*
- In hoeverre wordt in de praktijk gewerkt volgens de instructies en procedures van het landelijk instrumentarium? (vraag 1.2)
- Zijn degenen die de verschillende modules afnemen de beoogde personen? (vraag 1.4)
- *Vragen betreffende de doelgroep zullen worden beantwoord in paragraaf 5.3:*
- Wordt de volledige doelgroep met het landelijk instrumentarium bereikt? (vraag 3.1)
- Worden bij de bereikte jongeren alle modules toegepast die het landelijk instrumentarium voorschrijft? (vraag 3.2)
- Treedt uitval op? Zo ja, bij wie, in welk stadium? Wat is daarvan de reden? (vraag 3.3)
- *De vraag betreffende de tijdsbesteding zal worden beantwoord in paragraaf 5.5:*
- Hoeveel tijd kost het werken volgens de nieuwe landelijke aanpak vergeleken met voorheen? (vraag 4)

Bij de beantwoording van deze vragen wordt zoveel mogelijk de opzet van hoofdstuk 3 gevolgd. Dat wil zeggen dat we eerst de programma-integriteit van de procesgang toetsen en vervolgens de programma-integriteit van de werkprocessen van de afzonderlijke ketenpartners. Voorafgaand aan de toetsing van de programma-integriteit wordt eerst kort een beschrijving gegeven van de technische infrastructuur van informatie uitwisseling binnen het LIJ.

5.2 Informatie uitwisseling LIJ

Voor het LIJ zijn twee informatiesystemen ontwikkeld. Voor de preselectie fase is dat het JCO-Preselect systeem van de politie. In dit systeem vult de politie verschillende gegevens in over met name het strafrechtelijke verleden van de jeugdige, waarna de applicatie een score berekent voor het risico op

algemene recidive en op geweldsdelicten. De gegevens kunnen volledig handmatig worden ingevoerd, maar kunnen ten dele ook worden onttrokken aan een registratie van een Landelijk Overdracht Formulier (LOF)²⁶. Omdat het systeem een onderdeel vormt van het JCO-Supportsysteem, hebben alle reeds geautoriseerde ketenpartners toegang tot JCO-preselect. Van de LIJ ketenpartners zijn dat de politie en de Raad.

Voor de selectiefase (instrument 2A en 2B) is een apart LIJ-systeem ontwikkeld. In dit systeem worden de scores van het kerndeel preselectie ingevoerd evenals de scores op de criminogene en beschermingsfactoren van de jeugdige die tijdens het onderzoek zijn verzameld. Naast het invoeren van de scores wordt in de applicatie via een invoerscherm de tekst voor het LIJ-rapport opgesteld. Vervolgens kan via de printfunctie van de applicatie het rapport worden uitgeprint. De Raad, BJZ en JJI hebben toegang tot deze applicatie en kunnen de instrumenten die al eerder ingevoerd zijn inzien, gebruiken als basis voor een nieuwe 2B (indien eerder een 2A was afgenomen) of updaten tot een nieuwe versie. De scores vanuit JCO-Preselect van de politie kunnen niet automatisch worden overgenomen maar worden handmatig ingevoerd. De politie en bureau Halt hebben geen toegang tot dit LIJ-systeem. De Halt-medewerker scoort het Halt-signaleringsinstrument op papier en bewaart een afschrift ervan in het papieren dossier op locatie.

De rapportages uit de selectiefase zijn bedoeld om de rechterlijke macht te adviseren. De overdracht van de LIJ-rapportages aan deze partijen geschiedt, volgens de standaardprocedure, via JD-online²⁷, waarin van ieder onderzoek een getekend en gescand exemplaar wordt geüpload.

5.3 Programma integriteit procesgang LIJ

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 3 kent het LIJ drie hoofdprocessen waarin verschillende ketenpartners een rol spelen. Het aandeel van de verschillende partijen verschilt echter aanzienlijk. De belangrijkste speler in kwantitatieve zin is de politie, gevolgd door de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Halt. Uit tabel 5.1 blijkt dat in de periode 15 september 2009 - 16 april 2010 in de bij de pilots betrokken politieregio's bij 365 jeugdigen een kerndeel preselectie is afgenomen (241 zaken hiervan zijn in Rotterdam Zuid behandeld, 124 zaken in Utrecht Heuvelrug). In dezelfde periode onderzocht de Raad 153 keer een bij die pilots betrokken jeugdigen met een van de selectie-instrumenten en nam Bureau Halt 68 keer het Halt-signaleringsinstrument af.²⁸ De Jeugdreclassering heeft in voornoemde periode slechts zes keer een instrument afgenomen of geactualiseerd en binnen de betrokken JJI-en werd geen enkele keer het LIJ gehanteerd.

Noot 26 Het LOF is een standaard formulier van de politie en heeft de status van een proces-verbaal. Het formulier wordt gebruikt om informatie aan de RvdK over te dragen. Op termijn wordt het formulier vervangen door Proces Verbaal Minderjarigen (PVM)

Noot 27 JD-online is de digitale toegang tot het Justitieel Documentatie Systeem (JDS) voor het zelfstandig verkrijgen van uittreksels en rapportages uit het persoonsdossier.

Noot 28 Na preselectie werden 256 zaken (71%) doorgestuurd naar de Raad en 109 zaken (29%) naar Halt. Naar mate het recidiverisico uit preselectie hoger is, was de kans kleiner dat een jongere naar Halt werd verwezen, namelijk 44% bij laag risico, 32% bij midden risico en 13% bij hoog risico.

Tabel 5.1 Aantallen en soort afgenomen LIJ modules

Ketenpartners	Afgenomen module
Politie	365 x preselectie
Raad	93 x 2A, 56 x 2B, 4 x 2A en 2B
Halt	68 x Halt signaleringsinstrument
BJZ	6 x 2B
JJI	geen

Bron: analyse LIJ monitor

In het vervolg van deze paragraaf wordt de programma-integriteit vastgesteld van procesgang van de drie hoofdroutes van het LIJ.

5.3.1 Route ambulante/ extramuraal

Uit de evaluatie blijkt dat de richtlijnen van de formele opzet van het LIJ voor een ambulante traject ten dele worden nageleefd. Bovendien bestaat een duidelijk verschil tussen pilot Rotterdam en pilot Utrecht.

Preselectie

Volgens de formele opzet van het LIJ zou voor iedere aangehouden jongere die voldoet aan de criteria van de pilot (zie hoofdstuk 2) het kerndeel preselectie worden afgenomen. In Rotterdam bestaat echter tussen het OM en de politie een werkafspraken die inhoudt dat na aanhouding en het opmaken van het proces-verbaal standaard direct overleg plaatsvindt tussen beide ketenpartners ('niemand weg zonder overleg'). Tijdens het overleg wordt door het OM een voorlopige spoorbeslissing genomen waarvan de uitkomst kan zijn: seponeren, HALT of voorgeleiden, waarna door de politie het Landelijk Overdracht Formulier (LOF) wordt ingevuld. Voor geseponeerde zaken wordt geen kerndeel preselectie meer opgemaakt, voor de overige zaken wel.

Utrecht kent deze werkafspraken niet. Dat betekent dat daar het OM binnen het ambulante traject pas de spoorbeslissing neemt na overleg in het Justitieel Casus Overleg (JCO). Uit de interviews met de politie en de raadsmedewerkers blijkt dat de politie voor alle aangehouden jongeren waarvoor een LOF is opgemaakt ook het kerndeel preselectie afneemt.

Selectie instrument Raad

Nadat het LOF is opgesteld worden zowel in Rotterdam als in Utrecht de niet geseponeerde zaken en naar Halt doorverwezen zaken ingebracht in het JCO. Op basis van de bespreking van de jongere en de uitkomsten van het kerndeel preselectie wordt door de Raad vastgesteld of nader onderzoek zal plaatsvinden en zo ja, welk instrument uit het LIJ het meest geëigend is voor de betreffende situatie. Daarbij moet worden opgemerkt dat in Rotterdam geen afname van het selectie-instrument plaatsvindt bij pupillen van de William Schrikkergroep, omdat dit jongeren met een verstandelijke beperking betreft. De vragenlijst die hoort bij het LIJ wordt voor deze doelgroep (nog) niet geschikt geacht. Ook de pupillen van de Jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg locatie Westblaak werden niet bij de pilot betrokken, omdat de jeugdreclasserders die werkzaam zijn op deze locatie nog niet opgeleid waren in het werken met het LIJ.

De keuze voor het type selectie-instrument (2A of 2B) wijkt soms af van de richtlijnen van het LIJ. Volgens de formele opzet van het LIJ zou bij iedere jongere, bij wie het kerndeel preselectie een laag recidiverisico uitwijst, in beginsel geen vervolginstrument afgenomen moeten worden. Bij een midden risico wordt in beginsel 2A afgenomen en bij een hoog risico 2B. Uit de analyse van de LIJ-monitor blijkt dat van deze bepalingen regelmatig afgeweken wordt. In tabel 5.4 wordt duidelijk dat de Raad in ongeveer de helft van de zaken waarin het kerndeel preselectie een laag risico uitwijst toch besluit, contrair aan de richtlijnen, tot het afnemen van een module 2A (of 2B). In de interviews met de raadsmedewerkers en vanuit de case study van 30 contraire zaken wordt een viertal inhoudelijke redenen genoemd om ondanks het lage recidiverisico toch aanvullend onderzoek te verrichten:

- In het JCO wordt geconstateerd dat bij de jongere sprake lijkt van zorg. Een onderzoek moet meer duidelijkheid verschaffen over deze zorgindicatie.
- De officier van justitie besluit tot dagvaarden waardoor het wenselijk is dat de Raad een rapport met advies opstelt. Hiervan is vaak sprake wanneer het een relatief ernstig misdrijf betreft.
- De jongere wordt verdacht van openlijke geweldpleging (ex artikel 141 wetboek van Strafrecht) tegen personen, een zedendelict of brandstichting.²⁹
- De jongere heeft in werkelijkheid meer antecedenten dan zijn meegewogen in de score van het kerndeel preselectie. Deze situatie doet zich bijvoorbeeld voor wanneer een jongere slechts één proces-verbaal heeft dat wel betrekking heeft op een groot aantal strafbare feiten gepleegd op verschillende momenten. De score uit de preselectie zal dan lager zijn dan op basis van de daadwerkelijke delictgeschiedenis zou worden berekend.

Naast deze inhoudelijke redenen is in Rotterdam afgesproken dat naast het algemeen recidiverisico ook wordt gekeken naar de uitkomst van de preselectie op schadekansen. De uitkomst met het hoogste risico wordt vervolgens gevolgd.

Uit de tabel blijkt verder dat de Raad in ongeveer een derde van de zaken met een midden risico contrair aan de uitkomst van het kerndeel preselectie besluit tot het niet uitvoeren van een vervolgonderzoek dan wel tot het afnemen van een instrument 2B. In de interviews met de raadsmedewerkers en de casestudy naar contraire zaken worden de volgende twee inhoudelijke redenen genoemd:

- De officier van justitie besluit tot het seponeren van de zaak of het aanbieden van een transactie (schikking) waardoor vervolgonderzoek overbodig is.
- Binnen het casusoverleg worden ernstige zorgen geconstateerd waardoor 2B geëigend is.

In ongeveer een vijfde van de zaken waarin het kerndeel preselectie een hoog risico uitwees, is het LIJ anders gehanteerd dan volgens de formele opzet in beginsel zou moeten. Dat wil zeggen dat geen instrument is afge-

Noot 29 Openlijke geweldpleging valt volgens het kerndeel preselectie onder de categorie openbare orde, waardoor een lager recidiverisico naar voren komt. Omdat openlijke geweldpleging tegen personen door het OM als ernstig delict wordt gezien, is in Rotterdam een aanvullende afspraak gemaakt. In zaken waarbij geweld tegen personen gebruikt is, en bij zedendelicten of brandstichting wordt altijd onderzoek gedaan door de Raad.

nomen of volstaan is met de afname van 2A. De enige inhoudelijke reden die gevonden is binnen de interviews en de casestudy voor deze contraire afname is dat de officier van justitie besluit tot het seponeren van de zaak waardoor vervolgonderzoek overbodig is.

Uit de analyse van de LIJ monitor en de casestudy blijkt dat naast inhoudelijke redenen soms afgezien is van afname van het LIJ, omdat bij de jongere per abuis een BARO³⁰ is afgenomen. Één geïnterviewde raadsmedewerker vertelde verder soms geen LIJ af te nemen wanneer de ouders medewerking aan het onderzoek weigeren of wanneer het kerndeel preselectie niet beschikbaar is.

In dat geval volstond zij met het opstellen van een kort verslag van bevindingen. Andere reden voor de Raad om geen LIJ af te nemen is dat zaken van jongeren die reeds in begeleiding zijn bij de jeugdreclassering, worden doorgestuurd naar Bureau Jeugdzorg zodat deze zelf onderzoek kan doen. Ook wanneer nog heel recent onderzoek is gedaan door de Raad, wordt soms besloten, contrair aan de richtlijnen voor het LIJ geen nieuw onderzoek te starten. De redenen om contrair aan de uitkomsten van het kerndeel preselectie te handelen, verschillen overigens niet tussen Rotterdam en Utrecht.

Tabel 5.4 Opvolging Raad conform afspraken LIJ ambulans traject (vanaf 1 januari 2010 tot 16 april 2010)

opvolging	Laag risico preselectie (n=34)	Midden risico preselectie (n=31)	Hoog risico pre- selectie (n=33)	Totaal risico preselectie(n=98)
Ja	47%	58%	67%	57%
Nee, contrair	47%	36%	21%	35%
Nee, BARO gedaan	-	-	-	-
Nee, dubbel in pilot	-	-	3%	1%
Nee, anders	6%	7%	9%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Aan de hand van de gegevens uit de LIJ monitor is onderzocht is of het contrair handelen aan het LIJ door de Raad vaker voorkomt bij sommige groepen jongeren dan bij anderen. Voorzichtigheid bij de interpretatie is geboden vanwege het beperkte aantal zaken, maar er komen enkele noemenswaardige bevindingen naar voren:

- Bij meisjes werd vaker contrair gehandeld dan bij jongens. (38% vs. 29%)
- Bij jongens werd vaker 'anders'³¹ gehandeld door de Raad dan bij meisjes. (18% vs 6%)
- Bij Nederlandse jongeren werd relatief vaak contrair gehandeld. (40% vs. 31% bij Marokkaanse, en 20% bij jongeren van overige etnische achtergrond)

Noot 30 De BARO (Basis Raadsonderzoek) wordt door de RvdK gebruikt om jeugdige verdachten te screenen waar vervolgens een rapportage over wordt geschreven. Hierdoor wordt een beeld geschetst over de zorgfactoren die een rol spelen binnen de ontwikkeling van de jongere, wat aanknopingspunten biedt voor verdere hulpverlening. Het instrument moet eerder worden beschouwd als een instrument voor behoeftetaxatie dan als een instrument voor risicotaxatie. Het staat bijvoorbeeld geen gevolgtrekkingen over delictrecidive toe.

Noot 31 Onder de noemer 'anders' worden zaken gevat waarbij contrair aan de formele opzet van het LIJ is gehandeld, maar waarbij om andere redenen geen LIJ is afgenomen. Voorbeelden hiervan zijn: jongere is voor de vroeghulp heengezonden, zaak doorgestuurd naar JR of reeds lopend onderzoek door Raad.

- Als gekeken wordt naar leeftijden valt op dat bij de jongste groep (12 jaar) en oudste groep (17 jaar) het vaakst contrair werd gehandeld aan het LIJ.

Selectie instrument door jeugdreclassering

Een jongere kan binnen een ambulant traject onder toezicht van de jeugdreclassering worden gesteld.³² Normaliter is voorafgaande aan deze begeleiding, instrument 2B afgenomen door de Raad. De jeugdreclassering zal tussentijds en bij het einde van de maatregel het instrument 2B actualiseren. Uitzondering hierop is als de tijd tussen afname van 2B door de Raad en de start van de begeleiding dermate lang is, dat instrument 2B niet meer actueel is. In dat geval actualiseert de jeugdreclassering instrument 2B bij de start van de begeleiding.

Uit de interviews met de raadsmedewerkers en medewerkers van Bureau Jeugdzorg (BJZ) blijkt dat de richtlijnen van de formele opzet van het LIJ niet altijd worden gevolgd en dat bij de verschillende jeugdreclasserders uiteenlopende beelden bestaan over wanneer en hoe het instrument zou moeten worden toegepast. Zo veronderstelt de één dat direct bij doorverwijzing naar de jeugdreclassering in alle pilotzaken³³ een 2B moet worden afgenomen of, wanneer deze al is gedaan door Raad, een update van 2B moet worden gegeven. De ander is echter van mening dat dit pas dient te gebeuren na een half jaar ten behoeve van de (tussentijdse) evaluatie. Overigens was van beide pilotregio's ten tijde van de interviews alleen in Rotterdam door de jeugdreclassering ervaring opgedaan met het LIJ. In Utrecht kwam (overigens conform de formele richtlijnen) nog geen enkele jongere in aanmerking voor de afname van het selectie-instrument 2B. Wel is door hen geoefend met het instrument binnen andere, reeds lopende, zaken.

5.3.2 'Route' IVS/ intramuraal

Preselectie

Volgens de formele opzet van het LIJ wordt voor iedere jongere die in verzekering is gesteld door de politie het preselectie-instrument afgenomen. Ongeacht de uitkomst hiervan zou de Raad voor de Kinderbescherming binnen 24 uur het selectie-instrument 2A af moeten nemen. Tijdens de voorgeleiding beslist de rechter commissaris (gevoed door het advies van de Raad) of een jongere in bewaring wordt gesteld of wordt heengezonden. In beide gevallen zou het uitgebreide instrument 2B afgenomen moeten worden. Hierbij zou, in de situatie dat de jongere in bewaring is gesteld ook gebruik moeten worden gemaakt van informatie die de justitiële jeugdinrichting (JJI) heeft verzameld.

Deze opzet wordt ten dele gevolgd maar verschilt per pilotregio. In Rotterdam wordt het kerndeel preselectie niet direct na aanhouding ingevuld, waardoor het team vroeghulp van de Raad vrijwel nooit beschikt over de uitkomsten van het kerndeel preselectie. Voor de raadsonderzoekers is het

Noot 32 Het toezicht en de begeleiding kunnen plaatsvinden vanuit een schorsing van de voorlopige hechtenis, een transactie of een vonnis en komen zodoende ook voor in de route IVS/Intramuraal.

Noot 33 En dus niet zoals in de formele beschrijving genoemd is alleen de zaken waarin de informatie verouderd is.

vanwege het ontbreken van het LOF en het kerndeel preselectie soms lastig te bepalen of een jongere tot de LIJ-pilot behoort.

In Utrecht wordt wel voor iedere in verzekering gestelde jongere direct een LOF opgemaakt en een kerndeel preselectie ingevuld. Raadsonderzoekers in deze pilot hebben bij IVS-zaken daarom ook altijd de beschikking gehad over de risicotaxatie van de politie.

Selectie instrument door de Raad

Binnen beide pilots geeft de Raad doordeweeks consequente invulling aan het LIJ. Dat wil zeggen dat zij bij alle inverzekeringstellingen direct het instrument 2A afneemt. In de weekeinden kan zij niet (altijd) het LIJ afnemen omdat het onmogelijk blijkt de piketdienst met voldoende LIJ-getrainde raadsmedewerkers te bemannen. Dit heeft tot gevolg dat in die gevallen de BARO wordt afgenomen.

Volgens de richtlijnen van de formele opzet van het LIJ zou 2B vervolgens door de Raad al dan niet in nauw overleg met de jeugdreclassering, moeten worden afgenomen. Na de start van de pilot is echter door de Raad Rotterdam besloten alleen nog standaard 2B af te nemen wanneer de officier van justitie een vordering tot gevangenhouding bij de raadkamer indient. Het raadsrapport dat op basis van de afname van 2B wordt opgesteld is daarmee ook primair voor de raadkamer bedoeld en bevat om die reden geen strafadvies. In de overige situaties wordt alleen door de Raad 2B afgenomen als het selectie-instrument 2A of het kerndeel preselectie alsnog een hoog risico uitwijzen (vanuit de LIJ monitor is niet goed op te maken of dit ook daadwerkelijk gebeurt. Ten aanzien van dit onderwerp is de monitor matig ingevuld).

In de formele opzet van het LIJ is de rol van het Justitiële Jeugdinrichting (JJI) vastgelegd. Bij ontslag uit de JJI, na een verblijf van langer dan zes weken, zou het instrument 2B door een medewerker van de JJI geactualiseerd moeten worden. Uit de evaluatie blijkt dat binnen de pilots nog geen jongere was doorgestroomd die aan de pilotcriteria voldeed en waarvoor in een eerder stadium van het strafproces door de Raad instrument 2B was afgenomen.

5.3.3 Route Halt

Vanaf 1 januari 2010 tot 16 april 2010, werden 22 Halt- signaleringsinstrumenten afgenomen. In 10 gevallen was de uitkomst van het Halt-instrument conform de uitkomst van de preselectie, in de resterende 12 gevallen niet.

Volgens de formele opzet van het LIJ wordt een jongere naar Halt verwezen wanneer hij voldoet aan de Halt-criteria. Dit is ongeacht de uitkomsten van het kerndeel preselectie. Het kerndeel preselectie zou volgens de afspraken wel afgenomen moeten worden en de uitkomst hiervan zou doorgestuurd moeten worden naar Halt. Halt-medewerkers zouden vervolgens het Halt-signaleringsinstrument moeten afnemen.

Uit de interviews met de medewerkers van de politie en Halt blijkt dat deze afspraken consequent worden nagekomen. Zowel in Rotterdam als in Utrecht wordt altijd bij een Haltverwijzing op basis van het LOF een kerndeel preselectie ingevuld en de uitkomsten daarvan gemaïld (Rotterdam) of gefaxt (Utrecht) naar het betreffende Halt-bureau.

Uit de interviews met de Halt-medewerkers blijkt dat zij uitvoering geven aan een zaak op het moment dat zij beschikken over het LOF. Op dat moment is vaak ook al het kerndeel preselectie binnen. Het Halt-signaleringsinstrument wordt waar het misdrijven betreft altijd afgenomen. Bij overtredingen wordt geen instrument afgenomen, deze zaken komen echter in de pilot niet voor.

Volgens de formele opzet van het LIJ zouden de uitkomsten van het Halt-signaleringsinstrument worden gebruikt om de inhoud van een Halt-traject te bepalen of door te verwijzen naar Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdzorg of het Justitieel Casusoverleg (JCO). Uit de interviews met de Halt-medewerkers blijkt dat het Halt-traject wordt uitgevoerd ongeacht de uitkomsten van het signaleringsinstrument. Wel worden de uitkomsten gebruikt om zorgsignalen vast te stellen en op grond daarvan door te verwijzen, naast uitvoering van het Halt traject.³⁴

Volgens de formele opzet van het LIJ zouden jongeren bij wie de Halt-afdoening is mislukt, rechtstreeks aan het JCO gemeld moeten worden. De Raad voor de Kinderbescherming zou in deze gevallen het instrument 2A of 2B moeten afnemen. Uit de interviews met medewerkers van Halt, de politie, en de Raad blijkt dat deze richtlijn niet wordt gevolgd. Halt meldt mislukte trajecten niet rechtstreeks aan het JCO maar aan de politie. Deze afwijking van de voorgeschreven werkwijze is niet specifiek voor het LIJ. Dit is overigens geen probleem, zo lang de politie de zaak alsnog inbrengt in het JCO.

5.4 Programma-integriteit werkprocessen

Uit de vorige paragraaf is de programma-integriteit van de procesgang van het LIJ beschreven. In deze paragraaf wordt de programma-integriteit van de werkprocessen van de afzonderlijke partners vastgesteld.

5.4.1 Politie

In de formele beschrijving van het LIJ is vastgelegd dat na verhoor de uitkomsten in het PVM worden vastgelegd. De kwaliteitscontroleur raadpleegt vervolgens JCO-support waarin het PVM digitaal beschikbaar is en gebruikt deze registratie vervolgens om het kerndeel preselectie in te vullen. Bij het invullen van het preselectie-instrument zou de kwaliteitsfunctionaris tevens gebruik moeten maken van verschillende systemen waarin het strafrechtelijke verleden van de jongere is gedocumenteerd (zoals HKS).

Noot 34 Halt Rotterdam werkt samen met 'Pak je Kans'. Dit is een gezamenlijk initiatief van de politie en een aantal hulpverleningsorganisaties om jongeren die met politie in aanraking komen, snel in contact met hulpverlening te brengen. Pak je Kans neemt binnen 48 uur contact op met het gezin en kan zelf kortdurende hulpverlening verlenen. Voor langer durende of meer intensieve hulpverlening kunnen ze doorverwijzen naar Bureau jeugdzorg.

Uit de interviews met de medewerkers van de politie blijkt dat de richtlijnen grotendeels worden nageleefd, maar dat de technische infrastructuur anders van opzet is dan aanvankelijk beoogd.³⁵

In Rotterdam wordt het kerndeel preselectie ingevuld door een medewerker van jeugdcoördinatie, en niet door de kwaliteitscontroleur zoals het LIJ voorschrijft. Controle op het ingevulde formulier wordt verricht door de jeugdcoördinator, die uiteindelijk het stuk definitief maakt. Voor het invullen van het kerndeel raadpleegt de medewerker van jeugdcoördinatie altijd de voorgeschreven systemen (zie hoofdstuk 3). Bij het invullen worden de handleidingen grotendeels gevolgd, alleen ten aanzien van het registratie-item etniciteit wordt regelmatig 'Nederlands' ingevuld, terwijl het feitelijk gaat om een allochtone jongere. Reden voor deze afwijkende registratie is gelegen in het feit dat bij bepaalde etnische groepen het recidiverisico hoger uitlaat dan bij andere. Dit zou volgens de geïnterviewde medewerkers van de Rotterdamse politie en het Rotterdamse parket kunnen resulteren in een situatie dat de ene jongere wel en de andere jongere geen nader onderzoek door de Raad krijgt, terwijl zij feitelijk van hetzelfde strafbare feit verdacht worden. In Rotterdam wordt daarom soms besloten de etniciteit niet waarheidsgetrouw in te vullen en wordt de score op het kerndeel preselectie dus gemanipuleerd.

In Utrecht worden de richtlijnen van het LIJ eveneens grotendeels gevolgd. Het kerndeel preselectie wordt echter afwisselend door een rechercheassistent, jeugdcoördinator en een jeugdrechercheur ingevuld, en niet door de kwaliteitscontroleur zoals het LIJ voorschrijft. Net als in Rotterdam worden alle voorgeschreven registratiesystemen geraadpleegd. In aanvulling op de voorgeschreven bronnen wordt in een enkel geval aanvullend telefonisch contact opgenomen met bureau Leerplicht, bijvoorbeeld wanneer de schoolgegevens niet bekend zijn.

5.4.2 Halt

Uit de interviews met de Halt-medewerkers blijkt dat zij conform de richtlijnen binnen het LIJ starten met de afname van het Halt-signaleringsinstrument nadat zij het LOF hebben ontvangen³⁶. Zowel in Rotterdam als in Utrecht wordt in beginsel het interview met de jongere en diens ouder(s) gelijktijdig afgenomen. Alleen wanneer uit de vooraf beschikbare informatie blijkt dat een gelijktijdige afname op problemen kan stuiten, wordt besloten tot separate afname. Ook kan tijdens het gesprek blijken dat ouders en jongere beter afzonderlijk kunnen worden gesproken. Noch in Rotterdam, noch in Utrecht wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid de jongere de vragenlijst van te voren in te laten vullen. De verwachte tijdwinst die dit op zou leveren is volgens de Halt medewerkers gering en de medewerkers vinden het onwenselijk. Nu worden de vragen in een gesprek gesteld, waardoor dit

Noot 35 Aanvankelijk werd beoogd JCO-support te gebruiken als technische infrastructuur voor de overdracht binnen en tussen de ketenpartners van relevante digitale gegevens. Het JCO-supportsysteem zou vanuit het bedrijfsprocessysteem van de politie het PVM inladen waarna de politie de gegevens van de betreffende registratie kon overhevelen naar een aparte module binnen JCO-support voor het kerndeel preselectie. Nadat de politie haar module had afgerond zouden de uitkomsten daarvan direct digitaal beschikbaar zijn voor de overige ketenpartners die op hun beurt de uitkomsten van het kerndeel preselectie konden overhevelen naar een aparte module voor de instrumenten 2A en 2B.

Noot 36 Het Halt signaleringsinstrument wordt niet alleen binnen de pilot gebruikt. Sinds 1 januari 2010 wordt het instrument in heel Nederland toegepast.

direct als kennismaking cq. intake wordt gebruikt. Ook geven de medewerkers aan het onwenselijk te vinden de vragenlijsten in de wachtruimte in te laten vullen.

Het Halt-signaleringsinstrument kent een aantal voorbeeldvragen. Deze werden aanvankelijk gebruikt voor de gesprekken, maar nu routine is opgebouwd doen de Halt-medewerkers het zonder. Bovendien vindt men het vaak nuttig om de vragen toe te spitsen op de betreffende cliënt. Bij tegenstrijdige antwoorden van de jongere wordt in Rotterdam de richtlijn gevolgd en het meest negatieve antwoord gekozen. In Utrecht volgt men niet standaard deze procedure. Dat wil zeggen dat soms het meest waarschijnlijke antwoord wordt gekozen of, bij twijfel, gekozen wordt voor het gemiddelde tussen beide.

Het signaleringsinstrument was tijdens de pilot alleen op papier beschikbaar, waardoor de risicotaxatie handmatig berekend moest worden. De resultaten van de uitkomsten ervan werden in beginsel niet doorgestuurd naar de overige ketenpartners, conform de formele opzet. Uitzondering hierop vormen de zaken waarbij de Halt-afdoening is mislukt. Deze moeten worden teruggemeld aan de politie inclusief de uitkomsten van het Halt-signaleringsinstrument³⁷. Wat de politie vervolgens met deze uitkomsten zou moeten doen is onduidelijk.

5.4.3 Raad voor de Kinderbescherming

De Raad geeft grotendeels consequent navolging aan de richtlijnen van de formele opzet van het LIJ. Daarbij bestaat wel verschil tussen reguliere zaken en zaken waarbij de jongere in verzekering is gesteld en de Raad vroeghulp verleent. Mislukte en teruggemelde Halt-zaken, de derde categorie waarvoor de Raad het LIJ-instrument zou moeten afnemen, deden zich niet voor tijdens de looptijd van de pilot

Ambulant raadsonderzoek

Uit de interviews met de raadsmedewerkers en hun leidinggevende blijkt dat bij reguliere zaken altijd gebruik gemaakt wordt van de uitkomsten van het kerndeel preselectie. Ook wordt altijd een poging ondernomen afzonderlijk een gesprek met de jongere en diens ouders te laten plaatsvinden. In beide pilotregio's wordt bovendien, in weerwil van het LIJ richtlijnen vaak contact opgenomen met de school van de jongere³⁸. Dit kan consequenties hebben voor de tijdsbesteding van de raadsonderzoekers.

De voorbeeldvragen voor de gesprekken met de jongere en diens ouders worden wisselend gebruikt. De ene raadsonderzoeker neemt redelijk consequent alle vragen af terwijl de andere raadsonderzoeker de vragenlijst teruggebracht heeft tot een zelfgemaakte checklist met onderwerpen die hij/zij tijdens het gesprek aan de orde stelt.

Noot 37 In de pilot deden zich echter geen mislukte Halt zaken voor, waardoor dit werkproces niet aan de praktijk getoetst kon worden.

Noot 38 Volgens de richtlijnen hoeft alleen bij afname van 2B contact met school te worden opgenomen.

Naast de gesprekken en de informatie uit het kerndeel preselectie wordt door de raadsonderzoekers ook nog gebruik gemaakt van de volgende informatiebronnen: CVS, informatie uit het JCO en eventueel het bestaande raadsdossier.

Nadat alle informatie is geanalyseerd, wordt het kerndeel 2A of 2B ingevuld in de LIJ-applicatie. De scores van het kerndeel preselectie worden daarbij handmatig overgenomen uit JCO-Preselect. Binnen de LIJ-applicatie wordt vervolgens de tekstvelden ingevoerd waarna het concept rapport gereed is. Het concept rapport wordt vervolgens gecontroleerd, geprint en ondertekend door de teamleider waarna een gescande versie van het ondertekende rapport, zonder bijlagen, in JD-online wordt geüpload. De ouders en het kind (wanneer deze 16 jaar of ouder is) ontvangen per post een papieren exemplaar zonder bijlage. Ook de jeugdreclassering ontvangt een papieren exemplaar per post; deze is echter wel met bijlagen.³⁹ Voorts hebben de JJI en de jeugdreclassering toegang tot het LIJ-systeem waarin het rapport digitaal (maar ongetekend) beschikbaar is.

Intramuraal raadsonderzoek

Ook bij het vroeghulponderzoek worden de richtlijnen van het LIJ grotendeels gevolgd. Dat wil zeggen dat bij de meeste jongeren die in voorlopige hechtenis zijn gesteld een instrument 2A wordt afgenomen, (in een klein aantal pilotzaken werd abusievelijk de BARO afgenomen). Uit de interviews blijkt dat, vanwege de beschikbare tijd, een volledige afname van de vragenlijst bij de jongeren vaak niet haalbaar is. Een volledige (telefonische) afname van de vragenlijst bij de ouders is nog minder haalbaar.

Naast de gesprekken met de jeugdige en diens ouders worden zowel in Rotterdam als in Utrecht de volgende informatiebronnen gebruikt: informant school, GBA, JCO support, CVS-j, en indien aanwezig het eigen Raadsdossiers. Alleen de Raad in Utrecht maakt bij de IVS-zaken ook gebruik van het kerndeel preselectie. Reden dat in Rotterdam geen gebruik wordt gemaakt van deze informatiebron is het feit dat de politie in Rotterdam het preselectie-instrument niet direct na de in verzekeringstelling opmaakt, zodat de uitkomsten ervan nooit voorafgaand aan de vroeghulp beschikbaar zijn.

Informatie die door de JJI is verzameld (waaronder resultaten (Quick)STEP, MAYSI, SDQ en HID) wordt, tegen de LIJ-richtlijnen in, niet gebruikt door de Raadsonderzoekers.

Zowel bij de reguliere ambulante zaken als bij de IVS-zaken wordt wisselend omgegaan met tegenstrijdige informatie. De ene keer is bij het invullen van de LIJ-applicatie de meest betrouwbare bron leidend, de andere keer de meest negatieve informatie. Ook wordt soms gekozen voor een middeling van de verschillende informatiebronnen.

Noot 39 De overdracht naar de jeugdreclassering gebeurt op papier terwijl de overdracht ook digitaal via het LIJ systeem mogelijk is. Het feit echter dat deze digitale overdracht alleen voor de pilotzaken mogelijk is zou betekenen dat de informatieoverdracht tussen de Raad en jeugdreclassering in de pilotregio's twee vormen aanneemt. Om verwarring te voorkomen is daarom besloten de oude overdrachtmethode ook voor de pilotzaken te handhaven

5.4.4 Jeugdreclassering

Tijdens de pilot was het aantal pilotzaken dat in Rotterdam naar de jeugdreclassering werd doorverwezen zeer beperkt en in Utrecht zelfs nul. Om die reden dragen de bevindingen omtrent de programma-integriteit van het werkproces van de jeugdreclassering een voorlopig karakter.

Uit de interviews met de medewerkers van BJZ in Rotterdam blijkt dat de manier waarop het instrument is toegepast gedurende de looptijd van de pilot veranderde. Aanvankelijk werd het interview met de jongere gebruikt als primaire informatiebron voor het invullen van het selectie-instrument 2B. Na verloop van tijd werd het interview niet meer standaard afgenomen en vulde men het selectie-instrument in op basis van de informatie die tijdens het reguliere toezichtcontact met de jongere en diens ouders verkregen werd, maar ook met andere informatie zoals school, familie of werkgevers. Deze informatie wordt aangevuld met informatie uit JCO-support⁴⁰ en het dossier.

Uit de interviews blijkt verder dat nadat de benodigde informatie verzameld is in de LIJ-applicatie de rapportage wordt ingevuld. Als door de Raad een 2A of 2B is afgenomen, wordt, conform de richtlijnen van het LIJ, de eerdere uitgebrachte rapportage in het LIJ-systeem opgeroepen waarna op de reeds verzamelde informatie wordt voortgebouwd. De nieuw ingevulde 2B wordt automatisch opgeslagen onder de meest recente datum.

5.4.5 Justitiële jeugdinrichting

Binnen de looptijd van de pilot waren geen jeugdigen bij wie tijdens hun verblijf in een JJI het LIJ kon worden afgenomen. Vanuit de pilot stroomde wel een aantal jongeren in (13 in Rotterdam en 1 in Utrecht), echter in deze zaken was geen LIJ afgenomen door de Raad (bij vroeghulp) waardoor de JJI ook geen LIJ kon actualiseren. In twee zaken was wel een 2B beschikbaar maar werd pas aangeleverd toen de jongere reeds vertrokken was.

5.5 Tijdsinvestering

Binnen de evaluatie per ketenpartner die het instrument afneemt, is de tijdsinvestering vastgesteld. Afhankelijk van de partner is gebruik gemaakt van interviews, tijdschrijven en observaties door een onderzoeker van DSP-groep. In deze paragraaf wordt per ketenpartner de tijdsinvestering beschreven.

Politie

De tijdsinvestering bij de politie is gemeten op basis van interviews en observaties door een onderzoeker van DSP-groep. Aanvullend is door de politie op eigen gezag in de maanden januari – februari 2010 voor 54 kerndelen preselectie (35 zaken in Rotterdam, 19 in Utrecht) tijdgeschreven. De resultaten van het zelfgeorganiseerde tijdschrijfonderzoek zijn aan DSP-groep beschikbaar gesteld voor deze rapportage.

Noot 40 In JCO Support kan de jeugdreclassering informatie over de delictgeschiedenis nazoeken voor zover deze nog niet door de Raad doorgegeven is.

Uit het tijdschrijfonderzoek blijkt dat de politie voor alle handelingen samen 26 minuten nodig heeft om alle benodigde informatiebronnen te raadplegen en het kerndeel preselectie in te vullen. Daarbij bestaat tussen Rotterdam en Utrecht geen verschil. Ook de door DSP-groep verrichte observaties resulteren in een vergelijkbaar aantal minuten.

Deze 26 minuten zijn een netto toename van de werkdruk van de politie, omdat het kerndeel preselectie een nieuw instrument is dat niet in de plaats komt voor een ander activiteit. Ook is het kerndeel preselectie niet dienstbaar aan het primaire proces van de politie zelf.

Uit de door de politie gegeven toelichting op het tijdschrijven en de door DSP-groep verrichte observaties, blijkt dat voornamelijk het raadplegen van de verschillende informatiebronnen (BVH, HKS en GBA) de meeste tijd vergt.

Hoe groot de definitieve tijdsinvestering van de politie in het LIJ uiteindelijk zal worden valt op voorhand niet te zeggen. Momenteel geschiedt de bevraging van de informatiebronnen grotendeels handmatig. Beoogt wordt echter deze bevraging automatisch te laten verrichten. In dat geval zou de tijdsinvestering flink afnemen.

Raad voor de Kinderbescherming

Bij de Raad voor de Kinderbescherming is in de periode april – juni 2010 voor totaal 71 raadsonderzoeken tijd geschreven. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen raadsonderzoeken die verricht zijn met het LIJ (n=48) en raadsonderzoeken die zijn verricht met de BARO (n=23). De LIJ-onderzoeken zijn verder onderverdeeld in onderzoeken voor de IVS (2A) gewone onderzoeken 2A en onderzoeken 2B. De BARO-onderzoeken zijn alleen verdeeld in IVS en overig. Vanwege deze fijnmazige onderverdeling zijn de celvullingen (vermeld in de kolomtitels) relatief laag. De resultaten van het tijdschrijfonderzoek moeten zodoende met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Volgens het tijdschrijfonderzoek kost het raadsonderzoek ten tijde van de IVS bij afname van het LIJ bijna twee uur meer dan de afname van een (verkorte) BARO. Deze toegenomen tijdsinvestering wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het opstellen van een raadsrapport met het LIJ meer tijd kost dan met de BARO. De afname van het instrument zelf kost daarentegen evenveel of minder tijd, volgens de tijdschrijfgegevens. Merk op dat vanwege het zeer geringe aantal onderzochte raadsonderzoeken binnen de categorie IVS de uitkomsten sterk beïnvloed kunnen worden door individuele uitschieters in de tijdschrijfgegevens.

De vergelijking van het reguliere 2A-onderzoek met de reguliere BARO levert volgens de tijdschrijfgegevens slechts een verschil van een half uur op ten gunste van de BARO. Ook hier is het opstellen van het rapport debet aan dit verschil: LIJ-rapportages kosten gemiddeld drie kwartier meer tijd dan rapportages die gebaseerd zijn op de BARO. De tijd die volgens de tijdschrijvers gemoeid is met het afnemen van de vragenlijst bij de jongere en of diens ouders verschilt niet noemenswaardig tussen de BARO en het LIJ-onderzoek. Verder blijkt dat een 2A afgenomen in een IVS-situatie iets minder tijd kost dan een 2A afgenomen onder normale omstandigheden.

Het onderzoek 2B blijkt volgens de tijdschrijfinformatie, met een duur van bijna elf uur, van alle type onderzoeken de meeste tijd te vergen. Het in-

strument 2B wordt binnen het LIJ afgenomen in de situatie waar normaal een Uitgebreid strafonderzoek (USO) zou worden afgenomen, zo blijkt uit de interviews met de raadsmedewerker. Van de USO's zijn echter geen tijdschrijfgegevens beschikbaar zodat niet kan worden ingeschat hoe het LIJ zich verhoudt tot de oude situatie.

Tussen de pilotregio's bestaan enkele verschillen. In Utrecht kost de afname van zowel het instrument 2A als de BARO aanzienlijk meer tijd dan in Rotterdam, terwijl in laatstgenoemde pilotregio de afname van het instrument 2B juist veel meer tijd vereist. Zoals eerder opgemerkt speelt echter ook hier het kleine aantal onderzochte cases de betrouwbaarheid van de tijdschrijfgegevens parten en moeten de bevindingen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De bevindingen van het tijdschrijfonderzoek worden deels bevestigd door de interviews. De geïnterviewde Raadsonderzoekers brachten tijdens het onderzoek naar voren dat de afname van de vragenlijst van het instrument 2A evenveel of minder tijd kost als/dan de afname van de vragenlijst van de BARO. Daar waar het tijdschrijfonderzoek uitwijst dat het opstellen van het rapport binnen het LIJ meer tijd kost dan bij BARO, wordt in de interviews gezegd dat geen noemenswaardig verschil bestaat. De tijdens de evaluatie veelgehoorde mening dat het LIJ in de situatie van een regulier onderzoek 2A evenveel of minder tijd kost dan de afname van een BARO wordt zodoende niet ondersteund door het tijdschrijfonderzoek.

Voor wat betreft het onderzoek 2B werd tijdens de evaluatie opgemerkt dat de afname van de vragenlijst veel meer tijd vraagt dan de BARO en vergelijkbaar is met de USO.

Tabel 5.5 Tijdsinvestering LIJ RvdK uitgesplitst naar onderdeel proces en type onderzoek (gemiddelden in minuten)

Type onderzoek	IVS/BARO (n=5)	IVS/2A (n=6)	BARO (n=17)	2A (n=25)	2B (n=18)
Bestuderen bronnen (LOF, JCO-pre, eerdere rapportages etc.)	27	28	24	38	104
Reistijd	36	57	31	34	16
Afname instrument bij jongere	59	54	58	57	92
Afname instrument bij diens ouders	38	25	49	59	62
Informatie inwinnen bij derden	6	35	23	35	68
MDO	14	21	22	35	44
Invoeren resultaten instrument in het LIJ systeem /					
Schrijven rapportage	96	154	119	154	246
Overig, nader specificeren	0	19	21	36	30
Totale productietijd in minuten	276	393	327	357	642

Halt

Het Halt-signaleringsinstrument is landelijk ingevoerd en wordt in beginsel voor alle jongeren die zijn doorverwezen naar Halt afgenomen. Binnen de pilot is het Halt-signaleringsinstrument alleen afgenomen voor jongeren die verdacht werden van een misdrijf, omdat alleen zij tot de doelgroep van het LIJ behoren.

Bij bureau Halt Utrecht en bureau Halt Rotterdam is voor de pilotjongeren in de periode april - juni 2010 tijdgeschreven. Het aantal zaken was relatief beperkt (n=21) waardoor een vergelijking tussen de twee pilotregio's niet mogelijk is.

Uit tabel 5.6 blijkt dat met de afname van het Halt-signaleringsinstrument ongeveer een half uur gemoeid is. De meeste tijd vergt de afname van de vragenlijst (20 minuten).

De uitkomsten van het tijdschrijfonderzoek sluiten goed aan bij de uitkomsten van de interviews. Ook daar werd gezegd dat het gesprek ongeveer 20 minuten bedraagt en dat daarnaast nog beperkte tijd nodig is voor de overige activiteiten die gemoeid zijn met de afname van het Halt-signaleringsinstrument.

Tabel 5.6 Gemiddelde tijdsinvestering Halt afname Halt-signaleringsinstrument uitgesplitst naar processtap (minuten)

Processtap	minuten
instructie van de jongere voor de afname van de schriftelijke vragenlijst	1
Bestuderen bronnen (LOF/PVM, uitkomsten kerndeel preselectie, eerdere Halt-registraties etc)	7
Afname Halt-signaleringsinstrument	20
Weging van de signalen	4
Overig, nader specificeren	2
Totale productietijd	34

Overige ketenpartners

Bij BZJ (jeugdreclassering) is geen tijd geschreven. Het aantal zaken was dusdanig laag dat de onderzoeksresultaten zeer onnauwkeurig zouden worden. Bovendien werden tijdens de looptijd van de pilot de procesafspraken voor de rol van BZJ binnen het LIJ herzien. Uit de interviews blijkt echter dat medewerkers van de jeugdreclassering vaak van mening zijn dat de afname van het LIJ veel tijd vergt en geen verbetering is ten opzichte van de oude situatie waarin men gebruik maakte van de 'Washington State Prescreen' (zie hoofdstuk 6).

In de JJI werd tijdens de looptijd van de pilot geen enkel LIJ instrument afgenomen zodat geen uitspraak gedaan kan worden over de tijdsinvestering van deze ketenpartner.

5.6 Doorontwikkeling LIJ

Het LIJ is nog altijd in ontwikkeling. Op dit het moment van schrijven van deze rapportage worden wijzigingen in de handleidingen doorgevoerd, met name de handleiding van het kerndeel preselectie. Daarnaast wordt instrument 2A aangepast en worden nieuwe beslisregels en wegingsfactoren voorbereid. Hierbij zal de ernst van het delict gaan meetellen in het algemeen recidiverisico. Daarnaast is er in de praktijk behoefte aan een meer uitgewerkt dynamisch criminogeen risicoprofiel als uitkomst van 2A. Om dit te bewerkstelligen zullen, naast nieuwe rekenregels, ook enkele items moeten worden toegevoegd aan instrument 2A. Over het voorstel dat door de expertgroep is gedaan, moet nog een beslissing worden genomen.

De vorm die het LIJ in de praktijk van de pilots krijgt, met name instrument 2A, komt steeds verder af te liggen van de initiële opzet van het instrumentarium. Waarmee niet gezegd is dat de daarmee de validiteit van het instrument nadelig beïnvloed wordt. De ontwikkelingen aan het LIJ zijn gebaseerd op de ervaringen uit de praktijk, en worden pas na uitgebreide voorbereiding

en bespreking met alle betrokken partners in de projectgroep en de ontwikkelgroep doorgevoerd. De doorontwikkeling heeft ook een keerzijde. Bij de betrokken ketenpartners kan verwarring ontstaan over de actuele stand van zaken ten aanzien van werkafspraken en te volgen procedures.

5.7 Samenvatting

In tabel 5.7 wordt een samenvatting gegeven van de afwijkingen die werden gevonden op de voorgeschreven procesgang rondom het LIJ en de werkprocessen van de ketenpartners. Steeds wordt benoemd om welke afwijking het gaat, of deze afwijking in Rotterdam en/of Utrecht voorkomt en welke reden men heeft om van de voorgeschreven werkwijze af te wijken.

Tabel 5.7 Samenvatting afwijkingen van programma integriteit

Type afwijking	Afwijking Rotterdam	Afwijking Utrecht	Redenen afwijking
Procesgang ambulant onderzoek			
Niet voor alle aangehouden jongeren wordt preselectie opgemaakt	Afwijking	Geen afwijking	In overleg met OM ⁴¹ na opmaken van PVM wordt reeds spoorbeslissing genomen. Als geseponeerd wordt, maakt politie geen preselectie meer op.
Doelgroep selectie instrument wijkt af van handleiding	Afwijking	Geen afwijking	<ul style="list-style-type: none"> Pupillen van William Schrikkergroep worden vanwege verstandelijke beperking uitgesloten Pupillen van jeugdreclassering locatie Westblaak worden uitgesloten omdat medewerkers niet zijn opgeleid in LIJ
Afname module 2A (of 2B) ondanks laag recidiverisico	Afwijking	Afwijking	<ul style="list-style-type: none"> In JCO wordt zorg geconstateerd waardoor onderzoek wenselijk is OM besluit tot dagvaarden waardoor Raad een rapport met advies moet opstellen en onderzoek nodig is Jongere wordt verdacht van openlijke geweldpleging tegen personen, brandstichting of zedenzaak, waarbij altijd onderzoek plaatsvindt Jongere heeft meer antecedenten dan zijn meegewogen in preselectie. Het laag risico wordt daarom niet representatief gevonden Risico op schadekansen is midden of hoog waardoor toch onderzoek gewenst is
Geen afname module 2A ondanks midden recidiverisico	Afwijking	Afwijking	<ul style="list-style-type: none"> Het OM besluit tot seponeren of aanbieden van transactie van de zaak, waardoor vervolgonderzoek onnodig is Binnen JCO worden ernstige zorgen geconstateerd waardoor afname van 2B geëigend is
Geen afname module 2B ondanks hoog recidiverisico	Afwijking	Afwijking	<ul style="list-style-type: none"> Het OM besluit tot seponeren van de zaak of transactie, waardoor vervolgonderzoek onnodig is
Geen afname LIJ ondanks midden of hoog risico	Afwijking	Afwijking	<ul style="list-style-type: none"> Ouders verlenen geen medewerking Kerndeel preselectie is niet beschikbaar Recent onderzoek is nog beschikbaar Overdracht aan jeugdreclassering of volwassen reclassering
Afname module 2B door jeugdreclassering bij start begeleiding	Afwijking	Geen afwijking	Reden hiervoor is dat men tijdens de pilot ervaring wil opdoen met het instrument. Met afname op de overige voorgeschreven momenten werd nog geen ervaring opgedaan.

Noot 41 In het kader van 'Niemand weg zonder overleg'.

Procesgang intramuraal onderzoek			
Voor alle aangehouden jongeren preselectie beschikbaar	Afwijking	Geen afwijking	Preselectie wordt niet direct na aanhouding ingevuld door de politie in Rotterdam.
Geen afname 2A bij vroeghulp	Afwijking	Afwijking	<ul style="list-style-type: none"> Vooraf in de weekeinden wordt soms de BARO afgenomen ipv het LIJ omdat niet alle medewerkers (in pikdienst) getraind zijn Preselectie is vaak niet beschikbaar is ten tijde van de vroeghulp, waardoor het Raad ontgaat dat zaak tot de pilot behoort. Er wordt dan geen LIJ afgenomen
Afname 2B binnen 10 dagen na vroeghulp alleen bij gevangenhouding	Afwijking	Afwijking	Afspraak is dat dit alleen gebeurt als OM vordering tot gevangenhouding indient. Raad maakt dan rapport 2B voor raadkamer. In overigen zaken neemt de Raad alleen 2B af bij hoog risico uit 2A.
Geen actualisatie 2B door JJI bij ontslag	Afwijking	Afwijking	Nog geen zaken ingestroomd vanuit de pilot waarbij de Raad al eerder het LIJ had afgenomen
Procesgang Halt			
Jongeren naar Halt ongeacht risico	Geen afwijking	Geen afwijking	
Preselectie ook voor Halt jongeren	Geen afwijking	Geen afwijking	
Afname Halt signaleringsinstrument	Geen afwijking	Geen afwijking	
Uitvoering Halt traject ongeacht uitkomst	Afwijking	Afwijking	Halt trajecten worden uitgevoerd ongeacht de uitkomsten van de het instrument. Doorverwijzing wordt soms wel gedaan maar altijd naast het Halt traject.
Niet melden mislukte Halt aan JCO	Afwijking	Afwijking	Mislukte Halt trajecten worden teruggemeld aan de politie in plaats van het JCO
Werkprocessen politie			
Preselectie invullen door andere functionaris dan kwaliteitscontroleur	Afwijking	Afwijking	Medewerkers van de jeugdcoördinatie, met als verantwoordelijke de coördinator zelf, vullen het kerndeel preselectie in
Afwijking van handleiding bij invullen preselectie	Afwijking	Afwijking	In Rotterdam vult men etniciteit soms niet waarheidsgetrouw in omdat bepaalde etnische achtergronden leiden tot een hoger recidiverisico. Vanwege rechtsongelijkheid wordt in bepaalde zaken wordt daarom afgeweken van de handleiding. In Utrecht neemt men soms aanvullend telefonisch contact op met bureau Leerplicht.
Werkprocessen Halt			
Wisselend gebruik voorbeeldvragen	Deels	Deels	Halt medewerkers hebben in het begin gebruik gemaakt van de voorbeeldvragen, maar hebben het nu grotendeels eigen gemaakt en gebruiken de vragen niet meer. Hierdoor kunnen ze vragen meer toespitsen op de jongere en wordt het een prettiger gesprek.
Wisselende werkwijze bij tegenstrijdige antwoorden	Geen afwijking	Afwijking	In Utrecht wordt niet altijd meest negatieve antwoord gekozen, maar wordt meest waarschijnlijke gekozen of het midden tussen de antwoorden.
Werkprocessen Raad voor de Kinderbescherming bij ambulante onderzoeken			
Geen gebruik maken van preselectie	Geen afwijking	Geen afwijking	
Afwijking van gebruikte bronnen	Afwijking	Afwijking	School wordt vaak gecontacteerd terwijl dit alleen bij 2B voorgeschreven is Informatie van de JJI wordt niet gebruikt.
Afwijking van gebruik voorbeeldvragen	Afwijking	Afwijking	De voorbeeldvragen worden wisselend gebruikt. Sommige raadsonderzoek gebruiken ze consequent, andere gebruiken het meer als leidraad.
Overdracht informatie aan jeugdclassering niet volgens digitaal systeem	Afwijking	Afwijking	Men wil geen verschillen tussen het werkproces voor LIJ zaken en de overige (meerderheid) van de zaken. Dit zou verwarrend werken.
Wisselende werkwijze bij tegenstrijdige antwoorden	Afwijking	Afwijking	Soms wordt gekozen voor de meest betrouwbare bron, soms voor meest negatieve informatie, soms voor middeling van de informatie

Werkprocessen Raad voor de Kinderbescherming bij intramurale onderzoeken			
Geen gebruik maken van preselectie	Geen afwijking	Afwijking	In Rotterdam is het kerndeel preselectie vaak nog niet beschikbaar en kan daarom niet gebruikt worden.
Geen volledige afname van 2A	Afwijking	Afwijking	Vanwege beschikbare tijd voor een vroeghulp onderzoek, is volledige afname van de vragenlijst bij jongere en ouders niet haalbaar.
Afwijking van gebruikte bronnen	Afwijking	Afwijking	Informatie vanuit de JJI wordt niet gebruikt
Wisselende werkwijze bij tegenstrijdige antwoorden	Afwijking	Afwijking	Soms wordt gekozen voor meest betrouwbare bron, soms voor meest negatieve informatie, soms voor middeling van de informatie
Werkprocessen jeugdreclassering			
Afwijking van afname interview	Afwijking	Afwijking	Het interview wordt steeds meer losgelaten. De reguliere toezichtcontacten werden gebruikt als manier om informatie te verzamelen en deze werden gewogen met informatie vanuit andere bronnen.
Werkprocessen JJI			
Nvt			

6 Gebruikersoordeel

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de gebruikersoordelen centraal. Dat wil zeggen dat per ketenpartner de belangrijkste ervaringen met het LIJ worden gegeven. Daarmee wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- In hoeverre ervaren de diverse ketenpartners het werken met het landelijk instrumentarium als een ondersteuning bij het primair proces? (vraag 5.1)
- Zijn de onderscheiden modules voldoende toegesneden op de beslissing waar de modules voor bedoeld zijn? (vraag 1.1)
- In hoeverre sluit het deskundigheidsniveau van de toepassers aan bij de eisen die het landelijk instrumentarium stelt? (vraag 1.6)
- In hoeverre stellen de verschillende modules van het landelijk instrumentarium eisen aan (de professionaliteit van) de toepassers? (vraag 1.3)
- In hoeverre draagt de informatieoverdracht bij aan de samenwerking tussen de ketenpartners? (vraag 2.2)

De gebruikersoordelen worden per ketenpartner beschreven, ingedeeld aan de hand van bovenstaande vragen. Vraag 5.1 wordt beantwoord onder het kopje "Meerwaarde LIJ", vraag 1.1 wordt beantwoord onder "Bruikbaarheid LIJ" en vragen 1.6 en 1.3 onder "Gebruikers LIJ". In zoverre de gebruikersoordelen tussen de pilotregio's en/of de geïnterviewden verschillen wordt dat in de tekst opgemerkt. Vindt deze uitsplitsing niet plaats dan is sprake van een unaniem oordeel van alle respondenten die voor de betreffende ketenpartner in beide regio's geïnterviewd zijn.

6.2 Gebruikersoordeel politie

Meerwaarde LIJ

Noch in Rotterdam noch in Utrecht wordt door de respondenten meerwaarde gezien voor de eigen organisatie. Reden hiervoor is dat het kerndeel preselectie niet gebruikt wordt voor het besluit van de politie al dan niet een proces-verbaal op te maken dan wel door te verwijzen naar Halt.⁴² In Rotterdam wordt de meerwaarde van het LIJ verder beperkt door de werkafspraken 'niemand weg zonder overleg'. Deze afspraak tussen het parket en de politie houdt in dat direct na aanhouding en verhoor door de politie in overleg met het parket besloten wordt over het vervolgtraject. Op dat moment is het LOF nog niet klaar, laat staan dat het kerndeel preselectie is ingevuld. De vraag naar de mate waarin het kerndeel preselectie voldoende toegesneden is op de beslissing waarvoor het bedoeld is, is zodoende in Rotterdam niet van toepassing.

Noot 42 In de initiële opzet was het de bedoeling dat het LIJ dienstbaar was aan de vijf spoorbeslissingen die in Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen worden genoemd (zie hoofdstuk 1 van deze rapportage). Voor de politie ging het om het spoorbesluit al dan niet een proces-verbaal op te maken dan wel door te verwijzen naar Halt.

De meerwaarde voor het verdere verloop van het strafproces bij de andere ketenpartners wordt overigens wel onderkend door de politie, zij het in Utrecht meer dan in Rotterdam, zo blijkt uit de interviews.

Bruikbaarheid LIJ

Uit de interviews blijkt verder dat zij de risicotaxatie niet altijd betrouwbaar achten. Met name de bijdrage die het item 'etniciteit' levert aan de totaalscore van het recidiverisico wordt betwijfeld (zie ook het volgende hoofdstuk over omissies en knelpunten). Daarnaast roept de wijze waarop anteceden-ten moeten worden geregistreerd en meewegen in de recidivescore bij de politie vragen op over de betrouwbaarheid van de score.

Gebruikers LIJ

Voorts blijkt uit de interviews met de politie dat de medewerkers die belast zijn met het invullen van het kerndeel preselectie zelf vinden dat ze goed in staat zijn deze taak naar behoren uit te voeren. Ook de leidinggevenden die zijn geïnterviewd delen deze mening. In die zin stelt het LIJ geen aanvullende eisen aan degene binnen de politie die het systeem moeten toepassen.

In Utrecht stelt men zich daarbij de vraag of het invullen van het kerndeel preselectie niet kan plaatsvinden door minder hoog gekwalificeerde personeel dan nu het geval is. Het invullen van is relatief eenvoudig en bestaat uit het ophalen van statische gegevens uit systemen. De jeugdcoördinator Utrecht adviseert daarom de taak in de toekomst te beleggen bij een informatiespecialist.

6.3 Gebruikersoordeel Halt

Meerwaarde LIJ

In beide pilotregio's wordt door de medewerkers van Halt overwegend positief geoordeeld over het LIJ. De geïnterviewden vertellen dat het Halt-signaleringsinstrument de mogelijkheid verschaft systematisch onderzoek te doen naar zorgsignalen. Op basis van die signalen kan zo nodig onderbouwd worden doorverwijzen. Met de nieuwe onderzoeksmethode is de samenwerking met de (civiele) hulpverlening verbeterd en professioneler geworden, zo wordt tijdens de interviews geoordeeld.

Bruikbaarheid LIJ

Minder positief zijn ze over de inschatting van de recidivekans die met het instrument wordt gemaakt. Deze differentieert niet goed tussen verschillende jongeren (de uitkomst is altijd laag). Daarnaast vinden de Halt-medewerkers het jammer dat zij met hun instrument als het ware 'buiten' de rest van het LIJ staan. Aan de ene kant maken zij geen gebruik van de uitkomst van de preselectie bij het scoren van het signaleringsinstrument, aan de andere kant maken de opvolgende ketenpartners geen gebruik van hun uitkomsten. Dat ze (nog) niet zijn aangesloten op het LIJ-systeem, draagt bij tot dit gevoel.

Uit de analyse van de LIJ monitor bleek verder dat in 19 van de 22 afgenomen Halt-signaleringsinstrumenten (vanaf 1 januari 2010) het recidiverisico conform de indruk van de Halt medewerker was.

Gebruikers LIJ

Uit de interviews blijkt dat de Halt-medewerkers over het algemeen vinden dat ze beschikken over voldoende kennis en vaardigheden om de vragenlijsten af te nemen. Wel merken zij tijdens de evaluatie op dat zij op een aantal punten behoefte hebben aan aanvullende instructies voor de wijze waarop items gescoord moeten worden. Als voorbeeld wordt het onderwerp 'ouderlijk toezicht' genoemd waarin de Halt-medewerker moet scoren of ouders 'geen', 'weinig' of 'veel' toezicht uitoefenen. Onduidelijk is op grond van welke informatie de score vastgesteld moet worden.

6.4 Gebruikersoordeel Jeugdreclassering

Het oordeel van medewerkers van BJZ verschilt ten dele tussen beide pilot-regio's. Om die reden worden deze apart beschreven in deze paragraaf.

Meerwaarde LIJ

Door de geïnterviewde medewerkers van BJZ Rotterdam wordt geoordeeld dat het LIJ geen verbetering is voor het primaire werkproces. De geïnterviewden geven aan dat binnen het reclasseringstoezicht de relatie met de jeugdige centraal staat en het LIJ die relatie niet verandert of zelfs zou kunnen verstoren.

Het interview wordt vanwege de grote omvang en vorm als zeer klantvriendelijk beschouwd. Hierbij speelt mee dat tijdens de pilot door BJZ Rotterdam 2B niet werd gehanteerd volgens de richtlijnen en zij in plaats van een update het volledige instrument afnamen. Ze kozen voor deze aanpak om ervaring op te doen en omdat nog niet van alle pilotzaken het LIJ beschikbaar was door de Raad. De geïnterviewde medewerkers van BJZ Rotterdam vertellen dat een goede verstandhouding met de onder toezichtgestelde jeugdige een essentiële voorwaarde is voor het welslagen van het toezicht. Een gestructureerd interview in het algemeen en de mate waarin de LIJ-vragen persoonlijke onderwerpen aansnijdt in het bijzonder zouden deze verstandhouding aantasten.

Hoewel de meerwaarde van het LIJ voor de jeugdreclassering Rotterdam niet ondervonden wordt, oordeelt de teamleider dat het instrumentarium voor de keten als geheel mogelijk wel positief is. Zo is het denkbaar dat de Raad in de toekomst minder vaak zaken die feitelijk civiel van aard zijn naar de jeugdreclassering verwijst.

In Utrecht wordt aanzienlijk positiever geoordeeld over het LIJ. Hoewel tijdens de looptijd van de pilot geen instrument afgenomen of geactualiseerd werd, wordt door jeugdreclasserders verwacht dat het LIJ het primaire proces kan ondersteunen.

Bruikbaarheid LIJ

In Rotterdam is de informatie die het LIJ oplevert nog niet gebruikt voor de evaluatie van het toezicht. Wel is 2B een aantal keren afgenomen of geüpdatet bij schrijven van het Plan van Aanpak. De manier van informatie verzamelen levert volgens de drie geïnterviewde Rotterdamse jeugdreclasserders geen beter zicht op de jongere dan voorheen. Eén van de geïnterviewde jeugdreclasserders geeft zelfs aan dat het door de vorm van het LIJ moeilijker is het plan van aanpak te schrijven dan volgens de oude

werkwijze. De jeugdreclasseerders vertellen verder dat risicotaxatie van het LIJ geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van hun reguliere werkwijze. Ook voorheen maakten ze namelijk al gebruik van de 'Washington State Prescreen' en konden zodoende al goed een recidivekans inschatten. In de procesevaluatie 'Werken volgens de methode', werd in opdracht van het WODC het Handboek Jeugdreclassering geëvalueerd. Hier bleek één van de knelpunten van de werkwijze de 'starheid' van de risicotaxatie. Deze bevinding staat haaks op de mening die de jeugdreclasseerders uit Rotterdam hebben over de Washington State Prescreen. De jeugdreclasseerders geven dan ook aan dat wanneer de uitkomst van het LIJ zou afwijken van hun eigen inschatting, aan de eigen inschatting de voorkeur wordt gegeven.

De uitkomsten van het LIJ zijn volgens de jeugdreclasseerders in Utrecht vermoedelijk goed bruikbaar voor het opstellen van het Plan van Aanpak. De geïnterviewde jeugdreclasseerders oordelen verder dat het LIJ op een meer objectieve en uitgebreide manier dan voorheen informatie verzamelt en weegt. De kans dat een foute inschatting wordt gemaakt zou daardoor kleiner zijn. Wel wordt opgemerkt dat de vragenlijst die hoort bij het selectie-instrument 2B aanzienlijk langer is dan de 'Washington State Prescreen' die normaliter wordt gebruikt. De geïnterviewden menen dat de vragenlijst 2B ingekort zou moeten worden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de jeugdreclassering in Utrecht tijdens de pilot nog slechts geoefend heeft met volledige afname van 2B.

In de LIJ monitor waren ten tijde van het onderzoek vijf zaken door de jeugdreclassering geregistreerd. In drie van de vijf gevallen bleek de uitkomst van het LIJ conform de inschatting van de jeugdreclassering.

Gebruikers LIJ

De teamleider van de jeugdreclassering Rotterdam merkt tijdens het interview op dat het werken met het LIJ een cultuuromslag verlangt van de medewerkers. Jeugdreclasseerders zijn gewend om naast de dynamische criminogene factoren ook te letten op zorgfactoren. Het LIJ scheidt deze zaken, wat maakt dat de uitkomsten wel eens anders zouden kunnen zijn dan men op voorhand dacht. De medewerkers moeten leren om te vertrouwen op de uitkomsten van het LIJ. Dit vertrouwen ontbreekt momenteel, mede als gevolg van de moeizame start van de pilot en de wijzigingen die zich tijdens de looptijd van het project voordeden in de werkwijze.

Uit de interviews met de medewerkers van BJZ Rotterdam blijkt verder dat de jeugdreclasseerders zelf van mening zijn dat ze over voldoende kennis en vaardigheden beschikken om de benodigde informatie, al dan niet op basis van de afname van de vragenlijst, te verzamelen. Het interpreteren van de uitkomsten (het risicoprofiel) van het LIJ levert wel problemen op, omdat naar het oordeel van de geïnterviewden de handleidingen hierover onvoldoende duidelijk zijn. Ook zou de vorige versie van de handleiding onvoldoende houvast bieden voor het vaststellen van juiste gedragsinterventies aan de hand van de uitkomsten. (Inmiddels is er een hoofdstuk toegevoegd aan de handleiding dat hierover meer duidelijkheid verschaft.)

6.5 Gebruikersoordeel Raad voor de Kinderbescherming

Meerwaarde LIJ

Vijf van de zes geïnterviewde medewerkers van de Raad zien duidelijk meerwaarde van het LIJ voor hun primaire proces. Dat wil zeggen dat zij oordelen dat op basis van de uitkomsten van het LIJ de rechterlijke macht beter dan in het verleden geadviseerd kan worden. Ook oordelen zij dat met het LIJ het recidiverisico betrouwbaarder kan worden vastgesteld. Bovendien zou met het LIJ de kans gering zijn dat risicovolle situaties binnen het raadsonderzoek over het hoofd worden gezien. De nieuwe werkwijze laat de raadsonderzoekers focussen op de relevante kenmerken van de jeugdige waardoor de rapportages korter zijn geworden.

Een belangrijk verschil met de oude werkwijze is dat raadsonderzoekers binnen het LIJ gedwongen worden conclusies te trekken op basis van de verzamelde gegevens, daar waar zij in het verleden vaak konden volstaan met het opsommen van de verschillende gezichtspunten die tijdens het raadsonderzoek naar voren werden gebracht. Het LIJ zou volgens de geïnterviewden bovendien veel beter civiele problemen scheiden van strafrechtelijke problemen.

Naast positieve geluiden wordt bij de Raad Rotterdam door één medewerker kritisch geoordeeld over het LIJ. Deze medewerker ziet met de komst van het instrumentarium geen verbetering voor het primaire proces. Door het LIJ zou het raadsonderzoek voor zowel onderzoeker als cliënten intensiever zijn geworden. Tegelijkertijd zou het LIJ de rol van de raadsonderzoeker inperken in de zin dat veel van de conclusies niet langer door de raadsonderzoeker getrokken moeten worden maar door het instrument tot stand worden gebracht.

Vanuit de teamleiding van de Raad is naar aanleiding van de negatieve reactie opgemerkt dat het LIJ een nieuwe manier van werken vereist. De focus van het instrumentarium ligt vooral op het recidiverisico en een daarbij passende interventie minder dan voorheen op eventuele zorgsignalen. Deze nieuwe manier van werken zou een bepaalde mate van flexibiliteit vereisen die niet aanwezig is bij alle medewerkers.

Wel wordt de kanttekening gemaakt dat binnen het LIJ het kerndeel preselectie een zeer bepalende rol vervult. Dat wil zeggen dat de uitkomst van het preselectie-instrument zo sterk doorwerkt in de risicotaxaties van het selectie-instrument, dat de Raad zich soms afvraagt wat haar onderzoek feitelijk nog toevoegt aan de berekening van de recidivekansen. Dit werkt demotiverend. Ook zou de hoge mate van standaardiseren van het onderzoek het risico scheppen dat de raadsonderzoeker te veel op de automatische piloot gaat werken.

Bruikbaarheid LIJ

Voorts constateert men in Utrecht dat met de afname van het instrument 2B naar verhouding veel maatregelen hulp en steun worden geadviseerd en naar verhouding weinig leerstraffen. Mogelijk dat dit verklaard wordt door het feit dat de instroomcriteria voor leerstraffen hoog zijn, maar gevoelsmatig zou het vaker moeten dan nu gebeurd, wordt in de interviews verteld.

In de analyse van de LIJ monitor is voor 28 zaken vastgesteld of de raadsonderzoeker de uitkomst van het LIJ conform zijn of haar inschatting beschouwde. In 71% van de gevallen was dit inderdaad het geval.

Gebruikers LIJ

Uit de interviews blijkt dat de raadsonderzoekers denken over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken om de interviews af te nemen en de overige informatie te verzamelen. Voor het invullen van de LIJ-applicatie blijken aanvullende instructies wenselijk op sommige gebieden. Het gaat daarbij ondermeer om de vraag hoe de conclusies toegeschreven moeten worden naar het strafadvies (zie ook hoofdstuk 7).

6.6 Gebruikersoordeel NIFP

Zoals blijkt uit hoofdstuk 3 heeft het NIFP geen expliciete rol binnen het LIJ. Wel kan zij met het LIJ te maken krijgen, omdat zij van de officier van justitie of de rechter-commissaris ten behoeve van het onderzoek Pro Justitia dossiers aangeleverd krijgt met daarin aan de rechterlijke macht uitgebrachte adviesrapporten waarvoor het LIJ gebruikt is door de Raad.

Meerwaarde LIJ

Het NIFP heeft zich volgens de respondenten tot nu toe terughoudend opgesteld. Zij stellen vragen bij de sensitiviteit van het LIJ, vooral op het gebied van psychiatrische stoornissen.

Bruikbaarheid LIJ

Uit de interviews blijkt dat het NIFP tijdens de looptijd van het onderzoek nauwelijks ervaring heeft opgedaan met het LIJ. Het NIFP ontving in beide regio's slechts één rapport. De twee geïnterviewde medewerkers van het NIFP zijn van oordeel dat dit aantal, gelet op de caseload in de pilot, hoger zou moeten zijn.

Op basis van de twee ontvangen rapportages trekken zij de volgende voorlopige conclusies:

- De rapportage is minder gedetailleerd.
- Pas onder de delictomschrijving staan de naam- en adresgegevens.
- Uit de informatie wordt niet duidelijk of en welke eerdere contacten een jongere met hulpverlening heeft gehad. Geïnterviewde ziet hierin het gevaar voor tunnelvisie omdat het instrument erg gericht is op interventies in plaats van op een persoonsgerichte aanpak.
- De informatie onder het kopje 'interne aanleiding in tegenstelling tot externe aanleiding' is niet helemaal duidelijk.
- Er volgt eerst een onderbouwing en dan pas het advies. Dat is voor de lezer niet altijd even duidelijk.
- De rapportage verschaft geen duidelijkheid over de gebruikte bronnen en de gehanteerde onderzoeksmethode.
- Bij de aangeleverde rapportages ontbrak het kerndeel preselectie. Een van de geïnterviewde medewerkers vraagt zich af of deze niet meegezonden zou moeten worden.

Het NIFP Rotterdam verwacht in de toekomst meer raadsrapporten in de vorm van het LIJ te ontvangen. Zij zullen echter niet zondermeer gaan voortborduren op deze informatie, omdat de onderzoekers van het NIFP altijd zelf informatie verzamelen.

6.7 Gebruikersoordeel Openbaar Ministerie

Meerwaarde LIJ

De Openbare Ministeries in de regio's oordelen wisselend over de meerwaarde van het LIJ. In Rotterdam wordt door geïnterviewde medewerkers van het OM niet onverdeeld positief geoordeeld. Zo wordt daar gewaarschuwd niet de hoop te koesteren dat het instrumentarium tot een daling van de recidive leidt. Wel moet op termijn het LIJ behulpzaam zijn bij het vaststellen van de juiste interventie. De meerwaarde van het instrument moet volgens dit parket nog vooral gezocht worden in haar bijdrage aan een efficiënte overdracht van informatie tussen de verschillende ketenpartners. Een probleem dat het succes van het LIJ ondermijnt zou volgens hen de impliciete aanname zijn, dat de civiele route (zorgsignalering binnen het strafdomenein gevolgd door doorverwijzing naar de jeugdzorg) in Rotterdam op orde is. In de praktijk is deze aanname onjuist en vindt de feitelijke doorverwijzing naar de zorg pas plaats ter zitting.

In Utrecht wordt beduidend positiever geoordeeld over het LIJ.⁴³ De geïnterviewde parketsecretaris oordeelt dat het LIJ een meerwaarde heeft ten opzichte van de oude werkwijze. Alle jongeren krijgen eenzelfde onderzoek waarbinnen de feiten op dezelfde wijze gewogen worden.

Bruikbaarheid LIJ

Het Openbaar Ministerie (OM) is geen toepasser van het LIJ maar wel samen met de zittende magistratuur de belangrijkste gebruiker van de rapportages die het LIJ oplevert. Volgens de formele opzet van het instrumentarium zou het OM de rapportages voor twee doelen kunnen gebruiken. Het eerste is te komen tot een besluit de jongere te bespreken in het Justitieel Casuïstiek Overleg (JCO) of om de jongere in verzekering/in bewaring te stellen. Het tweede doel is het bepalen van de afdoeningseis.

Uit de interviews met de medewerkers van de parketten van beide pilotregio's blijkt dat het LIJ niet altijd voor deze doelen wordt aangewend. Zoals eerder beschreven hanteren politie en OM in Rotterdam de werkafpraak 'niemand weg zonder overleg'. Hierdoor wordt geen gebruik gemaakt van de uitkomsten van het LIJ bij de spoorbeslissing om de jongere al dan niet in verzekering te stellen dan wel heen te zenden. Ook bij het justitieel casusoverleg wordt in Rotterdam doorgaans geen gebruik gemaakt van de uitkomsten van het kerndeel preselectie om de reden dat deze dan vaak nog niet beschikbaar zijn.

Deze uitspraken worden niet ondersteund door de data vanuit de LIJ monitor. Hieruit blijkt dat (vanaf 1 januari 2010) het kerndeel preselectie in alle gevallen gereed was voordat het JCO plaatsvond. Het rapport van de Raad kwam in de meeste gevallen pas nadat het JCO had plaatsgevonden.

De rapportages met adviezen uit het LIJ zijn volgens de geïnterviewden van het OM Rotterdam goed leesbaar en doorgaans op tijd beschikbaar. De onderbouwing van het advies is echter niet altijd goed beargumenteerd, wat

Noot 43 Tijdens looptijd van de pilot zijn in Utrecht geen pilotzaken onder de rechter geweest. Slechts een beperkt aantal zaken was via een OTP-zitting ('Oproep Ten Parkette') bij het parket beland. Zodoende had de bij het LIJ betrokken jeugdofficier nog geen ervaring opgedaan. De ervaring van de parketsecretaris was ruimer omdat zij naast het zelfstandig afhandelen van de OTP zitting ook zitting heeft in het JCO.

kan leiden tot discussie op de zitting. Dit probleem is echter niet nieuw en speelt in gelijke mate bij de BARO-rapportages, zo wordt verteld tijdens de interviews.

De geïnterviewde parketsecretaris in Utrecht vindt de nieuwe strafadviezen meer 'rigide' dan in het verleden, omdat ze vooral gebaseerd zijn op statische factoren. Naar de indruk van het OM zouden de adviezen echter vaker niet aansluiten bij het juridische kader. Deze situatie zou verklaard worden doordat bij het recidiverisico en strafadvies rekening wordt gehouden met niet-strafrechtelijke achtergrondkenmerken van de jongere, terwijl het OM gewend is vooral naar zaakskenmerken te kijken. Zo kan het gebeuren dat bij twee jongeren die qua feit en justitieel verleden overeenkomen, de Raad toch verschillend adviseert. Een dergelijke situatie neigt volgens hen naar rechtsongelijkheid⁴⁴ en leidt er soms toe dat het parket het strafadvies om die reden niet volgt. Toch oordeelt de parketsecretaris dat de nieuwe rapportages van de Raad goed geschikt zijn voor de te nemen beslissing omtrent IVS/IBS en de afdoening. Wel bestaat de indruk dat de rapportages iets uitgebreider zijn dan voorheen, maar er zou geen overbodige informatie in staan.

Ondanks dat het OM in de interviews kritische was over de adviezen die uit het LIJ komen, blijkt uit de LIJ monitor dat in vier van de vijf geregistreerde zaken⁴⁵ het OM het advies van de Raad in haar strafvordering heeft gevolgd.

6.8 Gebruikersoordeel Rechters

Uit de LIJ-monitor blijkt dat het aantal zaken dat onder de rechter is gebracht tijdens de looptijd van de pilot heel beperkt was. De geïnterviewde rechter in Utrecht beschouwde zichzelf om die reden niet in staat een inhoudelijke reactie te geven. In Rotterdam hebben drie rechters wel een inhoudelijke reactie gegeven op het LIJ.

Meerwaarde LIJ

De concrete meerwaarde zal volgens de rechters moeten blijken uit de deugdelijkheid van het advies en het dalen van de recidive. Dit is volgens de geïnterviewde rechters pas na een aantal jaren vast te stellen.

Bruikbaarheid LIJ

De rechters in Rotterdam oordelen dat de uitkomsten van het LIJ goed bruikbaar zijn. Tot op heden zijn er nog geen uitspraken geweest die om inhoudelijke redenen afweken van het advies in de rapportages die met het LIJ tot stand werden gebracht. Wel geeft de aard van de uitspraak (vrijpraak of geldboete) soms geen ruimte voor de uitvoering van het advies. Dit valt volgens de geïnterviewde het instrument niet aan te rekenen. Bij het vaststellen van de afdoening worden recidiverisico en geweldsrisico het meest meegenomen. Bij het beoordelen van de rapporten wordt er doorgaans door de rechter vanuit gegaan dat de keuze voor de interventie is

Noot 44 Hoe dit probleem zich verhoudt tot de persoongerichte aanpak van justitie is onduidelijk.

Noot 45 In de LIJ monitor werd vanaf 1 januari 2010 slechts in vijf gevallen door het OM ingevuld of het advies van de Raad werd gevolgd.

afgestemd op de relatie tussen de voorgestelde interventie en responsiviteit van de verdachte.

Wel wordt door de bevroagde rechters opgemerkt dat er geen groot verschil met de BARO ondervonden wordt (deze voldeed ook). De huidige rapportage wordt als wat meer to the point en helderder gestructureerd ervaren. Er valt zodoende goed mee te werken

6.9 Samenvatting

Uit het onderzoek blijkt dat de ervaring per ketenpartner verschilt en soms ook per ketenpartner per pilotregio. In algemene zin blijkt echter dat de politie het LIJ niet ervaart als een ondersteuning van haar primaire proces maar wel de meerwaarde voor de ketensamenwerking onderkent. De Raad oordeelt overwegend positief over het LIJ terwijl de jeugdreclassering sterk wisselend oordeelt. Bureau Halt oordeelt gemiddeld genomen positief over het Halt-signaleringsinstrument. De JJI's hebben zich nog geen oordeel gevormd over het LIJ, omdat zij gedurende de looptijd van de pilot geen zaken afhandelden. Ook het NIFP deed slechts heel beperkt ervaring op met het LIJ.

Het oordeel van het OM verschilt per pilotregio waarbij het oordeel in Rotterdam beduidend minder positief is dan in Utrecht. Met name de overkoepelende doelstelling van het LIJ (terugdringen recidive) wordt door het OM in eerstgenoemde pilotregio te ambitieus bevonden.

Van de zijde van jeugdrechters wordt alleen in de pilotregio Rotterdam over het LIJ geoordeeld (in Utrecht zijn er wel pilotzaken voor de rechter gekomen, maar de Rechtbank Utrecht heeft deze pilotzaken niet geïdentificeerd en kan er daarom geen uitspraken over doen). Daar is men van mening dat de rapportages die het LIJ opleveren goed geschikt zijn om de afdoening op te baseren. Of het LIJ ook daadwerkelijk een verbetering is ten opzichte van de oude situatie moet volgens de geïnterviewde rechters blijken uit een effectevaluatie.

7 Omissies en knelpunten

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden omissies van het LIJ en knelpunten binnen de pilot beschreven die binnen de evaluatie werden geconstateerd. In het verlengde daarvan wordt ingegaan op de wijzigingen in de opzet van het LIJ die aangewezen lijken alvorens wordt overgegaan tot een verbreding van de pilot.⁴⁶ Met deze beschrijving wordt antwoord gegeven op de twee laatste onderzoeksvragen van de procesevaluatie:

- Is er sprake van omissies in het landelijk instrumentarium? Zo ja, wat ontbreekt? (vraag 1.7)
- Welke wijzigingen (*organisatorisch en inhoudelijk*) lijken aangewezen alvorens het project landelijk in te voeren? (vraag 5.2)

De omissies en knelpunten zijn deels expliciet door de geïnterviewden genoemd en zijn deels door de onderzoekers vastgesteld op basis van eigen analyse van de onderzoeksresultaten. Een ommissie of knelpunt is echter geen absoluut gegeven. Het is tenslotte goed denkbaar dat een bepaald verschijnsel binnen het LIJ door de ene ketenpartner niet als bezwaarlijk beschouwd wordt, terwijl de andere ketenpartner hetzelfde verschijnsel als onwenselijk bestempeld. Om die reden zullen uitgangspunten geselecteerd moeten worden op grond waarvan knelpunten binnen het LIJ geïndiceerd kunnen worden.

Het beoordelingskader van het LIJ wordt ontleend aan Landelijk Kader Forensische Diagnostiek Jeugd (niet te verwarren met het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen). Dit Landelijk Kader is in 2000 in opdracht van Directoraat-generaal Preventie, Jeugd en Sancties van het Ministerie van Justitie in het leven geroepen om binnen de forensische diagnostiek uniformiteit te waarborgen, de inhoudelijke kwaliteit van de rapportage te verhogen, de doorlooptijden te verkorten en de doelmatigheid van de aanvraag van de rapportages te vergroten. Vanwege deze meervoudige doelstelling zijn haar uitgangspunten zeer geschikt voor een beoordeling van de praktijk van het LIJ. De uitgangspunten zijn: rechtsgelijkheid, rechtszekerheid (in de zin van voorspelbaarheid, zorgvuldigheid en tijdigheid), en doelmatigheid (efficiëntie en effectiviteit).

Per ommissie of knelpunt zal in het vervolg van dit hoofdstuk, voor zo ver van toepassing, steeds worden aangegeven hoe deze zich verhoudt tot deze uitgangspunten van het beoordelingskader. Vervolgens wordt per ommissie aangegeven welke wijzigingen in het LIJ aangewezen lijken alvorens de pilot te verbreden. De aanbevelingen zijn daarbij in beginsel gericht aan de projectleiding van de pilots.

Noot 46 Zoals opgemerkt in de inleiding was het voornemen om na de afronding van de pilot het besluit te nemen tot landelijke uitrol. In maart 2010 is besloten tot een verbreding van de pilot omdat de fase waarin het LIJ thans verkeert nog onvoldoende doorontwikkeld is voor een landelijke uitrol.

7.2 Generieke omissies

In deze paragraaf wordt een aantal omissies beschreven dat op het gehele LIJ van toepassing is. In de volgende paragraaf (7.3) worden per ketenpartner de specifieke knelpunten verwoord.

7.2.1 Implementatieproces van de pilot

Niet zo zeer een omissie als wel een grote complicerende factor van het LIJ is de organisatorische complexiteit van het project. Bij het LIJ zijn negen ketenpartners betrokken, die onder verschillende departementen vallen en op verschillende manieren worden aangestuurd. De interdepartementale spreiding van verantwoordelijkheden maakt afstemming op het hoogste niveau noodzakelijk. Niet alle partijen zijn echter verticaal georganiseerd waardoor de situatie zich voordoet dat op landelijk niveau tussen een deel van de partijen afspraken kunnen worden gemaakt maar dat op regionaal niveau de nadere uitwerking moet worden gegeven. Deze regionale spelers kunnen, als gevolg van het feit dat zij niet in hiërarchische lijn staan met de organisatie die hen vertegenwoordigt in de projectgroep, zich minder gebonden voelen aan de landelijke afspraken. Bovendien hebben de regio's verschillende manieren waarop het jeugdstrafrecht domein is ingericht. Zo kunnen op regionaal niveau allerlei afwijkende ketenafspraken zijn gemaakt. Daarbij gaat het met name om de samenwerking binnen het Veiligheidshuis waarbij in sommige gevallen de gemeente een dominante speler is. Door de projectgroep is er echter bewust voor gekozen de gemeenten niet te laten aansluiten bij het LIJ. De reden hiervoor was dat de gemeente formeel geen partner is in de strafrechtketen.

Voor de implementatie van het LIJ, is door de projectleiding gekozen voor een aanpak die wordt aangeduid als 'leerstrategie'. Een leerstrategie is een veranderstrategie die past bij een situatie van een hoge omgevingscomplexiteit en een hoge inhoudelijke complexiteit. Als een situatie dermate complex is dat volledige uitwerking op de tekentafel niet mogelijk is, moet de verandering stapsgewijs plaatsvinden in nauwe samenwerking met de uitvoering op basis van voortschrijdend inzicht. Eén van de doelen van de pilot was dan ook doorontwikkeling van het instrumentarium en de werkprocessen in de praktijk.

De specifieke aanpak, 'leerstrategie', lijkt onvoldoende doorgedrongen tot alle lagen van de ketenpartners en met name bij de personen die in de praktijk moeten werken met het LIJ. Verschillende bij het LIJ betrokken ketenpartners verkeerden bij aanvang namelijk in de veronderstelling dat de werkafspraken, procedures en instrumentaria bij de start uitontwikkeld waren, terwijl juist de ervaring in de praktijk nodig was om het LIJ door te ontwikkelen. Dit heeft tot verwarring geleid en het draagvlak van het LIJ negatief beïnvloed.

De projectleiding heeft verschillende stappen ondernomen om de ketenpartners bij deze ontwikkelingen te betrekken. Zo is vanaf het begin een projectgroep ingesteld met vertegenwoordigers van alle relevante veldpartijen. Vervolgens is voorafgaand aan de start van de pilot een testgroep samengesteld met professionals van de betrokken organisaties (waaronder raadsonderzoekers). Ondanks deze stappen, bestaat bij verschillende binnen de evaluatie bevraagde ketenpartners nog het gevoel dat 'de praktijk' eerder bij

het ontwikkelproces betrokken hadden moeten worden. Hierdoor had volgens hen een aantal omissies in de initiële opzet voorkomen kunnen worden.⁴⁷ Blijkbaar bestaat het gevoel bij hen dat ze te weinig invloed hebben kunnen uitoefenen op de ontwikkeling van het instrument en de werkprocessen.

Een aparte complicerende factor voor de implementatie van de pilots vormde de introductie van het nieuwe bedrijfsprocessysteem bij de politie. Met deze introductie was rekening gehouden door regio's te kiezen waar de invoer van BVH pas na de pilot zou plaatsvinden. Als gevolg van het feit dat de start van het LIJ vertraging had opgelopen ging de politieorganisatie in de pilotregio's ten tijde van de start van de pilot alsnog over op het nieuwe systeem. De invoering van BVH heeft organisatorische en technische consequenties gehad, zeker in het begin, waardoor de tijdigheid van het kerndeel preselectie ernstig onder druk kwam te staan. Ook nu nog ondervindt de politie hinder van het feit dat haar digitaliseringproces nog in ontwikkeling is.

7.2.2 Validiteit en betrouwbaarheid

De onzekerheid over de betrouwbaarheid en validiteit van het LIJ vormen een belangrijk knelpunt van het LIJ. De risicotaxatie van de drie screeningsinstrumenten is nog niet wetenschappelijk gevalideerd. Hierdoor valt de mogelijkheid niet uit te sluiten dat uitkomsten onjuist zijn. Verschillende toepassers van het instrument brachten tijdens de evaluatie naar voren dat zij bij sommige uitkomsten van de screenings het onwaarschijnlijk achten dat de uitkomsten juist waren, dan wel dat zij betwijfelden of bij de berekening alle relevante kenmerken van de jongere in ogenschouw werden genomen.⁴⁸ Het feit dat deze variabelen door de onderzoekers in de ontwikkelgroep uitgebreid getoetst zijn, doet aan dit gevoel weinig af.

Voorts blijkt uit de evaluatie dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid nog niet is vastgesteld. Hierdoor bestaat het risico dat twee verschillende toepassers van het instrumentarium bij dezelfde jongere tot verschillende resultaten komen. Het feit dat bij zowel de Raad, de jeugdreclassering als bij Bureau Halt tijdens de evaluatie de behoefte bestond aan aanvullende instructies voor het invullen van het LIJ, doet vermoeden dat de kans bestaat dat het LIJ inderdaad niet altijd uniform wordt toegepast. Dit ondermijnt de betrouwbaarheid van het instrument en de waarde van haar uitkomsten.

Ongeacht het antwoord op de vraag of de validiteit en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het instrumentarium op orde is, ondermijnt het gebrek aan sluitend wetenschappelijk bewijs hiervoor het draagvlak voor het LIJ onder de gebruikers.

Noot 47 Zo had bijvoorbeeld rekening gehouden kunnen worden met het feit dat in Rotterdam de werkafpraak 'niemand weg zonder overleg' geldt, of had men vooraf kunnen voorzien dat de Raad Rotterdam niet op tijd het kerndeel preselectie zou kunnen verkrijgen, doordat de politie een aantal dagen doet over het definitief maken van het LOF.

Noot 48 Als voorbeeld werden tijdens de evaluatie de categorieën etniciteit zigeuner en etniciteit Antilliaans genoemd. Volgens de geïnterviewden is het onbegrijpelijk dat jongeren met de Surinaamse etniciteit wel en jongeren van Antilliaanse en zigeunerkomaf niet als een hoog risicogroep werden beschouwd.

Advies *Valideer de instrumenten en stel de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vast*

Wij adviseren op korte termijn de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vast te stellen. Als die in orde is, dient spoedig het instrument gevalideerd te worden (het valideren heeft pas zin nadat vastgesteld is dat de uitkomsten betrouwbaar zijn).

Ook bevelen wij aan bij de rekenmodule die ten grondslag ligt aan de risicotaxatie van het kerndeel preselectie, de categorie 'etniciteit' nog een keer goed te bezien. Niet uit te sluiten valt wanneer het aantal zaken op basis waarvan het rekenmodel is vastgesteld, wordt vergroot, ook andere etnische categorieën dan Surinaams en Marokkaans tot een verhoogd recidiverisico leiden (wellicht dat oversampling van weinig voorkomende categorieën ertoe kan leiden dat het verhoogde risico zichtbaar wordt).

7.2.3 Ongelijke weging risicofactoren

Het vervolgonderzoek dat op basis van het kerndeel preselectie wordt geïndiceerd en het afdoeningadvies dat uiteindelijk door een van de twee selectie-instrumenten wordt voorgesteld, zijn mede afhankelijk van de risicotaxatie. De risicotaxatie wordt, zoals beschreven in hoofdstuk 3, naast het strafrechtelijke verleden ook bepaald door allerlei niet-strafrechtelijke factoren zoals familieomstandigheden en etniciteit. Zo kan het gebeuren dat bij twee jongeren die voor hetzelfde strafbare feit zijn aangehouden en die een overeenkomstig strafrechtelijk verleden hebben, verschillend vervolgonderzoek voorgesteld wordt en/of een verschillende afdoeningsadvies gegeven wordt. De strafcomponent van een leerstraf is wezenlijk anders dan die van een werkstraf of vrijheidstraf. Hierdoor ontstaat de facto de situatie dat het LIJ in ogenschijnlijk gelijke strafzaken ongelijke strafmaten adviseert, waardoor rechtsongelijkheid zou ontstaan. Deze situatie is naar het oordeel van het parket en de politie in beide regio's onwenselijk.

Advies *Geen aanpassing*

De jeugdrechter hanteert bij het bepalen van de afdoening naast maatschappelijke genoegdoening ook pedagogische motieven. Ook het OM tracht in haar vervolgingsbeleid een persoongerichte aanpak voor verdachten te realiseren. Het is om die redenen verdedigbaar dat in zaken die qua strafrechtelijke titel en strafrechtelijke voorgeschiedenis van de jeugdige toch verschillend gevonnist wordt. Om die reden wordt door ons niet gepleit om het LIJ zodanig aan te passen dat zaken als etniciteit of familieomstandigheden geen rol meer kunnen spelen. Deze aanpassing is ook niet nodig, gelet op het feit dat de officier van justitie bevoegd is af te wijken van het advies van het LIJ, daarbij zich zo nodig beroepend op 'Richtlijn voor strafvordering jeugd (2009R005)'. In de praktijk blijkt het OM de uitkomst van het LIJ en het advies van de Raad ook te zien als ondersteunend en zeker niet als leidend.

7.2.4 LIJ systeem niet toegankelijk voor alle ketenpartners

Het LIJ systeem is niet toegankelijk voor politie en Bureau Halt. De politie heeft tijdens de evaluatie kenbaar gemaakt dit te betreuren omdat zij graag naderhand wil weten welke vervolgroute de jongere heeft gekregen. Het LIJ systeem beschouwt zij voor dat doel als een geschikt middel. Bureau Halt

ondervindt ook hinder van het feit dat zij geen toegang heeft tot het LIJ systeem, dan wel niet beschikt over een eigen LIJ systeem. Momenteel wordt de risicotaxatie op papier berekend, kan de Halt-medewerker niet beschikken over het LIJ rapportage format en is het Halt signaleringsinstrument niet beschikbaar voor hun opvolgende partners (hetgeen vooral bij recidive door betreffende jongere nuttig kan zijn). Dit komt de doelmatigheid niet ten goede.

Advies *Digitaliseer Halt-signaleringsinstrument*

Halt is krachtens de 'Wet op Justitiële en strafvorderlijke gegevens' en het 'Besluit justitiële gegevens' in tegenstelling tot de andere ketenpartners niet bevoegd tot inzage in het persoonsdossier van een (verdachte) jongere.⁴⁹ Om die reden lijkt het juridisch niet mogelijk Halt *inzage* te verschaffen in het LIJ-systeem. Wel is het mogelijk en wenselijk dat Halt toegang krijgt tot het invoergedeelte van het LIJ systeem zodat zij digitaal het Halt-signalerings-systeem kan invullen. Daardoor wordt niet alleen de berekening van het risico voor haar vereenvoudigd, maar komt de door haar verzamelde informatie digitaal beschikbaar voor de overige ketenpartners.

7.2.5 Ketenpartners missen vertrouwen in elkaars informatie

Eén van de doelstellingen van het LIJ is het voorkomen van dubbellingen in de verzameling van informatie en voortbouwen op informatie van voorgaande ketenpartners. Op dit punt knelt het nog: ketenpartners hebben niet altijd voldoende vertrouwen in de betrouwbaarheid van de informatie die voorgaande partner heeft verzameld door middel van het LIJ. Waar dit voorheen minder duidelijk werd omdat alle partners hun eigen werkwijze hadden, blijkt dit nu duidelijker als men opnieuw het LIJ gaat afnemen. Dit knelpunt speelt vooral tussen de Raad en BJZ. Ook bij het NIFP blijkt dat men weinig gebruik zal gaan maken van LIJ-informatie, omdat ze hun eigen informatieverzameling doen.

7.2.6 LIJ biedt nog geen betrouwbare screening van IVS-zaken

De screening van jongeren in verzekering levert in een aantal opzichten problemen op: de tijd die raadsonderzoekers hebben is beperkt en de omstandigheden waaronder de screening moet plaatsvinden is niet ideaal (op politiebureau, tussen verhoren in, ouders kunnen weinig betrokken worden). Het LIJ levert geen oplossing voor deze problemen en in de huidige procesgang. Een bijkomend probleem is dat het LIJ in Rotterdam bij IVS zaken aan betrouwbaarheid inboet omdat de uitkomst van het kerndeel preselectie tijdens het raadsonderzoek nog niet beschikbaar is. Deze score bepaalt een belangrijk deel van de score op 2A. Hierdoor wordt juist bij deze groep jongeren met het hoogste risicoprofiel een nog weinig betrouwbare screening verricht. (In Utrecht speelt dit probleem niet.)

Noot 49 Wel heeft Bureau Halt krachtens de Wet politieregisters toegang tot (delen) van de politieregistraties waaronder het kerndeel preselectie.

7.2.7 Aansluiting bij civielrechtelijke circuit ontbreekt

Op dit moment valt het civielrechtelijke zorgcircuit nog buiten de werkingsfeer van het LIJ. Dit is volgens sommige betrokkenen onwenselijk, omdat een aanzienlijk deel van de jongeren die met politie en justitie in aanraking komen een civielrechtelijke traject ingaan. Enerzijds wordt er op dit moment (nog) geen LIJ afgenomen in civiele zaken en ontbreekt een adequate inschatting van het recidiverisico. Recidiverisico kan bij deze jongeren echter wel van groot belang zijn, omdat veel van de jongeren in het civielrechtelijke circuit dezelfde zijn als in het strafrechtelijke circuit en dus risico op crimineel gedrag hebben; anderzijds speelt dat bij jongeren die in het civiele circuit terug komen soms wel in een eerdere fase een kerndeel preselectie of selectie-instrument afgenomen en dat deze informatie dan verloren gaat in het vervolgetraject. Een ander punt dat speelt bij civielrechtelijke zaken is dat het idee bestaat (vooral in Rotterdam) dat strafrechtelijke maatregelen soms oneigenlijk worden ingezet in zaken waarbij vooral zorgen zijn en weinig recidiverisico. Een betere aansluiting tussen civiel- en strafrechtelijke zaken is hierin wenselijk.

7.3 Omissies en knelpunten werkproces Politie

In deze paragraaf worden de omissies en knelpunten in het LIJ ten aanzien van het werkproces van de politie opgesomd.

7.3.1 Handmatig invoeren kerndeel preselectie in JCO-Preselect

Als een jongere niet geregistreerd staat in JCO-Support, vult een medewerker van de politie het kerndeel preselect handmatig in.⁵⁰ Wanneer de jongere later alsnog in JCO-Support wordt ingevoerd, vervalt het handmatig ingevoerde kerndeel omdat automatisch een nieuwe, lege versie van het kerndeel preselectie wordt aangemaakt. De geschetste situatie doet zich alleen voor bij nog niet gereed gemelde formulieren en deze gereedmelding een dag op zich laat wachten. Dit heeft tot gevolg dat het kerndeel preselectie opnieuw moet worden ingevuld. Dit doet de jeugdcoördinator dan aan de hand van de geprinte versie van het eerder handmatig ingevulde kerndeel. Deze gang van zaken komt de doelmatigheid niet ten goede.

Advies *Pas JCO-Preselect aan*

Het JCO-Preselect dient aangepast te worden zodat geen automatische overschrijving van het handmatig ingevoerde kerndeel preselectie plaatsvindt.

7.3.2 Lijst met geboortelanden onvolledig

De lijst met geboortelanden is onvolledig. Het gaat om niet meer bestaande bestuurlijke entiteiten (zoals DDR of Joegoslavië).

Noot 50 Staat de jongere wel al in JCO support geregistreerd dan kan die registratie als basis dienen voor het kerndeel preselectie.

Advies *Vul de lijst met geboortelanden aan met de lijst geboortelanden die in BVH wordt gebruikt*

7.3.3 Instructie over het soort feiten dat geteld moet worden is onduidelijk

De richtlijnen over welke feiten wel en niet meegeteld moeten worden bij vragen 9 en 10 van het kerndeel preselectie zijn multi-interpretabel. De aanvullende instructie die hiervoor is opgesteld schept onvoldoende duidelijkheid. Moeten alleen misdrijven worden geteld bij de rollen of ook overtredingen? Van veel incidenten (melding jeugdoverlast) kan de politie uit het overzicht dat gegenereerd wordt niet opmaken of het een misdrijf of overtreding betreft. Deze onduidelijkheden zorgen voor verwarring en verschillende wijzen van invullen. Dit komt de betrouwbaarheid en validiteit van het kerndeel preselectie niet ten goede.

Advies *Stel handleiding bij*

Wij adviseren de handleiding bij te stellen zodat deze duidelijkheid verschaft over de vraag of overtredingen meegeteld moeten worden of niet.

7.3.4 Instructies over tellen antecedenten is onduidelijk

Bij vraag 9 en 10 van het kerndeel preselectie moet het totaal aantal politiecontacten worden ingevuld in de rol verdachte en het totaal aantal politiecontacten overige rollen (andere rollen dan rol verdachte) dat de jeugdige had voorafgaand aan het huidige feit waarvoor hij/zij verdacht wordt. Het opzoeken en tellen van het totaal aantal registraties vereist veel handmatig speurwerk, terwijl het voor de berekening van het recidiverisico niet uitmaakt of het vier of meer eerdere registraties betreft. De handleiding suggereert dat alle rollen geteld moeten worden, maar in de praktijk lijkt dit overbodig en kan gestopt worden met tellen wanneer het aantal de voornoemde grenswaarde overstijgt. In aanvulling op de handleiding zijn overigens wel afspraken gemaakt over het tellen en hebben regio's zelf instructies geschreven voor hun medewerkers. In de praktijk blijken deze afspraken echter ingewikkeld en maken de handleiding en de toelichting bij de invoervelden inconsistent.

Advies *Stel handleiding bij en pas invoerscherm aan.*

Wij adviseren de handleiding bij te stellen zodat het duidelijkheid verschaft over de grenswaarde waarboven niet langer verder gezocht hoeft te worden naar antecedenten.

Bovendien bevelen we aan in het invoerscherm van het kerndeel preselectie een registratie-item op te nemen waarmee de toepasser kan aanvinken of het aantal geregistreerde items boven de betreffende grenswaarde ligt.

7.3.5 Het kerndeel preselectie kan niet omgaan met verschillen tussen HKS en BVH

De gegevens die in het kerndeel preselectie bij de vragen 9 en 10 en bij vragen 12 en 13 worden ingevuld, kunnen onderling afwijken. Dit komt doordat de eerste vragen op basis van de regionale BVH-informatie wordt ingevuld en de andere vragen op basis van landelijke HKS informatie. De applicatie van het kerndeel preselectie accepteert echter niet dat bij de vra-

gen 8, 9 en 10 geen registraties staan opgenomen en bij de vragen 12 en 13 wel melding wordt gemaakt van antecedenten⁵¹. Om toch het kerndeel preselectie definitief te kunnen maken moet handmatig worden gecorrigeerd. Deze gang van zaken komt de doelmatigheid van het kerndeel preselectie niet ten goede. Bovendien is het denkbaar dat de betrouwbaarheid van de berekening lijdt onder deze manipulatie van de registratie.

Advies *Pas JCO Preselect aan*

Wij adviseren het systeem aan te passen, zodanig dat het mogelijk wordt in het kerndeel preselectie bij vraag 8, 9 en 10 geen eerdere politieregistraties te vermelden maar bij vraag 12 en 13 wel, zonder dat het systeem deze ogenschijnlijke tegenstelling ziet als een registratiefout.

7.3.6 In geen van de gebruikte systemen vindt consequente registratie plaats van Halt-afdoeningen

Om te achterhalen of een jongere eerder bij Halt is geweest, moeten tot drie systemen geraadpleegd worden. In geen enkel systeem vindt consequente registratie plaats, waardoor het kan voorkomen dat na raadpleging van deze drie systemen ten onrechte wordt geconcludeerd dat de jongere nog niet eerder aan een Halt-afdoening deelnam.

Advies *Onderzoek mogelijkheden gebruik AuraH*

Wij adviseren te onderzoeken of het mogelijk is de politie toegang te verschaffen tot AuraH. Het gaat daarbij niet om een volledige inzagebevoegdheid maar wel om de mogelijkheid vast te stellen of de betreffende jongere voor een Halt- of Stop-afdoening eerder bij Halt gemeld stond.

7.3.7 De vraag of de jongere fysiek geweld tijdens het onderzoek gebruikte valt niet te beantwoorden op basis van het LOF

De beantwoording van vraag 14 (Gebruikte de jongere fysiek geweld tijdens het onderzoek?) is niet mogelijk op basis van het LOF. De antwoorden die de politie geeft zijn daarom 'nee' als geen geweld is gebruikt, of 'onbekend' als wel geweld is gebruikt. Men weet namelijk niet of dat geweld tijdens het delict of tijdens onderzoek werd gebruikt. Daarmee is de opbrengst van deze vraag onbetrouwbaar.

Advies *Laat vraag 14 vervallen*

Laat deze vraag voorlopig vervallen, maar heroverweeg de vraag nadat het PVM landelijk is ingevoerd.

7.3.8 De inschatting van het zorgrisico door de politie is onbetrouwbaar

In het LOF wordt niet standaard het zorgrisico beschreven. Als geen zorgen vermeld staan op het formulier is daarom niet met zekerheid te zeggen of zorgen over de jeugdige ook daadwerkelijk ontbreken (vraag 15). Alleen

Noot 51 Als deze situatie zich voordoet moet er sprake zijn van een registratiefout omdat registratie in HKS altijd vooraf gegaan moet worden door registratie in BVH.

wanneer in het LOF expliciet zorgsignalen worden afgegeven kan deze vraag betrouwbaar worden beantwoord.

Advies *Geen advies*

De projectleiding probeert een zorgmodule in het kerndeel preselectie gereed te maken voor gebruik binnen het LIJ. Als deze poging slaagt is voornoemd knelpunt verholpen.

7.3.9 De bronnen waarop het zorgrisico gebaseerd wordt, zijn te beperkt

De handleiding van het kerndeel preselectie schrijft voor dat het zorgrisico gebaseerd moet zijn op wat vermeld staat in het LOF. De medewerkers van de politie die in de pilots de kerndelen preselectie invullen, zijn echter soms al bekend met de betreffende jongere en hebben zodoende weet van zorgsignalen. Omdat in de handleiding staat vermeld dat zij zich bij het invullen van het kerndeel preselectie uitsluitend mogen baseren op het LOF, kan het gebeuren dat zij geen zorgsignaal afgeven terwijl dat er feitelijk wel is.

Advies *Stel handleiding bij*

Sta toe dat de politie ook zorgsignalen mag vermelden die niet afkomstig zijn van het LOF. Hiervoor moet de handleiding worden bijgesteld.

7.3.10 De vraag "Wil de jongere meewerken aan een Halt afdoening?" is overbodig wanneer hij is doorverwezen naar Halt

In vraag 16a wordt gevraagd of de jongere is doorverwezen naar Halt, in vraag 16b wordt gevraagd of de jongere wil meewerken aan een Halt-afdoening? Omdat doorverwijzing alleen plaatsvindt als de jongere wil meewerken aan een Halt-afdoening, is vraag 16b overbodig als uit vraag 16a blijkt dat doorverwijzing heeft plaatsgevonden.

Advies *Pas het invoersysteem van het kerndeel preselectie aan*

Wij adviseren het invoersysteem van het kerndeel preselectie aan te passen, zodat het alleen de relevante vragen weergeeft. Vraag 16b komt dan te vervallen als op vraag 16a 'ja' geantwoord wordt. (zie ook advies onder 7.3.10)

7.3.11 De invoereisen van het invoersysteem kerndeel preselectie zijn te rigide

Wanneer sprake is van tegenstrijdige antwoorden (zie bijvoorbeeld het punt in 7.3.5) of onvolledige invoer van vereiste gegevens, kan in het invoersysteem van het kerndeel preselectie geen 'status definitief' worden aangeemaakt. Deze situatie leidt ertoe dat het kerndeel preselectie niet zichtbaar wordt in het systeem JCO-Preselect, waardoor de andere ketenpartners geen toegang krijgen tot het betreffende kerndeel preselectie. De politie lost deze situatie soms op door de gegevens te mailen of per telefoon of fax door te geven. Deze vorm van overdracht is weinig doelmatig.

Advies *Maak het mogelijk om onvolledige registraties zichtbaar in te maken in JCO-Preselect*

Omdat JCO-Preselect gebruikt wordt als instrument om de Raad te informeren over de openstaande zaken, adviseren wij een mogelijkheid in te bouwen om onvolledige kerndelen preselectie in het systeem zichtbaar te maken. Het is niet wenselijk alle onvolledige preselecties zichtbaar te maken, maar in die gevallen waarbij de Raad reeds actie moet gaan ondernemen, zou de politie moeten kunnen forceren dat de preselectie doorgestuurd wordt.

7.3.12 Artikel 141⁵² Wetboek van Strafrecht wordt ten onrechte niet gezien als een geweldsdelict

Openlijke geweldpleging wordt binnen het kerndeel preselectie niet gescoord als een geweldsmisdrijf, ook niet wanneer het geweld zich richt tegen personen. Naar het oordeel van de politie en het parket is dat een omissie, omdat de scheidslijn tussen mishandeling en openlijk geweld tegen personen vaak niet goed aan te geven is.

Advies *Splits artikel 141 uit*

Wij adviseren artikel 141 in het kerndeel preselectie uit te splitsen naar geweld tegen personen en geweld tegen goederen. Openlijke geweldpleging tegen personen wordt vervolgens aangemerkt als een geweldsmisdrijf.

7.4 Omissies in het werkproces Raad

In deze paragraaf worden de omissies en knelpunten die de Raad ervaart beschreven. Voor een deel zijn deze punten echter ook relevant voor de andere ketenpartners.

7.4.1 Tijdigheid beschikbaarheid kerndeel preselectie

In Rotterdam is het kerndeel preselectie nooit op tijd voor de vroeghulp beschikbaar. Conform de formele opzet van het LIJ dient de risicotaxatie, die tijdens de vroeghulp met het selectie-instrument 2A wordt gedaan, zich voor een belangrijk deel te baseren op het kerndeel preselectie. Omdat het kerndeel in Rotterdam systematisch ontbreekt, worden de uitkomsten van het LIJ bij vroeghulp onbetrouwbaarder.

Ook voor reguliere zaken wordt het kerndeel preselectie vaak laat aangeleverd. Dit komt de rechtszekerheid, in de zin van tijdigheid, niet ten goede. (In Utrecht is het kerndeel preselectie wel altijd tijdig beschikbaar.)

Advies *Motiveer de politie tot het prioriteren van het opmaken van het LOF en het kerndeel preselectie*

Voor een betrouwbare risicotaxatie bij de jongere is het van groot belang dat de Raad tijdig over het kerndeel preselectie beschikt. Het is om die reden wenselijk dat de vertegenwoordiger van de politie in de projectgroep de poli-

Noot 52 Zij die openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 4 jaren en zes maanden of geldboete van de vierde categorie.

tie Rotterdam-Rijnmond, zo nodig op bestuurlijk niveau, overtuigt van de noodzaak tot consequente naleving van de formele richtlijnen van het LIJ.

7.4.2 Werkvoorraad op basis JCO-preselectie is onvolledig

Wanneer de politie de registratie van een kerndeel preselectie niet 'definitief' heeft gemaakt, verschijnt deze niet in het JCO-Preselect systeem. Alleen dan wanneer de politie op eigen initiatief de Raad verwittigt van de betreffende zaak, wordt deze door de Raad opgepakt. Dit gebeurt echter niet altijd. Zo kan het gebeuren dat een zaak geresulteerd heeft in een LOF maar dat vanwege onvolledige registratie de Raad geen weet heeft van de zaak en pas later in het JCO op de openstaande zaak wordt gewezen. Dit komt de rechtszekerheid niet ten goede, omdat op deze manier zaken onnodig lang blijven liggen.

Bovendien gebeurt het dat ook na melding in het JCO alsnog het kerndeel preselectie niet wordt afgerond, waardoor de Raad haar risicotaxatie moet doen zonder (de zwaarwegende uitkomsten van) het kerndeel preselectie. De gevolgen daarvan zijn in de voorgaande subparagraaf beschreven.

Advies *Zie 7.4.1 en 7.3.14*

7.4.3 De applicatie voor de rapportages selectiefase kent een aantal onvolkomenheden

Door verschillende medewerkers van de Raad is een aantal opmerkingen gemaakt over de gebruiksvriendelijkheid van de applicatie waarmee de rapportages in de selectiefase worden opgemaakt:

- Als er geen interview met de jeugdige en diens ouders heeft plaatsgevonden, zijn niet alle scoringsitems in te vullen. In de huidige opzet van de applicatie kan echter pas een rapport worden opgemaakt als bij *alle* registratie-items iets is aangevinkt. Wanneer geen gesprek heeft plaatsgevonden moet zodoende overal 'onbekend' worden ingevuld. Dit is een weinig doelmatige gang van zaken.
- De Raad hanteert voor de inrichting van haar werkproces een kwaliteitskader. Het Kader stelt ook bepaalde eisen aan zaken als transparantie en verantwoording van het raadsonderzoek. Het LIJ voldoet niet aan die eisen doordat het geen inzicht verschaft in de gehanteerde onderzoeksmethode en geraadpleegde bronnen.
- Het rapportageformat kent een strafadvies en een onderbouwing daarvan. Bij de onderbouwing zijn in de handleiding geen richtlijnen gegeven waarmee de raadsonderzoeker de onderzoeksbevindingen naar het strafadvies kan vertalen. Dit levert in de praktijk problemen op.
- De tekst in de rapportage wordt via een speciaal invoerscherm in de applicatie geschreven. In het invoerscherm vindt echter geen spellingscontrole plaats. Daardoor moet de raadsonderzoeker steeds de tekst uitprinten en nalezen. Omdat de lay-out van het invoerscherm afwijkt van de lay-out van de geprinte tekst is het achteraf niet eenvoudig direct de te corrigeren passage terug te vinden op het invoerscherm. Beide knelpunten komen de doelmatigheid van het instrument niet ten goede.

Advies *Pas LIJ-applicatie aan zodat bovenstaande knelpunten verholpen worden.*

- Creëer een mogelijkheid om met één handeling een rapport te maken voor zaken waarin geen interview met jongere en ouders heeft plaatsgevonden.
- Verschaf in de rapportage inzicht in de onderzoeksmethode en geraadpleegde bronnen.
- Voeg een aantal structurerende onderzoeksvragen toe om de paragraaf waarin het strafadvies wordt onderbouwd beter te structureren.
- Pas software aan en voeg een spellingscontrole toe.

7.4.4 De LIJ applicatie is niet vanuit huis te benaderen

De LIJ applicatie is niet vanuit huis te benaderen. Voor de raadsonderzoekers die vroeghulp verlenen levert dat problemen op, omdat zij nu altijd tot maandagochtend moeten wachten voordat het rapport kan worden opgesteld.⁵³

Advies *Geen*

Hoewel dit knelpunt door ons onderkend wordt, zijn we van mening dat het creëren van externe toegang tot het LIJ-systeem te ver voert om binnen het bestek van de pilot te realiseren. Bovendien levert privacy van de clienten een belangrijk probleem bij het gebruiken van dergelijke informatie op het internet.

7.4.5 De vragenlijsten van 2A en 2B zijn niet geschikt voor laag IQ

De vragenlijsten die moeten worden afgenomen om de selectie-instrumenten 2A en 2B in te kunnen vullen, zijn volgens de Raad in Utrecht ongeschikt om afgenomen te worden bij jeugdigen met een verstandelijke beperking. Ze zouden te lang en te moeilijk zijn. In Rotterdam worden de cliënten van de William Schrikker Groep om die reden ook niet onderzocht met het LIJ.

Advies *Sluit in Utrecht, net als in Rotterdam, cliënten van de WSG- groep uit van de doelgroep van de pilot.*

7.4.6 De raadsrapportages kunnen niet digitaal ondertekend worden

Voordat een rapport naar de rechterlijke macht verstuurd wordt, dient het eerst ondertekend te worden. Digitale ondertekening is echter niet mogelijk waardoor het rapport eerst geprint wordt, dan ondertekend wordt, waarna het getekende rapport wordt gescand en geüpload in JD-online. Deze gang van zaken is weinig doelmatig. Niet alleen kost het handmatig ondertekenen en opnieuw scannen tijd; ook is de omvang van het gescande bestand aan-

Noot 53 Als oplossing wordt nu vaak de teksten al in Word opgesteld, maar de scores kunnen pas op maandag worden ingevuld. Dat is jammer omdat juist het invullen van de scores vooraf zou moeten gaan aan de rapportageteksten omdat met het invullen van de scores het verhaal daarna vrij eenvoudig kan worden opgeschreven.

zienlijk groter dan het bestand dat is opgemaakt in het LIJ, waardoor meer digitale capaciteit van de systemen wordt vereist.

Advies *Geen*

De mogelijkheden voor het digitaal onderteken van forensische rapportages wordt reeds onderzocht. De uitkomsten van dat onderzoek zijn bepalend voor het LIJ.

7.5 Omissies en knelpunten in het werkproces van de jeugdreclassering

7.5.1 Raad communiceert niet goed over pilotzaken

Niet zo zeer een ommissie van het LIJ als wel een knelpunt binnen de pilot is de wijze waarop de Raad de jeugdreclassering verwittigt over pilotzaken. De jeugdreclassering stelt niet zelfstandig vast of een jongere behoort tot de doelgroep van de pilot maar wordt daarover geïnformeerd door de Raad. Uit de evaluatie blijkt dat de Raad dit niet consequent doet. Zo kan het gebeuren dat BJJ de jongere ten onrechte inschrijft als een reguliere begeleidingszaak in plaats van pilot zaak. (Overigens blijkt vervolgens, wanneer het rapport van de Raad wordt overgedragen aan de jeugdreclassering, dat sprake is van een pilotzaak).

Advies *Benadruk bij de Raad de noodzaak van het zorgvuldig aanmelden van pilotzaken*

7.5.2 Tijdigheid beschikbaarheid instrument 2B van Raad

Het tijdig beschikbaar zijn van de instrumenten die de Raad invult, heeft voor de JR een meerwaarde bij het opstellen van een Plan van Aanpak. Hoewel dit nog niet ter sprake is geweest, gaat dit vooral spelen bij schorsingszaken waarbij jongeren vanuit voorlopige hechtenis direct begeleiding door jeugdreclassering krijgen. De JR start in die gevallen de begeleiding en moet binnen 6 weken een PvA maken. In deze zaken worden problemen voorzien met het tijdig beschikbaar zijn van 2B door de Raad.

Advies *Geen advies. De onderzoekers hebben begrepen dat de taak van de JR binnen het LIJ momenteel herzien wordt. Dit knelpunt kan bij de besprekingen rond de herziening worden ingebracht (voor zo ver dat nog niet gebeurd is)*

7.5.3 Zoeken naar praktische werkwijze

Het is voor de JR nog zoeken naar een praktische manier waarop het gesprek met jongere en ouders kan worden gevoerd. Ze zoeken hierbij naar een werkwijze waarbij tegelijkertijd efficiënt kan worden omgegaan met de tijdsinvestering (door antwoorden direct in te vullen in de applicatie op een laptop) en toch een prettige gespreksituatie behouden kan blijven. De handhaving voorziet hierin niet met tips.

Advies *Geen advies. De onderzoekers hebben begrepen dat de taakstelling van het LIJ momenteel herzien wordt. Dit knelpunt kan bij de besprekingen rond de herziening worden ingebracht (voor zo ver dat nog niet gebeurd is)*

7.6 Omissies en knelpunten in het werkproces van de JJI

Omdat tijdens de pilot in de JJI geen ervaring werd opgedaan met het LIJ, kwamen geen omissies en knelpunten in het werkproces naar voren. Tijdens de pilot werden de onderzoekers geïnformeerd dat de kans bestaat dat in de toekomst de JJI geen LIJ instrumenten meer gaan afnemen, en dat hun rol beperkt zal worden tot het ontvangen van informatie die het LIJ eerder in de keten heeft opgeleverd (zie inleiding).

7.7 Omissies en knelpunten in het werkproces van Halt

7.7.1 Halt niet aangesloten op digitale LIJ systeem

Het belangrijkste knelpunt voor Halt is dat het niet aangesloten is op het digitale LIJ-systeem (zie 7.2.5). Hierdoor hebben ze geen toegang tot ingevulde LIJ-instrumenten, maar dit betekent ook dat hun signaleringsinstrument niet digitaal ingevuld en gescoord wordt. Opvolgende ketenpartners hebben geen toegang tot het ingevulde signaleringsinstrument⁵⁴, waardoor deze informatie in het vervolg van de keten verloren gaat.

Advies *Zie 7.2.5*

7.7.2 Recidivescore differentieert weinig

De ervaring met de recidivescore van het Halt-signaleringsinstrument is tot nu toe altijd laag geweest. Hierdoor vinden de Halt-medewerkers de score niet betrouwbaar en hechten ze weinig waarde aan de score.

7.8 Omissies en knelpunten in het werkproces van overige ketenpartners

7.8.1 Openbaar Ministerie

De volgende knelpunten hebben alleen betrekking op Rotterdam. In Utrecht heeft het OM onvoldoende ervaring opgedaan om knelpunten in het werkproces te ervaren.

Tijdigheid LIJ rapportage Raad

De uitkomsten van het LIJ, en dan met name van het kerndeel selectie zijn niet altijd beschikbaar voor het JCO, terwijl in het JCO besluiten worden genomen door het OM over het vervolg van de zaak. Vooral in zaken waarin de vervolgbeslissing nog niet eenduidig is, is het wenselijk dat de informatie uit het LIJ beschikbaar is.

Noot 54 Slechts in het geval dat een Halt afdoening mislukt, komt de informatie bij de politie terecht. Dit gebeurt echter heel zelden.

Voorts meldt het parket dat raadsrapportages soms pas op de dag van de zitting beschikbaar komen. Hierdoor moet de OvJ op het laatste moment de rapportage lezen en komt de rechter er vaak niet meer aan toe.

Advies *Aansturen op tijdige aanlevering van rapportages door de Raad*

De vertegenwoordiger van de Raad in de stuurgroep van het LIJ moet de teamleiders in de pilots informeren over de problematiek rondom de tijdigheid en hen doordringen van het feit dat tijdige aanlevering van de rapportages van groot belang is.

Recidive voor de zitting kan niet worden meegeteld

Wanneer een jongere nog voor de terechtzitting recidiveert, kan dit niet meer worden meegenomen in het LIJ, terwijl herhaalde delicten essentiële informatie bijdragen in de uitkomsten van het LIJ (recidivekans).

Advies *Geen advies*

Dit probleem vereist een grondige herziening van de werkafspraken binnen het LIJ en voert om die reden te ver om binnen de pilot al door te voeren.

7.8.2 NIFP

Het NIFP heeft nog maar zeer weinig te maken gekregen met het LIJ. Duidelijk is wel dat ze hun werkwijze niet op het LIJ afgestemd hebben en voorlopig de informatie ter kennisgeving aannemen. Ze geven aan zelf opnieuw informatie te gaan verzamelen en niet voort te borduren op het LIJ.

7.8.3 Rechters

De rechters gaven tijdens de interviews geen knelpunten aan. Tijdens de looptijd van de pilot deden zij geen tot weinig ervaring op met het LIJ.

8 Conclusies

8.1 Inleiding

Deze rapportage is een verslag van een procesevaluatie van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen. Doel van de procesevaluatie is in beeld te brengen hoe het instrumentarium functioneert, hoe de samenwerking tussen de ketenpartners verloopt, of de juiste doelgroep bereikt wordt en welke knelpunten zich voordoen. Achterliggend doel daarbij is vast te stellen in hoeverre het nodig is om het instrumentarium bij te stellen alvorens wordt overgegaan tot een verbreding van de pilot en op de langere termijn, landelijke uitrol van het instrumentarium. In dit hoofdstuk worden per onderzoeksvraag de belangrijkste conclusies gegeven. Daaraan vooraf wordt in de volgende paragraaf eerst een kanttekening bij de onderzoeksbevindingen gemaakt.

8.2 Kanttekening bij de onderzoeksbevindingen

De pilots van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen zijn uitgevoerd in de periode 15 september 2009 – 31 maart 2010 in twee districten in de politieregio's Utrecht en Rotterdam-Rijnmond. Doel van de pilots was niet alleen de werking en uitvoering door de praktijk en de effectiviteit van het LIJ te beoordelen maar ook om het instrumentarium door te ontwikkelen. Dat laatste is van invloed geweest op de procesevaluatie. Doorgaans wordt de programma-integriteit van een project namelijk getoetst door de praktijk te vergelijken met de formele beschrijving van de opzet van het programma. Bij de LIJ pilots deed zich echter het probleem voor dat de formele opzet bij aanvang van de pilot nog niet volledig vaststond. Om toch systematisch de programma-integriteit vast te stellen is binnen de procesevaluatie gekozen om de beschrijving van de formele opzet van LIJ te ontleen aan de handelingen van september 2009. Deze keuze had echter wel tot gevolg dat wanneer binnen de evaluatie werd geconstateerd dat in de praktijk werd afgeweken van de formele opzet, niet zonder meer vastgesteld kon worden of sprake was van een tekort aan programma-integriteit of van doorontwikkeling van de werkwijze.

Dit probleem is ten dele opgelost door een beoordelingskader te hanteren. Met het beoordelingskader is per afwijking ten opzichte van de formele opzet vastgesteld in hoeverre deze verandering de tijdigheid, de doelmatigheid en/of de rechtsgelijkheid bevorderde. In zoverre de afwijking niet bijdroeg aan een van de drie voornoemde beginselen uit het beoordelingskader werd de afwijking beschouwd als een omissie van het LIJ. Echter niet voor alle afwijkingen kon deze exercitie worden uitgevoerd omdat het antwoord op de vraag of de afwijking een verbetering was ten opzichte formele opzet soms pas beantwoord kan worden met behulp van een effectevaluatie. Een effectevaluatie van het LIJ heeft echter nog niet plaatsgevonden.

8.3 Algemene conclusie

Zoals voorzien blijkt uit deze procesevaluatie dat geen sprake was van volledige programma-integriteit binnen de pilotregio's. De procedures en werkafspraken die het LIJ voorschrijft hebben namelijk geen volledige navolging gekregen. Een deel van de afwijkingen lijkt geen invloed te hebben op de kwaliteit van het LIJ (in termen van doelmatigheid, tijdigheid en rechtsgelijkheid) of zelfs een verbetering ten opzichte van de formele opzet. De evaluatie laat echter ook een aantal afwijkingen zien dat zich duidelijk negatief verhoudt tot de beginselen van het beoordelingskader. In de volgende paragraaf wordt deze conclusie verder toegelicht en, daar waar van toepassing, de afwijking beoordeeld met de criteria uit het voornoemde kader.

8.4 Conclusies per onderzoeksvraag

In deze paragraaf worden per onderzoeksvraag de conclusies gegeven. Bij een aantal vragen was het, vanwege de onder paragraaf 8.2 genoemde beperkingen van het onderzoek, niet mogelijk een systematisch antwoord te geven. Wanneer daarvan sprake is zal dat in onderstaande tekst worden opgemerkt.

VRAGEN OVER INSTRUMENTARIUM

1.1 Zijn de onderscheiden modules voldoende toegesneden op de beslissing waar de modules voor bedoeld zijn?

De inzet van het LIJ is bij de initiële opzet opgehangen aan een aantal zogenaamde spoorbeslissingen uit het Landelijk Kader Jeugdstrafrechtketen (zie hoofdstuk 4). In de praktijk blijkt de diagnostiek die het LIJ oplevert niet van nut bij alle spoorbeslissingen. De redenen hiervoor lopen uiteen. Ten eerste is voor de start van de pilots door de projectgroep besloten dat het spoorbesluit van de politie een proces-verbaal op te maken dan wel door te verwijzen naar Halt niet op basis van de uitkomsten van het LIJ genomen moet worden, maar dat hiervoor, net als in het verleden, de Halt-criteria leidend zijn (blijkt een jongere Haltwaardig dan wordt ongeacht eventueel geconstateerde achterliggende problematiek toch doorverwezen naar Bureau Halt).

In de tweede plaats blijken regionale werkafspraken tussen de ketenpartners soms een volledige navolging van het LIJ te verhinderen. Zo bestaat in Rotterdam tussen de politie en het parket de werkafpraak dat binnen zes uur na aanhouding van een jongere wordt besloten over diens vervolgtraject ('niemand weg zonder overleg'). Een proces-verbaal wordt pas na dit besluit opgesteld. Deze gang van zaken raakt aan zowel de spoorbesluiten van de politie (om al dan niet een proces-verbaal op te maken, dan wel door te verwijzen naar Halt) en het OM (om de jongere te bespreken in het JCO dan wel hem/haar in verzekering te stellen).

In de derde plaats is de manier waarop de politie haar werkproces heeft ingericht van invloed op het gebruik van het LIJ bij de verschillende spoorbeslissingen. In Rotterdam wordt, in tegenstelling tot Utrecht vaak niet binnen 72 uur een kerndeel preselectie opgemaakt. Dit zorgt ervoor dat voor lang niet iedere jongere bij het besluit over de inbewaringstel-

ling door de rechter-commissaris een kerndeel preselectie beschikbaar is (het selectie-instrument 2A is dan overigens wel vaak beschikbaar maar vanwege het ontbreken van het kerndeel preselectie zijn de uitkomsten daarvan weinig betrouwbaar).

Voor de overige spoorbeslissingen zoals bevel gevangenhouding (raadkamer), besluit over bepalen afdoeningeis (officier van justitie) en bepalen afdoening (rechter) wordt het instrumentarium wel toegepast zoals bedoeld. De caseload voor deze spoorbesluiten was tijdens de pilot echter zo gering dat over de geschiktheid van het LIJ voor deze beslissingen nog geen betrouwbare uitspraken geformuleerd konden worden.

1.2 In hoeverre wordt in de praktijk gewerkt volgens de instructies en procedures van het landelijk instrumentarium?

De richtlijnen van het LIJ krijgen ten dele navolging. De afwijkingen hangen deels samen met het feit dat binnen het strafproces het besluit tot het al dan niet vervolgen niet gebaseerd is op het recidiverisico. De OvJ wil zodoende wanneer hij besluit tot vervolging ook bij jongeren met een laag recidiverisico geadviseerd worden door de Raad (terwijl dit volgens de richtlijn van het LIJ bij laag recidiverisico niet zou hoeven). Ook kan een zaak worden geseponneerd waardoor onderzoek niet langer opportuun is, terwijl het LIJ bij de betreffende jongere een hoog risico uitwijst (en dus volgens het LIJ uitgebreid onderzoek door de Raad zou moeten worden gedaan). Afwijkingen van het LIJ worden verder verklaard door het feit dat bepaalde werkafspraken worden herzien. (Zo wordt mogelijk de rol van de jeugdreclassering en de JJI aangepast.) Deels hangen de afwijkingen ook samen met de manier waarop de ketenpartners hun werkprocessen inrichtten. Zoals hiervoor opgemerkt is in Rotterdam het kerndeel preselectie pas na enkele dagen beschikbaar wat ertoe leidt dat de opvolgende ketenpartner (de Raad) voor wat betreft de IVS-zaken daar nooit beschikt over de gegevens van de politie. Ook blijkt de Raad voor wat betreft de weekeinden niet consequent het LIJ af te nemen (maar gebruik te maken van de BARO omdat zij (nog) niet alle piketmedewerkers heeft opgeleid in het werken met het LIJ).

De afwijkingen in de praktijk ten opzichte van de formele opzet van het LIJ zijn ten dele wel en ten dele niet in overeenstemming met de criteria van het beoordelingskader. De keuze om bij geseponeerde zaken geen (vervolg)onderzoek te laten verrichten en bij zaken waarin een jongere alsnog gedagvaard wordt altijd wel een onderzoek uit te laten voeren, lijkt in overeenstemming met de doelen van het LIJ en behoeft daarom weinig motivatie. Daar waar de afwijking in de praktijk leidt tot een latere oplevering van het kerndeel preselectie, zoals het geval is bij de politie Rotterdam, is echter sprake van een onwenselijke situatie. Niet alleen kan de betrouwbaarheid van het onderzoek dat verder in de keten wordt verricht afnemen, maar kan deze gang van zaken ook de tijdigheid van de zaak negatief beïnvloeden.

1.3 In hoeverre stellen de verschillende modules van het landelijk instrumentarium eisen aan (de professionaliteit van) de toepassers?

Naar eigen zeggen van de geïnterviewde medewerkers van de ketenpartners stelt het LIJ geen andere eisen aan de (professionaliteit van) de toepassers dan voorheen. Wel is opgemerkt dat met name bij de Raad het LIJ een cultuuromslag vereist waarbij de raadsonderzoeker minder op zijn of haar intuïtie moet gaan varen en vertrouwen moet krijgen dat het LIJ alle relevante risicofactoren onderzoekt.

1.4 Zijn degenen die de verschillende modules afnemen de beoogde personen?

Met uitzondering van de politie wordt het LIJ afgenomen door de personen die in de formele opzet beoogd zijn. Bij de politie worden afhankelijk van de pilotregio verschillende functionarissen belast.

1.5 In hoeverre sluit het deskundigheidsniveau van de toepassers aan bij de eisen die het landelijk instrumentarium stelt?

Door de geïnterviewden van de verschillende ketenpartners is verteld dat het deskundigheidsniveau van de (beoogde) toepassers volstaat. Bij de politie oordeelt men dat de kwaliteitsfunctionaris mogelijk zelfs overgekwalificeerd is en een lagere kwalificeerde medewerker in staat zou zijn het kerndeel preselectie toe te passen.

1.6 Is er sprake van overlap tussen de verschillende modules? In welk opzicht?

Er is overlap tussen alle modules. Omdat de modules volgens de formele opzet volgtijdelijk worden afgenomen en de informatie van het eerdere afgenomen instrument wordt overgenomen in het vervolginstrument is *de facto* geen sprake van overlap in de zin van dubbel werk.

Naast overlap tussen de LIJ modules kan ook overlap bestaan met andere risicotaxatieinstrumenten die binnen de strafrechtketen wordt gehanteerd. Van een dergelijke overlap lijkt sprake bij 2B en de SAVRY. De SAVRY is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren en wordt afgenomen in JJI-en wanneer een jongere daar langer dan 6 weken verblijft. Volgens de formele opzet van het LIJ wordt bij ontslag uit de JJI, na een verblijf van langer dan 6 weken, ook het instrument 2B door de JJI geactualiseerd. In een dergelijke situatie zou eveneens de SAVRY zijn afgenomen. Omdat beide instrumenten ten dele dezelfde onderwerpen kennen, ten dele eenzelfde doel beogen en niet noodzakelijkerwijs volgtijdelijk worden afgenomen lijkt hier sprake van feitelijke overlap. Gedurende de pilot werd echter nog geen 2B in een JJI afgenomen.

1.7 Is er sprake van omissies in het landelijk instrumentarium? Zo ja, wat ontbreekt?

Het LIJ kent nog een aantal gebreken. De belangrijkste daarvan zijn het ontbreken van een interbeoordelaarsbetrouwbaarheids toets en validatie van het instrument. Voorts is de tijdigheid van de aanlevering van het kerndeel preselectie door de politie Rotterdam-Rijnmond een belangrijke tekortkoming. Zie voor een systematische opsomming van alle overige omissies hoofdstuk 7 van deze rapportage.

VRAGEN OVER DE SAMENWERKING

2.1 Vindt informatieoverdracht tussen de ketenpartners plaats op de wijze zoals door het landelijk instrumentarium wordt beoogd?

De overdracht vindt grotendeels plaats zoals bedoeld. Uitzondering hierop vormt de bovengenoemde situatie rondom de overdracht door de Rotterdamse politie aan de Raad Rotterdam en de overdracht in beide regio's van de Raad aan de JJI's. Wat de overdracht tussen de Raad en de JJI betreft blijkt uit de evaluatie dat de Raad totnogtoe geen gebruik maakt van de informatie die door de JJI's wordt verzameld en dat de JJI's de informatie van de Raad te laat ontvangen om deze nog te betrekken in hun eigen onderzoek van de (in bewaringgestelde) jongere.

Zoals onder onderzoeksvraag 1.2 is opgemerkt is deze afwijking ten opzichte van de formele opzet van het LIJ onwenselijk omdat het de tijdigheid, betrouwbaarheid en doelmatigheid van de diagnosestelling negatief beïnvloedt.

Een andere afwijking in de informatieoverdracht is dat Halt de mislukte zaken niet aan het JCO terugmeldt maar aan de politie. Deze situatie is niet voorbehouden aan het LIJ maar bij de pilot doet zich wel de vraag voor of het bijbehorende Halt signaleringsinstrumenten bij de Raad terecht komt, die vervolgonderzoek moet doen.

2.2 In hoeverre draagt de informatieoverdracht bij aan de samenwerking tussen de ketenpartners?

Volgens de geïnterviewden heeft het LIJ de toch al goede samenwerking niet verder verbeterd. Uitzondering hierop is de samenwerking tussen de politie en de Raad in de pilotregio Utrecht die volgens opgave van geïnterviewde vertegenwoordigers van beide organisaties duidelijk geïntensiveerd is.

Wordt onder samenwerking ook informatieoverdracht verstaan dan heeft het LIJ duidelijk wel tot een verbetering geleid aangezien thans binnen de pilot een heldere systematiek beschikbaar is waarmee diagnostische informatie binnen de keten gedeeld en doorgegeven wordt.

2.3 Zijn voor de informatie-uitwisseling informatiesystemen ontwikkeld?

Voor de politie voor het kerndeel preselectie is binnen het JCO support systeem een aparte module ontwikkeld (JCO preselect). Voor de Raad, de jeugdreclassering en de JJI's is een apart LIJ systeem ontwikkeld. In dit systeem worden de selectie-instrumenten ingevoerd en hebben de genoemde ketenpartners toegang tot elkaars rapportages. Bureau Halt moet het vooralsnog zonder digitaal systeem doen.

2.4 Dragen deze systemen bij tot de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners?

De systemen dragen bij tot een goede informatie-uitwisseling tussen een deel van de ketenpartners, in de zin dat in beginsel de Raad, de Jeugdreclassering en de JJI's toegang hebben tot informatie die met het LIJ verzameld is. Bureau Halt krijgt wel inzage in de uitkomsten van het kerndeel preselectie (per fax) maar haar gegevens zijn niet toegankelijk voor de rest van de keten (m.u.v. 'mislukte' zaken).

VRAGEN BETREFFENDE DE DOELGROEP

3.1 Wordt de volledige doelgroep met het landelijk instrumentarium bereikt?

Binnen de pilots wordt de beoogde doelgroep grotendeels bereikt. Hierop is een aantal uitzonderingen. In de pilot Rotterdam wordt bij aangehouden jongeren waarvan de politie in overleg met het parket besluit tot het seponeren van hun zaak (niemand weg zonder overleg) geen kerndeel preselectie opgemaakt. Voorts neemt de Raad Rotterdam geen LIJ af bij pupillen van de jeugdreclassering locatie Westblaak omdat medewerkers van deze BJZ-locatie niet zijn getraind in het werken met het landelijk instrumentarium. Ook pupillen van de William Schrikergroep worden in deze pilotregio door de Raad niet onderzocht met het LIJ (maar met de BARO). Reden hiervoor is dat hun cognitief niveau onvoldoende is voor het afnemen van de vragenlijst. In Utrecht waar men in beginsel deze laatste doelgroep wel bevraagt met het LIJ, oordeelt men overigens ook dat de het instrumentarium voor zwakbegaafde jongeren minder geschikt is. Voorts blijkt dat de Raad niet in staat is ook in de weekeinden consequent het LIJ af te nemen bij jongeren aan wie zij in het kader van een IVS vroeghulp verlenen. Reden hiervoor is dat niet alle leden van de weekendpiketdienst getraind zijn met het werken met het landelijk instrumentarium.

Ook jongeren die binnen de pilot in bewaring zijn gesteld werden tijdens de looptijd van het onderzoek in de daartoe geëigende situaties (zie hoofdstuk 4) door de JJI's niet bevraagd met het LIJ. De oorzaak hiervoor is gelegen in een zeer geringe instroom van pilotzaken en onvoldoende overdracht van informatie door de Raad aan de jeugdinstelling.

De overige categorieën jongeren in de pilot (en dat is in aantal de overgrote meerderheid van de zaken) wordt wel bereikt met het LIJ.

De bovengenoemde afwijkingen ten opzichte van de beoogde doelgroep zijn naar het oordeel van de onderzoekers grotendeels gerechtvaardigd. Zo lang de politie in Rotterdam in overleg met het parket binnen zes uur besluit over het seponeren van zaak is het doelmatig voor deze jongere geen LOF op te maken. (Dat laat onverlet dat zij voor de jongere die wel worden doorverwezen naar Halt of die vervolgd worden wel snel een LOF moet worden opgemaakt en een kerndeel preselectie moet worden ingevoerd).

Ook het niet afnemen van het selectie-instrument bij de pupillen van de William Schrikkergroep (en te volstaan met een regulier raadsonderzoek) lijkt gerechtvaardigd. Het onderzoek dat verricht moet worden om de volledige vragenlijst af te nemen lijkt een te zware belasting voor verstandelijk beperkte jongeren. De betrouwbaarheid van de resultaten van het LIJ bij deze doelgroep valt daarom te betwijfelen.

Voor de overige afwijkingen lijkt een minder goede rechtvaardigingsgrond aanwezig.

3.2 Worden bij de bereikte jongeren alle modules toegepast die het landelijk instrumentarium voorschrijft?

Bij de jongere die worden bereikt met het LIJ wordt in ongeveer een derde van de zaken een andere module afgenomen dan de uitkomsten van de risicotaxatie van de politie voorschrijft. De afwijkingen zijn doorgaans goed gemotiveerd en dragen bij aan de doelmatigheid en/of rechtsgelijkheid van het LIJ. In dit hoofdstuk werden de argumenten om af te wijken beschreven bij de conclusies onder onderzoeksvraag 1.2 en 3.1.

In aanvulling op deze gegronde redenen blijken soms ook slordigheden debet te zijn aan het niet consequent opvolgen van de richtlijnen van het LIJ. Voor deze afwijkingen is geen rechtvaardigingsgrond aanwezig. Het gaat daarbij vooral om situaties waarin een raadsmedewerker door haast niet opmerkt dat de jongere behoort tot de doelgroep van de pilot en om die reden een regulier BARO afneemt.

3.3 Treedt uitval op? Zo ja, bij wie, in welk stadium? Wat is daarvan de reden?

Tijdens de evaluatie is geen uitval geconstateerd, in de zin dat bij een jongere in strijd met wet- en regelgeving geen onderzoek werd verricht. Wel blijkt soms ten onrechte geen LIJ te zijn toegepast terwijl de betreffende jongere daarvoor wel in aanmerking kwam. In die situaties is echter gewoon gebruik gemaakt van andere diagnostische instrumenten (BARO, instrumenten JJI).

VRAGEN BETREFFENDE DE TIJDSINVESTERING

4.1 Hoeveel tijd kost het werken volgens de nieuwe landelijke aanpak in vergelijking met voorheen?

De tijdsinvestering verschilt per ketenpartner en per module. De politie was ten tijde van de pilot ca. 26 minuten kwijt aan het kerndeel preselectie. Vooral het bevragen van de verschillende informatiesystemen kostte veel tijd. Omdat deze bevraging (deels) geautomatiseerd zal worden, neemt de tijdsinvestering vermoedelijk (fors) af. De tijdsinvestering is wel netto extra omdat het kerndeel preselectie geen andere activiteit vervangt en zodoende volledig als meerwerk moet worden beschouwd.

De tijdsinvestering van de Raad wisselt per module. De module 2A vergt rond de zes en een half uur, terwijl de module 2B bijna elf uur vereist. Ten opzichte van de situatie dat de BARO wordt gebruikt levert 2A geen tijdswinst op (op basis van het tijdschrijfonderzoek lijkt eerder sprake van een lichte toename van de tijdsinvestering). Voor 2B kon niet op basis van tijdschrijven worden vastgesteld of sprake is van een veranderde tijdsinvestering omdat geen tijdschrijfregistraties voor USO heeft plaatsgevonden. In die situaties waar in het verleden echter volstaan werd met een BARO en nu een 2B moet worden afgenomen is duidelijk wel sprake van een vergroting van de tijdsinvestering. Deze situatie doet zich voor wanneer de Raad een rapport moet opstellen voor de Raadkamer Zitting. Binnen het LIJ wordt standaard 2B afgenomen terwijl in het verleden voor een Raadkamer Zitting ook vaak volstaan werd met de afname van een reguliere BARO.

De tijdsinvestering van Bureau Halt in de afname van het Halt-signaleringsinstrument bedraagt ongeveer een half uur. Door de Halt-medewerkers wordt deze investering niet als een zware belasting beschouwd.

De tijdsinvestering van de jeugdreclassering is binnen deze evaluatie vanwege het geringe aantal zaken niet vastgesteld met behulp van tijdschrijfregistratie. In de interviews hebben de jeugdreclasserders echter naar voren gebracht dat de module 2B een forse tijdsinvestering zou vergen.

De JJI-en deden binnen de looptijd van de evaluatie nog geen ervaring op met het LIJ.

VRAGEN BETREFFENDE DE ERVARINGEN

5.1 In hoeverre ervaren de diverse ketenpartners het werken met landelijk instrumentarium als een ondersteuning bij het primair proces?

De ervaring verschilt per ketenpartner en soms ook per ketenpartner per pilotregio. In algemene zin blijkt echter dat de politie het LIJ niet ervaart als een ondersteuning van haar primair proces maar wel de meerwaarde voor de ketensamenwerking onderkent. De Raad oordeelt overwegend positief over het LIJ terwijl de jeugdreclassering sterk wisselend oordeelt. Bureau Halt oordeelt gemiddeld genomen positief over het Halt-singaleringsinstrument. De JJI's hebben geen oordeel gevormd over het LIJ vanwege het feit dat zij gedurende de looptijd van de pilot geen zaken hebben ontvangen. Ook het NIFP deed slechts heel beperkt ervaring op met het LIJ.

Het oordeel van het OM verschilt per pilotregio waarbij het oordeel in Rotterdam beduidend minder positief is dan in Utrecht. Met name de overkoepelende doelstelling van het LIJ (terugdringen recidive) wordt door het OM in eerstgenoemde pilotregio te ambitieus bevonden.

Van de zijde van jeugdrechters is alleen in de pilotregio Rotterdam over het LIJ geoordeeld (in Utrecht deed men nog geen ervaring op). Daar was men van mening dat de rapportages die het LIJ opleveren goed geschikt zijn om de afdoening op te baseren. Of het LIJ ook daadwerkelijk een verbetering is ten opzichte van de oude situatie zou volgens de geïnterviewde rechters moeten blijken uit een effectevaluatie.

5.2 Welke wijzigingen lijken aangewezen alvorens de pilot te verbreden?

De procesevaluatie heeft een aantal verbeterpunten opgeleverd die in hoofdstuk 7 van deze rapportage staan verwoord.

Bijlagen

Bijlage 1 Reactie projectleiding pilot LIJ op omissies en knelpunten

Op verzoek van de begeleidingscommissie van de evaluatie van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen heeft de projectleiding LIJ een reactie gegeven op de adviespunten die door DSP-groep naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie zijn geformuleerd. In deze bijlage wordt per knelpunt de reactie van de projectleiding gegeven. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn hier alleen de namen en nummers van de knelpunten weergegeven

Knelpunt 7.2.2 *Validiteit en betrouwbaarheid*

Reactie projectleiding:

- Het heeft altijd vastgestaan dat het valideringsonderzoek pas kan plaatsvinden na implementatie van het LIJ. In de oorspronkelijke plannen zou de ontwikkelgroep dit valideringsonderzoek uitvoeren na ontwikkeling, piloting en implementatie. Hier is ook een notitie met een onderzoeksvorstel voor geschreven door leden van de ontwikkelgroep. Eind 2008 heeft de ontwikkelgroep besloten hiervan af te zien en aan het ministerie te laten weten dat men via het WODC een dergelijk onderzoek zou moeten organiseren.
- Vooronderzoek naar het model van het kerndeel preselectie, 2A en 2B heeft op basis van het onderzoek van de UvA (C. v.d. Put) wees een AUC⁵⁵ waarde van minimaal 70 uit. Dit geeft indicatie voor dat het instrumentarium voldoende valide is. De onderzoeksdataset was echter nog niet voldoende representatief voor de totale doelgroep. Een onderzoek waarbij een bredere dataset wordt gebruikt wordt op dit moment uitgevoerd.
- Risicotaxatiemodellen hebben, ook na validering, altijd een beperkte betrouwbaarheid hebben. Dit betekent dat de uitkomst in enkele gevallen onjuist zou kunnen zijn.
- Valideringsonderzoek van nieuwe instrumenten kan pas na enige tijd. Dit is bijv. ook bij de Risc gebeurd.
- Tijdens het tweede deel van de pilot zal onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid worden uitgevoerd.
- De rekenmodule van etniciteit in de preselectie wordt op dit moment opnieuw bezien.

Knelpunt 7.2.3 *Ongelijke weging risicofactoren*

Reactie projectleiding:

- De beleidswens om meer op maat te straffen, heeft dergelijke weging van factoren tot gevolg gehad. Het is een misverstand dat het LIJ adviseert: de raadsonderzoek geeft een strafadvies, daarbij ondersteund door het LIJ.
- De factor etniciteit in het kerndeel preselectie wordt bij herijking geëlimineerd gezien de weerstand die de variabele oproept.

Noot 55 Area under the Curve.

Knelpunt 7.2.4 *LIJ-systeem niet toegankelijk voor alle ketenpartners*

Reactie projectleiding:

- Welke beslissingen het OM en de rechter uiteindelijk nemen, kan de politie niet terugvinden in de applicatie 2A en 2B. Toegang tot het systeem biedt alleen informatie over het advies van de Raad en JR.
- Halt heeft er bewust voor gekozen om op dit moment nog geen keuze te maken m.b.t. digitalisering van het Halt-signaleringsinstrument. Hiervoor zal t.z.t. – hopelijk dit najaar - een apart automatiseringstraject moeten worden gestart. Het advies dat 'Halt toegang krijgt tot het invoergedeelte van het LIJ systeem' is niet te realiseren zolang Halt geen toegang heeft tot het justitiedomein. Het is de vraag of deze toegang, gezien de positie van Halt, gewenst is. Ook als deze toegang wel is gerealiseerd, zal het Halt-signaleringsinstrument een aparte toepassing blijven naast de formulierenmodule 2A/2B.

Knelpunt 7.2.6 *LIJ biedt nog geen betrouwbare screening van IVS-zaken.*

Reactie projectleiding:

- Merk op dat het oplossen van de problemen in het proces rondom IVS niet tot de doelen van het LIJ behoorde.
- Voor de tweede pilotfase zijn er met de politie R'dam afspraken gemaakt voor een werkwijze waarmee de uitslag van het kerndeel preselectie wel tijdig aan de RvdK kan worden doorgegeven.

Knelpunt 7.2.7 *Aansluiting bij civielrechtelijke circuit ontbreekt.*

Reactie projectleiding:

- Het LIJ is niet geschikt voor het civielrechtelijk circuit, omdat het gebaseerd is op onderzoeken naar jongeren die misdrijven plegen

Knelpunten 7.3.1 *Omissies en knelpunten werkproces politie*

t/m 7.3.10

Reactie projectleiding:

- De navolgende bevindingen 7.31 tot en met 7.3.11 hebben alle betrekking op de huidige werking van het kerndeel preselectie en zijn reeds geruime tijd bekend bij de projectleiding. In de aanstaande release van het kerndeel preselectie zijn deze omissies verholpen. De verbeteringen aan het kerndeel preselectie zijn inmiddels gerealiseerd en – na het uitvoeren van een acceptatietest - gereed voor ingebruikname. Hieronder wordt nader in detail in gegaan op de geconstateerde knelpunten.

Knelpunt 7.3.1 *Handmatig invoeren kerndeel preselectie in JCO-Preselect*

Reactie projectleiding:

- In de aanstaande release van de applicatie is dit verholpen.

Knelpunt 7.3.2 *Lijst met geboortelanden onvolledig*

Reactie projectleiding:

- In de aanstaande release van de applicatie is dit verholpen.'

Knelpunt 7.3.3 & 7.3.4 *Instructie over het soort feiten dat geteld moet worden & over tellen antecedenten is onduidelijk*

Reactie projectleiding:

- In de aanstaande release van het kerndeel preselectie worden de huidige vragen 9 en 10 grotendeels geautomatiseerd uitgevraagd. De instructie voor handmatige uitvraging is nader aangescherpt.

Knelpunt 7.3.5 *Het kerndeel preselectie kan niet omgaan met verschillen tussen HKS en BVH*

Reactie projectleiding:

- Het is op dit moment correct om een handmatige correctie van de BVH-gegevens uit te voeren. Het advies van DSP-GROEP zou leiden tot een andere uitkomst van de risicotaxatie en is m.i. daarom ongewenst.
- In de aanstaande release van het kerndeel preselectie vindt telling van de rollen plaats aan de hand van uitvraging van de (landelijke) database van JCO-support, waarmee dit probleem is verholpen.

Knelpunt 7.3.6 *In geen van de gebruikte systemen vindt consequente registratie plaats van Halt-afdoeningen*

Reactie projectleiding:

- Het door DSP-GROEP gegeven advies is onderzocht en is geen optie gebleken.

Knelpunt 7.3.7 *De vraag of de jongere fysiek geweld tijdens het onderzoek gebruiken valt niet te beantwoorden op basis van het LOF*

Reactie projectleiding:

- Deze vraag is vervallen in de aanstaande release van het kerndeel preselectie.

Knelpunt 7.3.8 *De inschatting van het zorgrisico door de politie is onbetrouwbaar*

Reactie projectleiding:

- Deze vraag is vervallen in de aanstaande release van het kerndeel preselectie. Er wordt gewerkt aan een nieuw model kerndeel preselectie dat automatisch uit de politiesystemen het algemeen recidiverisico en het zorgrisico bepaalt

Knelpunt 7.3.9 *De bronnen waarop het zorgrisico gebaseerd wordt, zijn te beperkt*

Reactie projectleiding:

- Deze vraag is vervallen in de aanstaande release van het kerndeel preselectie.

Knelpunt 7.3.10 *De vraag "Wil de jongere meewerken aan een Halt afdoening?" is overbodig wanneer hij is doorverwezen naar Halt*

Reactie projectleiding:

- De vraagstelling is in de aanstaande release van het kerndeel preselectie aangepast.

Knelpunt 7.3.11 *De invoereisen van het invoersysteem kerndeel preselectie zijn te rigide*

Reactie projectleiding:

- Het zichtbaar maken van niet gereed gemelde formulieren voor de ketenpartners vergt een aanzienlijke ingreep in de applicatie. Het is de vraag of dit in verhouding staat tot het aantal gevallen dat dit zich voor doet. Naar verwachting zal dit aantal dalen bij ingebruikname van de aanstaande release van het kerndeel preselectie. Een procedurele oplossing ligt in dit geval meer voor de hand.

Knelpunt 7.3.12 *Artikel 141 Wetboek van Strafrecht wordt ten onrechte niet gezien als een geweldsdelict*

Reactie projectleiding:

- Voor de classificatie van delicten wordt de indeling van het CBS gevolgd uit de 'opzoektabel strafdreiging' van het WODC.
- Het risicotaxatiemodel in het kerndeel preselectie is gevalideerd op basis van deze indeling.
- Het advies van DSP-groep om in deze af te wijken van de CBS-indeling kan niet zomaar worden gevolgd, en zal bij opvolging mogelijk consequenties hebben voor het risicotaxatiemodel

Knelpunt 7.4.1 *Tijdigheid beschikbaarheid kerndeel preselectie*

Reactie projectleiding:

- Voor de tweede pilotfase zijn in Rotterdam procedurele oplossingen gevonden waardoor het in vrijwel alle gevallen mogelijk zal zijn het kerndeel preselectie tijdig op te maken voor de vroeghulp. Bij het in gebruik nemen van het gereviseerde kerndeel preselectie op basis van automatische uitlezing uit politiesystemen, zal als startpunt voor het opmaken hiervan niet het opmaken van het PV maar het eerste verhoor gelden, zodat het ARR bekend is voor de voorgeleiding.

Knelpunt 7.4.3 *De applicatie voor de rapportages selectiefase kent een aantal onvolkomenheden*

Reactie projectleiding:

- Het rapportageformat heeft een groot aantal wijzigingen ondergaan die worden uitgetest in de tweede pilotfase. Een aantal van bovengenoemde opmerkingen zijn daarin meegenomen. Indien de opmerkingen niet zijn meegenomen, komt dit omdat er in deze fase teveel tijd en geld mee gemoeid was en zullen ze in een latere fase alsnog aan bod komen.

Knelpunt 7.4.5 *De vragenlijsten van 2A en 2B zijn niet geschikt voor laag IQ*

Reactie projectleiding:

- De William Schrikker Groep doet mee in de tweede pilot fase. De handleiding voor 2B wordt aangepast voor LVB-ers.

Knelpunt 7.7.1 *Halt niet aangesloten op digitale LIJ systeem*

Reactie projectleiding:

- Dit knelpunt vloeit voort uit het feit dat Halt geen toegang heeft tot de beveiligde Justid omgeving. Deze toegang kan om technische redenen niet worden gerealiseerd.

Knelpunt 7.7.2 Recidivescore differentieert weinig

Reactie projectleiding:

- Het Halt-signaleringsinstrument is inmiddels herijkt en de cut off scores zijn aangepast. In de tweede pilotfase zal worden gemonitord of dit het genoemde knelpunt oplost.

Bijlage 2 Verslag observatie invoeren kerndeel preselectie

DSP-groep (Lotte Loef) heeft op het politiebureau in Hoogvliet meegekeken met:

- de medewerker van de jeugdcoördinatie die de kerndelen preselectie in eerste instantie invult;
- de jeugdcoördinator die de ingevulde kerndelen controleert en definitief maakt.

Drie kerndelen werden ingevuld door de betreffende medewerkers, waarbij is meegekeken. Bij invulling van het eerste kerndeel, benoemde de medewerker alle stappen die worden genomen:

- 1 In het PVO-MINVD wordt gecheckt of de jongere voldoet aan de criteria van de pilot: betreft het een minderjarige? Betreft het feit waarvan de jongere verdacht wordt een misdrijf? Is het feit gepleegd in district 10? Is de verdacht woonachtig in District 9 of 10?
- 2 Vervolgens wordt ingelogd in JCO preselect om te kijken of de jongere voorkomt in het systeem. Dit om te checken of er al een kerndeel is opgemaakt.
- 3 Als het kerndeel niet opgemaakt blijkt te zijn, kan gestart worden met invullen.
- 4 Persoonsgegevens (GBA) en PV nummer worden ingevoerd. Meestal laadt JCO dan automatisch de persoonsgegevens in. Als de jongere nog helemaal niet voorkomt in JCO Support, kan de medewerker zelf de gegevens invullen.
- 5 Controle van de persoonsgegevens die JCO Support inlaadt is nodig. In de verificatiemodule wordt in het GBA het woonadres en geboorteland zoals ze op het PVO-MINVD staan gecheckt. De diender die het PV opmaakt vergeet dit soms en dan kloppen er dingen niet.
- 6 In GBA wordt vervolgens het geboorteland van ouders uitgezocht tbv vraag 1. Dit wordt ook uitgeprint, ter controle voor de jeugdcoördinator.
- 7 De vragen 2 en 3 over school en werk worden in het PVO-MINVD opgezocht.
- 8 Om de vragen 4 t/m 7 over het huidige delict in te vullen, wordt informatie uit het PVO-MINVD gebruikt. Voor de kwalificering van feiten in categorieën en in licht/zwaar, wordt de handleiding erbij genomen.
- 9 Voor de vragen over de delicthistorie 8 t/m 10, wordt de verificatiemodule, integrale bevraging gebruikt. Dit systeem maakt een combinatie van allerlei afzonderlijke systemen. Hieruit worden de gegevens uit BVH (en voorheen X-pol) genomen en uitgeprint. De lijst met mutaties van de betrokkene wordt geanalyseerd, mede aan de hand van de handleiding.
- 10 Om te kunnen beantwoorden of een jongere ooit bij Halt/Stop is geweest, moeten meerdere systemen geraadpleegd worden. Als men in één van deze systemen een Halt afdoening tegenkomt, kan men stoppen met verder zoeken. Eerst wordt HKS bekeken, vervolgens CVS-J⁵⁶ en tot slot JCO Support.

Noot 56 Cliënt Volg Systeem Jeugd

- 11 De delicthistorie uit HKS is reeds bekeken voor vraag 11, echter bij vraag 12 en 13 wordt gevraagd naar de delicten in HKS. HKS moet hiervoor nogmaals geraadpleegd worden (tenzij er geen treffers gevonden zijn, dan kan men 0 invullen).
- 12 Vraag 14, 15 en 16 worden in het PVO-MINVD opgezocht.
- 13 Tot slot moet de score automatisch berekend worden en wordt het kerndeel door de medewerker opgeslagen en uitgeprint voor de jeugdcoördinator. De medewerker faxt vervolgens de PVO-MINVD's naar de RvdK en legt de pakketjes bij de jeugdcoördinator neer.
- 14 De controle van de jeugdcoördinator begint met het doornemen van het PVO-MINVD. Vervolgens loopt hij het kerndeel langs, controleert de antwoorden aan de hand van het PVO-MINVD en de andere stukken die zijn bijgevoegd (GBA, BVH uitdraai). Eventueel wijzigt hij antwoorden als dat nodig is.
- 15 De jeugdcoördinator slaat het kerndeel definitief op, zodat de RvdK het ook kan inzien. De stukken gaan vervolgens in het postvakje voor het JCO.

De tijd die de medewerkers nodig hadden voor deze stappen is bijgehouden. De medewerker van de jeugdcoördinatie maakte de kerndelen in resp. 27 minuten (inclusief uitleg over de stappen), 20 minuten en 16 minuten op. De tijd die het kost om een kerndeel op te maken is erg afhankelijk van de historie van de betrokkene. Als deze lang is, kost het tellen van alle feiten meer tijd. Anderzijds, als de zaak een Halt zaak is, en de betrokkene first offender, kost het invullen minder tijd. De drie zaken die in dit verband werden opgemaakt waren gemiddeld qua omvang volgens de medewerkers.

In het kader van de pilot, is afgesproken dat de politie de PVO-MINVD's faxt naar de RvdK. Dit kostte in dit geval ongeveer 8 minuten.

De controle en het definitief maken door de jeugdcoördinator kostte ongeveer 4 minuten per zaak. De totale tijd die het invullen van de kerndelen kostte was dus respectievelijk 31 (met uitleg), 24 en 20 minuten. De tijd die het kostte om de PVO-MINVD's te faxen naar de RvdK is hierbij niet meegenomen. Dit is een aanvullende afspraak die in de regio Rotterdam is gemaakt tussen de politie en RvdK, die niet sec behoren tot de werkzaamheden rondom het LIJ. (Vroeger stuurde de rechercheur het direct naar de raad. Nu naar de JC die het vervolgens doorstuurt naar de RvdK. Er is dus een extra laag tussengekomen.)

Tijdsinvestering per onderdeel van de preselectie

Bij twee kerndelen is per vraag de tijd opgenomen die het de medewerker kostte deze te beantwoorden. Hierin zit een grote foutmarge uiteraard, maar globaal is de tijdsverdeling als volgt:

- controle PVO-MINVD en systeem: ong. 30 sec
- invoeren nieuwe zaak in Preselect en GBA checken: 2,5 – 3,5 minuten
- vragen 2 t/m 7 (vanuit PVO-MINVD): 1 minuut
- vragen 8,9 en 10 delicthistorie: tussen de 5 en 8 minuten
- vraag 11 Halt geschiedenis: 1,5 – 2 minuten
- overige vragen: 2-3 minuten
- tijd om te printen, af te ronden: variabel

Zoals te zien is, zijn het drie dingen die veel tijd kosten:

- 1 het bevragen en controleren van GBA;
- 2 het analyseren van de BVH gegevens;
- 3 het zoeken naar een Halt afdoening in verschillende systemen.

Knelpunten

Als een jongere niet voorkomt in JCO Support, vult de medewerker het kerndeel preselect handmatig in. Wanneer de jongere vervolgens alsnog in JCO Support wordt ingevoerd, vervalt echter het handmatig ingevoerde kerndeel en moet het opnieuw worden ingevuld. Dit doet de jeugdcoördinator dan aan de hand van de geprinte versie van het eerder handmatig ingevulde kerndeel.

Bij vraag 1 ontbreken sommige voormalige landen zoals DDR of Joegoslavië. Het zou handig zijn als dit wordt aangepast. Met betrekking tot vraag 1 wordt ook genoemd dat er veel discussie is over de rol van geboorteland (ouders) op de recidivescore. Dit leidt tot ongelijkheid in het strafrechtelijk proces van allochtone jongeren en de OvJ gaat hiermee niet akkoord. Dit punt is uitgebreid besproken met het projectteam en men hoopt dat hierin iets wordt aangepast. Bovendien wordt het vreemd gevonden dat Antilliaanse achtergrond geen risico oplevert, terwijl Surinaamse en Marokkaanse achtergrond dit wel doen. In Rotterdam heeft men echter veel negatieve ervaring met de Antilliaanse doelgroep.

De regels over welke feiten wel en niet meegeteld moeten worden bij vragen 8, 9 en 10 zijn multi-interpretabel. Moeten alleen misdrijven worden geteld bij de rollen of ook overtredingen? Van veel incidenten (melding jeugdoverlast) weet men aan de hand van de lijst niet of het een misdrijf of overtreding betrof. Deze onduidelijkheden zorgen voor verwarring en verschillende wijzen van invullen. Bovendien valt op dat de wijze waarop de vragen worden ingevuld, weinig of geen invloed hebben op de score. Dit bevreemdt de gebruikers, terwijl het juist deze vragen zijn die veel tijd kosten om correct in te vullen.

De gegevens die bij vragen 8, 9 en 10 en bij vragen 12 en 13 worden ingevuld kunnen conflicteren. Dit komt doordat de eerste vragen op basis van de regionale BVH informatie wordt ingevuld en de andere vragen op basis van landelijke HKS informatie. Deze kunnen van elkaar afwijken. Het systeem kan dit echter niet verwerken en geeft in deze gevallen een foutmelding. Hierdoor moet de informatie dan (valselijk) worden aangepast om het conflict weg te werken.

Om te achterhalen of een jongere eerder bij Halt is geweest, moeten drie systemen geraadpleegd worden. Geen enkel systeem is helemaal betrouwbaar. Bij vraag 11 speelt ook dat Stop afdoeningen niet geregistreerd zijn in de systemen die beschikbaar zijn en dus niet te achterhalen zijn.

De beantwoording van vraag 14 over geweld tijdens het onderzoek is eigenlijk niet mogelijk vanuit de beschikbare informatie in het PVO-MINVD. De antwoordmogelijkheden die worden gebruikt zijn daarom "nee" als geen geweld is gebruikt, of "onbekend" als wel geweld is gebruikt. Men weet namelijk niet of dat geweld tijdens het delict of tijdens onderzoek werd gebruikt.

Vraag 15 over zorgen die zijn geconstateerd is eigenlijk ook niet te beantwoorden. Er wordt niet expliciet naar gevraagd in het PVO-MINVD. Als geen zorgen vermeld staan weet men zodoende niet met zekerheid of het niet neergezet is, of dat er geen zorgen zijn.

Bij de laatste vragen wordt gevraagd of de jongere is doorverwezen naar Halt en of de jongere gemotiveerd is hiervoor. Dit is eigenlijk dubbelop, want als een jongere is doorverwezen, heeft hij al aangegeven hiervoor gemotiveerd te zijn. Het is niet PVO-MINVD te halen wanneer een Halt aanbod is gedaan en de jongere dit geweigerd heeft. Responsiviteit kan aldus aan de hand van de beschikbare informatie niet gemeten worden.

Bijlage 3 Voortgangsrapportage doorontwikkeling LIJ

Doel van het document

Het doel van dit document is informatie te verschaffen over de wijzigingen die na de eerste pilotfase aan het instrumentarium worden of reeds zijn aangebracht en welke tekortkomingen van de eerste versie van het instrumentarium hiermee worden geadresseerd. Onder instrumentarium wordt verstaan: het instrumentarium zelf (de vragenlijsten, al dan niet gedigitaliseerd), de handleidingen, opleidingen en de procesbeschrijvingen.

De doelgroepen van dit document zijn:

- 1 de opdrachtgever
- 2 de projectgroep
- 3 DSP-groep
- 4 de leden van de voormalige ontwikkelgroep
- 5 de toetsingscommissie
- 6 de werkgroepen.

Vragenlijsten Instrumentarium

1. Kerndeel preselectie

1.1 Op te heffen bezwaren

- a. Het invullen duurt te lang
- b. De steekproef die de basis vormt voor het huidige model bevat een te zware groep, nl. jongeren die naar de RvdK zijn doorgestuurd ivm een strafzaak. Hij omvat geen Halt-jongeren. Het model moet worden herijkt op basis van een meer representatieve steekproef voor de LIJ-populatie
- c. In de risicotaxatie worden de factoren etniciteit, zwaarte van het delict en classificatie⁵⁷ van het delict meegewogen. Tegen het meewegen van de factor etniciteit zijn bezwaren ivm mogelijke discriminatie en rechtsongelijkheid⁵⁸. Tegen het meewegen van de zwaarte van het delict en de classificatie bestaat op zich geen bezwaar, wel tegen het feit dat de indelingen niet lijken te kloppen. Ook lijkt de lijst met feiten enigszins verouderd.
- d. Er wordt onvoldoende aangegeven of de verbalisant zorgen (bijv. tekenen van verwaarlozing of mishandeling) ziet bij de jongere.

Noot 57 Classificatie: indeling die aangeeft tot welke maatschappelijke klasse een delict behoort: geweld, vermogen, zeden etc.

Noot 58 Etniciteit is in het gehanteerde model een voorspellende factor en geen verklarende. Het is daarnaast een (hardnekkig) misverstand dat met name jongeren met een Surinaamse, Marokkaanse (of Antilliaanse) achtergrond *per definitie* tot de hoge risicogroep behoren. In het risicotaxatiemodel dat wordt gehanteerd binnen het kerndeel preselectie zijn andere risicofactoren – zoals aard van het gepleegde delict, strafrechtelijk verleden e.a.- mede van invloed op de 'risicoscore'. Genoemde factoren zijn van grotere invloed dan etniciteit. Het is daarom heel wel mogelijk, dat jongeren met een Nederlandse of 'overige' achtergrond op basis van de andere statische factoren hoger 'scoren' dan jongeren met een Surinaamse of Marokkaanse achtergrond.

- e. Enkele vragen kunnen niet worden ingevuld omdat de informatie daarover bij de politiefunctionaris die het kerndeel preselectie invult, ontbreken (geweld bij verhoor wordt niet vermeld in het LOF, zorg indien de verbalisant dit niet in het LOF heeft aangegeven)
- f. Handleiding is op enkele punten (bijv. tellen rollen) niet duidelijk.

1.2 Wijze waarop in een nieuwe versie aan de bezwaren tegemoet wordt gekomen.

- a. Invullen duurt te lang
Dit bezwaar wordt gefaseerd opgeheven.
Eerste fase (september 2010 – 1 maart 2011). In een versie van het kerndeel preselectie dat gebruikt zal worden tijdens de tweede pilotfase wordt het tellen van de rollen (gedeeltelijk) geautomatiseerd. Ook is het aantal vragen dat de politie moet invullen gereduceerd van 19 naar 10, waarvan er nog drie handmatig ingevuld moeten worden. Van de resterende zeven zijn er vijf die na een automatische foutcontrole mogelijk alsnog met de hand ingevuld moeten worden.
Tweede fase (na 1 maart 2011). Tijdens de tweede pilotfase wordt een nieuw model ontwikkeld op basis van automatische uitlezing uit uitsluitend het politiesysteem BVH. Hiermee komt er een einde aan het handmatig invullen van het kerndeel preselectie. Dit model levert drie resultaten op: voorspelling van het Algemeen Recidive Risico, voorspelling van de zorgbehoefte, voorspelling van het Risico op Geweld tegen Personen. Na de ontwikkeling van het model wordt een applicatie ontwikkeld die op 1 maart 2011 beschikbaar dient te zijn.
- b. De steekproef die de basis vormt voor het huidige model bevat een te zware groep, nl. jongeren die naar de RvdK zijn doorgestuurd ivm een strafzaak. Hij omvat geen Halt-jongeren. Het model moet worden herijkt op basis van een meer representatieve steekproef voor de LIJ-populatie.
Voor de herijking is een dataset nodig die moet worden samengesteld door Vtspn. Deze dataset is medio oktober beschikbaar. De herijking van het model kan daarom niet plaatsvinden voor aanvang van de tweede pilotfase. De herijking zal plaatsvinden zodra de dataset beschikbaar is en zal circa twee weken in beslag nemen. Op basis van de uitkomsten zal worden besloten of het wenselijk is wijzigingen aan te brengen in het kerndeel preselectie.
- c. Bezwaren tegen etniciteit, zwaarte delict en classificatie delict.
Etniciteit: Hoewel deze bezwaren meer gevoelsmatig zijn, zal bij de herijking van het model op basis van een bredere steekproef (zie bij b.) onderzocht worden of het mogelijk is om de weging van etniciteit uit het model te verwijderen zonder dat de voorspelkracht van het model hiermee achteruit gaat.
Zwaarte en classificatie delicten: de lijst van delicten is aangepast op basis van de lijst die het OM hanteert. Deze lijst is niet uitputtend, hij bevat de meest voorkomende delicten van jeugdigen. De lijst is uitgebreid met enkele 'moderne' delicten (o.a. loverboy). De indeling licht/niet licht is gebaseerd op de strafmaat die het OM hanteert, muv zedendelicten die altijd 'niet licht' zijn.
De onderzoeker zal deze lijst hanteren bij de herijking van het model. Omdat deze herijking echter niet plaats kan vinden voor de aanvang van de tweede pilotfase, zal ook deze verandering nog niet geëffectueerd zijn bij aanvang van de tweede pilot. Bij de aan-

gepaste beslisregels voor de vraag wanneer de RvdK verdergaat met een onderzoek kan de nieuwe lijst wel al gehanteerd worden door de RvdK.

- d. Zorg wordt onvoldoende aangegeven.
Dit punt wordt verholpen met behulp van het nieuwe model preselectie dat op 1 maart 2011 beschikbaar is. In dit nieuwe model zal op basis van politieregistraties in de rol van bijv. slachtoffer, vermist, etc. een uitspraak gedaan worden hoe groot de kans is dat de jongere in de toekomst zorg nodig zal hebben: hoog, midden, laag. In dit model hoeven geen handmatige registraties meer plaats te vinden.
- e. Enkele vragen kunnen niet worden ingevuld omdat de informatie daarover bij de politiefunctionaris die het kerndeel preselectie invult, ontbreken (geweld bij verhoor wordt niet vermeld in het LOF, zorg indien de verbalisant dit niet in het LOF heeft aangegeven) Deze vragen zijn uit het kerndeel preselectie verwijderd. Dit kan zonder dat de uitkomsten hierdoor worden beïnvloed, de vragen waren nl. opgenomen omwille van onderzoeksredenen op verzoek van de ontwikkelgroep.
- f. Handleiding is op enkele punten (bijv. tellen rollen) niet duidelijk. De handleiding van het kerndeel preselectie is aangepast en getest door de politie. Na de aanpassingen uit deze test is de handleiding goedgekeurd.

2. Preselectiefase - Halt signaleringsinstrument

2.1 Op te heffen bezwaren

De uitkomsten van het ARR zijn vrijwel altijd laag.

2.2 Wijze waarop aan de bezwaren in een nieuwe versie tegemoet wordt gekomen.

Het Halt signaleringsinstrument levert nu twee uitkomsten op: 'signalen die duiden op recidiverisico' en 'signalen die duiden op psychosociale problemen'. Bovendien wordt zichtbaar op welke gebieden de eventuele signalen van psychosociale problemen zich voordoen. De uitkomsten van het instrument worden gebruikt voor:

- het al dan niet verwijzen naar een instantie voor verdere hulp en ondersteuning;
- het al dan niet kiezen voor Halt-afdoening met een leerproject alcohol of spijbelen.

Met de uitkomst 'signalen die duiden op recidiverisico' wordt feitelijk niets gedaan. Deze wordt in de volgende versie van het instrument dan ook weggelaten. Overigens, dat de meeste jongeren laag ARR hebben, past bij de verwachting. Dat *alle* jongeren laag ARR hebben is desalniettemin wel verrassend. Dit kan te maken hebben met onjuiste vaststelling van grenswaarden.

3. Kerndeel Selectie

3.1 Op te heffen bezwaren

- a. De gehanteerde beslisregels (op basis van ARR volgens kerndeel preselectie) houden geen rekening met de zwaarte van het gepleegde delict. Dit is niet in overeenstemming met de praktijk, waarbij de zwaarte van het delict mede bepaalt of het OM aan de RvdK om een onderzoek vraagt. Hierdoor werd ook bij jongeren met een laag ARR 2A afgenomen als het OM wel wilde vervolgen bijv. omdat het gepleegde feit als 'zwaar' wordt gezien.
- b. Dit leidt tot een ander gebruik van 2A dan bedoeld, nl. als zelfstandig onderzoeksinstrument. Oorspronkelijk is 2A bedoeld als herberekening van het ARR met alleen de meest voorspellende dynamische criminogene factoren. Het was niet de bedoeling dat 2A gebruikt werd om een advies te geven; hiervoor voldoet het niet omdat het alleen informatie oplevert over de meest voorspellende dynamische criminogene factoren.
- c. Het is onduidelijk welke rol schadekansen spelen.
- d. De meting psychopathologie is onvoldoende in het instrument opgenomen.
- e. De duidelijkheid en logica van de vragen en van de volgorde van de vragen kan worden verbeterd.
- f. Het rapportageformat en de rapportageinstructie moeten duidelijker en beter.
- g. De systematiek indicatiestelling ontbreekt.
- h. Het deel 2B sluit niet aan op de documenten van de JR
- i. Het instrumentarium is niet aangepast voor gebruik bij de LVB doelgroep.

3.2 Wijze waarop aan de bezwaren in een nieuwe versie tegemoet wordt gekomen

Aangepast in 2A (met ingang van de tweede pilot) (punten a tot en met g)

- a. Bij aanpaste beslisregels speelt zwaarte delict een duidelijke rol op basis van een aangepaste lijst voor de zwaarte van het delict
- b. 2A is geschikt gemaakt als zelfstandig onderzoeksinstrument:
  - Zichtbaar wordt een (dynamisch) criminogeen profiel: risicosignalen en protectieve factoren (uitbreiding vragenlijst, overheveling vragen van 2B naar 2A)
  - Snelle en betrouwbare selectie voor afname (delen van) 2B zodat gedragsinterventies geadviseerd kunnen worden.
- c. Aangepaste beslisregels zodat ook schadekansen een duidelijke rol spelen.
- d. Meting signalen psychische stoornissen m.b.v. zelfrapportage vragenlijst ouders en jongere (SDQ/SPsy)
- e. Herformulering en herschikking van vragen, uitbreiden keuzemogelijkheden om duidelijkheid en logica van het instrument te verbeteren.

Zie verder de notitie 'Doel, positie en inhoud van instrument 2A van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ)' d.d. 8-4-2010.

Aangepast 2B (voortvloeiend uit de veranderingen 2A):

- Overheveling van enkele vragen uit 2B naar 2A, 2B is korter geworden.
  - Zichtbaar maken van volledig (dynamisch) criminogeen profiel: scores risicofactoren en protectieve factoren per domein;
  - Toevoegen en herberekenen cut-off scores criminogene domeinen voor systematiek indicatiestelling.
  - Herformulering en herschikking van vragen, uitbreiden keuzemogelijkheden om duidelijkheid en logica van het instrument te verbeteren.
- f. Rapportage RvdK
Een expertgroep olv J. Dijkman heeft een format voor de rapportage met handleiding opgesteld voor de rapportage van de RvdK obv 2A en 2B. Dit format is gedeeltelijk overgenomen in de applicatie die gebruikt zal worden tijdens de tweede pilotfase. Zo snel mogelijk na de start zal een nieuwe release verschijnen waarin ook de overige wijzigingsvoorstellen zijn overgenomen.
- g. Systematiek advies gedragsinterventies⁵⁹
Op basis van hoofdstuk 6 van de handleiding heeft PI Research samen met de informatieanalist van het project functionele specificaties opgeleverd voor de applicatie Systematiek gedragsinterventies. Hiermee wordt geautomatiseerd op basis van het profiel van de jongere een advies gegenereerd over de meest passende erkende gedragsinterventie.
- h. Aansluiting op documenten JR
Een expertgroep olv Bas Vogelvang (AVM) is nu bezig om de formats Plan van Aanpak, Rapport, Evaluatie plan van aanpak aan te passen aan 2B. Deze formats zullen in de tweede pilotfase als Word-document worden gebruikt. Digitalisering zal later plaatsvinden.
- i. Aanpassen aan LVB doelgroep.
De WSG doet mee met de tweede pilotfase. Afke Persoon (AVM) heeft samen met twee medewerkers van de WSG een notitie opgesteld. De notitie moet verder worden uitgewerkt in een gestructureerde aanpak voor enerzijds het signaleren van LB mbv 2A en 2B en anderzijds aanpassingen in de handleiding m.b.t. LVB-jongeren. Hiervoor wordt een expertgroep in het leven geroepen met twee externe experts. Deze expertgroep zal eind 2010 de gevraagde resultaten opleveren. Tijdens de tweede pilotfase zal regelmatig contact zijn met de medewerkers van de WSG betrokkenen bij de pilot LIJ om hun ervaringen en aanbevelingen te vernemen. Op deze wijze zal na de tweede pilotfase het instrumentarium aangepast zijn aan signalering van en gebruik voor LVB-jongeren.

Noot 59 Dit onderdeel van het Instrumentarium is ook bekend onder de naam Systematiek Indiciestelling. Deze benaming levert echter problemen op, omdat de RvdK officieel geen indicatiestellende partij is. Daarom is de naam veranderd in: Systematiek advies gedragsinterventies.

4 Interventiefase

4.1 Op te heffen bezwaren⁶⁰:

- a. De methodiek Youturn en het rapport van de ontwikkelgroep zijn onvoldoende geïntegreerd. Het rapport van de ontwikkelgroep schrijft m.b.t. de interventiefase het gebruik van enkele instrumenten voor die onderdeel zijn van Youturn.
- b. Er is geen handboek ontwikkeld voor de interventiefase.
- c. Met name rond de in verzekering stelling zijn meerdere partijen bezig informatie te verzamelen. Het is belangrijk scherp te hebben wie wanneer wat doet en over welke informatie men daarbij beschikt. Een belangrijk aandachtspunt is de informatieoverdracht van de JJI aan de JR indien een jongere wordt geschorst voordat een perspectiefplan is opgemaakt.
- d. Het LIJ moet aansluiten bij het netwerk- en trajectberaad.

4.2 Wijze waarop aan de bezwaren in een nieuwe versie tegemoet wordt gekomen

Een expertgroep is bijeen geweest om de methodiek Youturn naast het rapport van de ontwikkelgroep te leggen. Binnenkort wordt hetgeen besproken is verder uitgewerkt in o.a. een heldere procedurebeschrijving. Ook wordt er een handboek opgesteld over de interventiefase.

Voor de aansluiting van het LIJ op de Netwerk- en trajectkaarten wordt binnenkort waarschijnlijk een opdracht gegeven aan AVM om dit nader uit te werken.

5 Handleidingen en opleidingen

De handleidingen en opleidingen worden aangepast op basis van boven beschreven veranderingen.

Daarnaast worden de handleidingen van 2A en 2B gebruikersvriendelijker gemaakt door de toelichtingen en de voorbeeldvragen van elkaar te scheiden. De toelichtingen worden apart beschikbaar gesteld in een handzaam boekje met ruimte voor eigen aantekeningen.

Een conclusie van de eerste pilotfase is dat voor het draagvlak en het daadwerkelijk gebruik van het instrumentarium alle ketenpartners het instrumentarium moeten kennen en begrijpen. Dit brengt met zich mee dat er niet alleen opleidingen worden georganiseerd voor de informatieontvangende maar ook voor de informatiegenererende partijen.

6 Procesbeschrijvingen

Voor de aanvang van de eerste pilotfase zijn procesplaten gemaakt van het ketenproces, gericht op de koppelvlakken tussen de organisaties. Dit zijn de punten in het ketenproces waar de ene partner aan de andere informatie overdraagt.

Noot 60 De bezwaren betreffen niet zozeer de vragenlijsten en structuur van het instrumentarium zoals bij de kerndelen preselectie en selectie, maar meer afspraken en inbedding in bestaande structuren.

In de praktijk van de eerste pilotfase zijn veranderingen opgetreden ten opzichte van deze procesplaten. De procesplaten worden aangepast en uitgeschreven in een ketenproces handboek LIJ.

Speciale aandachtspunten hierbij zijn:

- Hoe wordt het LIJ in het JCO en in de netwerk/trajectberaden gebruikt?
- Over de vraag hoe het LIJ in het JCO gebruikt moet worden, wordt overlegd tussen de politie, RvdK en het OM.
- De werkafspraken tussen de RvdK en de JR bij bestaande begeleiding. Ook hierover worden nu afspraken gemaakt in diverse bijeenkomsten olv J. Dijkman en M. v.d. Klei
- De gang van zaken rond vroeghulp en voorgeleidingen en de samenwerking tussen de ketenpartners: politie (tijdige beschikbaarheid kerndeel preselectie), RvdK (tijdige beschikbaarheid rapport 2A voor JJI, tijdig opmaken 2B na voorgeleiding) en JJI (beschikbaarheid informatie voor RvdK en JR).

Van het ketenprocehandboek komt een basisversie medio september beschikbaar, een tweede versie eind oktober en de finale versie eind maart 2011.

7 Overige punten

Tijdens de eerste fase van de pilot blijkt dat het draagvlak voor het instrumentarium te lijden heeft onder het feit dat er nog geen valideringsonderzoek heeft plaatsgevonden. Al bij aanvang van dit project in 2008 was bekend dat het valideringsonderzoek pas uitgevoerd kan worden na enige tijd ivm de tijd die nodig is voordat het instrumentarium 'staat' en integer wordt uitgevoerd en met de beschikbaarheid van recidivecijfers (igv twee jaars recidive dus pas twee jaar nadat het instrumentarium in gebruik is genomen). In de communicatie moet benadrukt worden dat het instrumentarium niet gevalideerd is maar dat vaststelling van het Algemene Recidive Risico wel een onderzoeksbasis heeft met een aanvaardbare voorspelkracht (AUC 70).

Wel kan de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid worden gemeten. Dit zal tijdens de tweede pilotfase gebeuren.

Voor overige maatregelen op basis van de ervaringen en bevindingen van de eerste pilotfase wordt verwezen naar het Plan van Aanpak tweede pilotfase LIJ versie 1.0.

Utrecht, 5 augustus 2010

R.B. Bolt
M. Maes
M. van Dam